

**T.C.**  
**ADALET BAKANLIĞI**  
**EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI**


**YARGI MEVZUATI BÜLTENİ**

Bültenin Kapsadığı Tarihler <b>29 Ekim – 23 Kasım 2010</b>	Yayımlandığı Tarih <b>24 Kasım 2010</b>	Sayı <b>463</b>
---	--	--------------------

**İÇİNDEKİLER**

- [3/11/2010 tarih ve 6043 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Hükümlülerin Nakline Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun \(R.G. 14 Kasım 2010 – 27759\)](#)
- [Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik \(R.G. 30 Ekim 2010 – 27744\)](#)
- [Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik \(R.G. 1 Kasım 2010 – 27746\)](#)
- [Tütün Mamullerinin Üretim ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik \(R.G. 4 Kasım 2010 – 27749\)](#)
- [Fikrî Haklar Ortak Veri Tabanı Yönetmeliği \(R.G. 6 Kasım 2010 – 27751\)](#)
- [Tasfiye Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik \(R.G. 12 Kasım 2010 – 27757\)](#)
- [Ses ve Gaz Fişegi Atabilen Silahlar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik \(R.G. 23 Kasım 2010 – 27764\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2008/77, K: 2010/77 Sayılı Kararı \(R.G. 30 Ekim 2010 – 27744\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2007/38, K: 2010/76 Sayılı Kararı \(R.G. 30 Ekim 2010 – 27744\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2007/83, K: 2010/28 Sayılı Karar Özeti \(R.G. 30 Ekim 2010 – 27744\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2004/38, K: 2009/108 Sayılı Kararı \(R.G. 6 Kasım 2010 – 27751\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2009/67, K: 2009/119 Sayılı Kararı \(R.G. 6 Kasım 2010 – 27751\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Fedai Şahin/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Mehmet Ümit Erdem/Türkiye\)](#)
- [Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ \(Sayı: 2010/10\) \(R.G. 12 Kasım 2010 – 27757\)](#)

- [Maliye Bakanlığından Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği \(Sıra No: 401\)](#)  
(R.G. 12 Kasım 2010 – 27757)
- [Yayın İşleri Dairesi Başkanlığından “Adalet Dergisi” Konulu Duyuru](#)
- [Adalet Bakanlığından Mühhal Noterlikler İlanları](#)  
(R.G. 2 Kasım 2010 – 27747)
- [Adalet Bakanlığından 2 Adet İlan](#)  
(R.G. 4 Kasım 2010 – 27749)
- [Adalet Bakanlığından Mühhal Noterlikler İlanı](#)  
(R.G. 12 Kasım 2010 – 27757)
- [2010 Ekim Ayında Vefat ve İstifa Eden veya İsteği ve Yaş Haddinden Emekliye Ayrılan Hâkim ve Savcılarını Belirtir Liste](#)

 [İçindekilere dön](#)

## Kanun

### TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ ARASINDA HÜKÜMLÜLERİN NAKLİNE DAİR ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞU HAKKINDA KANUN

#### Kanun No. 6043

#### Kabul Tarihi: 3/11/2010

**MADDE 1** – (1) 9 Nisan 2009 tarihinde Şam’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Hükümlülerin Nakline Dair Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

**MADDE 2** – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 3** – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

13/11/2010

[R.G. 14 Kasım 2010 – 27759]

— • —

## Yönetmelikler

Çevre ve Orman Bakanlığından:

### TEHLİKELİ ATIKLARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

**MADDE 1** – 14/3/2005 tarihli ve 25755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinin 20 nci ve 21 inci maddeleri ile EK 16’sı ve EK 17’si yürürlükten kaldırılmıştır.

**MADDE 2** – Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“**EK MADDE 1** – Atıkların yakılması ile ilgili olarak 6/10/2010 tarihli ve 27721 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik hükümleri uygulanır.”

**MADDE 3** – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 4** – Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Orman Bakanı yürütür.

[R.G. 30 Ekim 2010 – 27744]

— • —

Kültür ve Turizm Bakanlığından:

### BANDROL UYGULAMASINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

**MADDE 1** – 8/11/2001 tarihli ve 24577 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 1** – Bu Yönetmeliğin amacı; eser ve hak sahiplerinin haklarının takip edilmesini sağlamak ve fikri hak ihlalleriyle mücadele etmek amacıyla musiki ve sinema eseri nüshaları ile süreli olmayan yayınlarda zorunlu, kolay kopyalanmaya müsait diğer eser gruplarında ise isteğe bağlı olarak kullanılacak bandrolün temini, kullanımı, uygulamanın denetlenmesi ve bandrol gelirlerinin kullanılması hakkında usul ve esasları belirlemektir.”

**MADDE 2** – Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 4** – Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Kültür ve Turizm Bakanlığını,  
b) Bandrol: Fikir ve sanat eserlerinin izinsiz çoğaltılmalarının ve taklit edilmelerinin önlenmesi amacıyla; fikir ve sanat eserlerinin çoğaltılmış nüshaları ile süreli olmayan yayınların üzerine yapıştırılan, sökülmesi halinde parçalanarak ve yapıştırıldığı malzemenin özelliğini kaybettiren nitelikte güvenlik şeridi içeren holografik özellikli bir güvenlik etiketini veya dijital olarak üretilen güvenlik etiketini,

c) Genel Müdürlük: Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğünü,

ç) Kanun: 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununu,

d) Süreli olmayan yayın: Fikir ve sanat eserlerini içeren, belirli sürelerle tabi olmaksızın yayımlanan ve gazete, dergi, ünite dergisi, yıllık, almanak ve benzeri dışında kalan her tür yayını,

ifade eder.

**MADDE 3** – Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**“MADDE 5** – Süreli olmayan yayınlar ile kayıt ve tescili yapılan sinema ve müzik eseri nüshalarına, çoğaltmayı takiben sevkiyattan önce bandrol yapıştırılması zorunludur. Bandrol zorunluluğu kapsamındaki eser türlerinden birini veya birkaçını içermekle birlikte esas olarak fikir ve sanat eseri taşımaya tahsis edilmemiş olan ve taşıyıcı materyal özelliği göstermeyen cihazlara bandrol verilmez.

Aşağıda sayılan hallerde bandrol kullanılması eser veya hak sahiplerinin isteğine bağlıdır:

a) Kanunun 31 inci ve 32 nci maddelerinde bahsi geçen ve resmen yayınlanan veya ilan olunan kanun, tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge, kazai kararlar ile söz ve nutuklardan ibaret yayınlar,

b) Eğitim ve öğretim kurumlarında eğitim ve öğretim amacıyla kullanılacak yayınlardan, ön ve arka kapaklar ile belirli sayfalarda on dört puntodan küçük olmamak üzere, “Tanıtım nüshasıdır, para ile satılamaz.” ibaresi taşıyan tanıtım nüshaları,

c) Yurt dışında satışı yapılmak üzere ve ülke içinde ticari dolaşıma sunulmamak kaydıyla sadece çoğaltımı ülke içinde yaptırılan yayınlar veya eser nüshaları,

ç) Tanıtım veya bilgilendirme amaçlı katalog, broşür, kullanım kılavuzu ve tarifeler,

d) Bandrollenmiş sinema ve müzik eseri nüshaları ile süreli olmayan yayınların ekinde verilen içerik tamamlayıcı niteliği bulunan materyaller,

e) Kapak hariç toplam kırk sekiz sayfayı geçmeyen, okul öncesine ve ilköğretime yönelik eğitim amaçlı süreli olmayan yayınlar,

f) Gümrük ve posta işlemleri sırasında ticari dolaşıma girme amacı taşımadığına dair ilgili birimlere taahhüt verilmesi kaydıyla incelenmek üzere yurtdışından gönderilen örnek yayınlar veya eser nüshaları,

g) “Parayla satılamaz.” ibaresi taşımak kaydıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilere ücretsiz dağıtılan ders kitapları,

ğ) Kanunun süreli olmayan yayınlara bandrol yapıştırma zorunluluğuna ilişkin hükmünün yürürlüğe girdiği 7/6/1995 tarihinden önce basılmış olup ikinci el olarak satılan yayınlar.

İkinci fıkra hükümleri çerçevesinde bandrolsüz piyasaya sürülen yayınların birinci sayfasında veya arka kapağında ondört puntodan küçük olmamak kaydıyla, “Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşınması zorunlu değildir” ibaresinin bulundurulması zorunludur. İkinci fıkranın (c), (d), (f) ve (ğ) bentlerinde tanımlanan hallerde bu ibarenin kullanılması zorunlu değildir.

Bandrollenmesi zorunlu eser nüshaları ile süreli olmayan yayınların herhangi bir şekilde ücretsiz olarak dağıtılması halinde promosyon amacı taşıdığından bandrol başvurusu esnasında bildirilmesi zorunludur.

Ayrıca, Kanun kapsamında korunan ve kolay kopyalanmaya müsait diğer eser nüshalarına da kayıt-tescil edilmiş olmaları kaydıyla hak sahibinin talebi üzerine bandrol yapıştırılır. Bu bandroller, Genel Müdürlükten veya İstanbul Telif Hakları ve Sinema Müdürlüğünden temin edilir.

6 ncı maddede belirtilen şekilde temin edilecek bandroller eserlerin taşıyıcı materyallerinin şekli özelliğine göre denetim sırasında kolayca görülebilecek şekilde yapıştırılır.”

**MADDE 4** – Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**“MADDE 6** – Sinema ve müzik eseri nüshalarında kullanılacak bandroller İstanbul Telif Hakları ve Sinema Müdürlüğünden; süreli olmayan yayınlar için kullanılacak bandroller ise İstanbul’da İstanbul Telif Hakları ve Sinema Müdürlüğünden, diğer illerde ise il kültür ve turizm müdürlüklerinden temin edilir.

Bakanlık belirleyeceği satış fiyatı üzerinden meslek birlikleri aracılığıyla bandrol satışı yapabilir. Satış fiyatı sabit kalmak kaydıyla meslek birliklerine verilecek bandrollerin bedeli Bakanlık tarafından tespit edilir. Bakanlık tarafından yetkilendirilen meslek birliklerine yapılan bandrol başvurularında ibraz edilen belgelerin doğruluğunu inceleme ve muhafaza etme yükümlülük ve sorumluluğu meslek birliğine aittir. Bakanlık, meslek birliklerince yapılacak bandrol satışına ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere alt düzenleme yapmaya yetkilidir.

Bandroller Bakanlık tarafından bastırılır. Bandrollerin türü ve özellikleri Genel Müdürlükçe belirlenir ve her türdeki bandrol satışı Genel Müdürlük tarafından da yapılabilir. Bandrol verilebilmesi için hak sahiplerince Ek-2’de yer alan tabloda belirtilen belge ve bilgilerin Bakanlığa ibraz edilmesi gerekir. Ayrıca uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların giderilmesi bakımından Bakanlık ve Bakanlık tarafından yetkilendirilen meslek birlikleri bandrol başvurusunda belirtilen nüshalara ilişkin denetim yapabilir.

Sinema ve müzik eseri nüshalarına bandrol alınabilmesi için bu eserleri içeren yapımların kayıt-tescil edilmiş olmaları zorunludur. Sinema sanatına özgü dil ve yöntemler kullanılmaksızın oluşturulan; bedii, ilmi, öğretici veya teknik mahiyette olan veya günlük olayları tespit eden ve hareketli görüntüler içeren eserlere bandrol alınabilmesi için kayıt-tescil zorunluluğu aranmaz. Bu tür eserler, süreli olmayan yayınlara ilişkin bandrol işlemlerine tabidirler.

Kanununun 23 üncü maddesi çerçevesinde yayma hakkının devralınması suretiyle yurt dışından ithal edilen süreli olmayan yayınlar için toplu olarak bandrol alınabilir. Toplu olarak bandrol alanların bu bandrolleri; süreli olmayan yayınlara sevkiyat öncesinde yapıştırmaları ve hangi yayınlarda veya dizilerde kullandıklarını Bakanlığa bildirmeleri gerekir. Bu bildirim yapmayanların yeni bandrol başvuruları değerlendirmeye alınmaz.

Süreli olmayan yayınlarda kullanılacak bandroller, bandrol talebinde bulunanların faaliyet merkezlerinin bulunduğu illerden veya hak sahibi gerçek veya tüzel kişinin yazılı olarak Bakanlığa bildireceği illerden alınır.

Sinema ve müzik eseri nüshalarının tespit ve çoğaltımını gerçekleştiren dolun tesisleri, hak sahiplerince yetkilendirilmiş olmaları kaydıyla ve Bakanlıkça belirlenecek esaslar çerçevesinde toplu bandrol alırlar. Toplu bandrol alan dolun tesisleri, her ay Bakanlığa, bandrol alma yetkisi veren hak sahiplerine ait tanıtıcı bilgileri içeren ve bu bandrollerin hangi eser ve yapımlar için kullanıldığını gösteren dökümlü raporu vermek suretiyle bildirim yapmak zorundadır. Bu bildirim yapmayan dolun tesislerinin yeni bandrol başvuruları kabul edilmez. Dolun tesislerinin toplu bandrol alımı ve bu uygulamaya ilişkin yürüttükleri iş ve işlemler Bakanlıkça denetlenir. Bakanlık bu denetimi ilgili alan meslek birlikleri temsilcilerinin de yer alacağı bir komisyon aracılığıyla da yapabilir.

Tamamı bir defada ticari dolaşıma giren ve birbirini takip eden nüsha ve materyallere tespit edilmiş ayrılmaz bir bütün arz eden eserler için tek bir bandrol alınabilir. Bu durumda, söz konusu nüsha ve materyaller birbirinden ayrı satılamaz ve bu husus oniki puntodan küçük olmayacak şekilde nüsha ve materyaller ile ambalajları üzerinde belirtilir.”

**MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**

#### **“Bilgisayar Oyunlarında Bandrol Kullanımı**

**MADDE 7 –** Tespit edildiği materyale bakılmaksızın; elektronik, mekanik veya benzeri araçlarla gösterilebilen, sesli veya sessiz, birbiriyle hareketli görüntüler dizisi içeren ve kayıt tescili yapılan bilgisayar oyunlarında bandrol kullanılması zorunludur.

Bilgisayar oyunları için kullanılacak bandroller İstanbul Telif Hakları ve Sinema Müdürlüğünden temin edilir. Bandrol teminine ilişkin diğer hususlarda ise 6 ncı madde hükümleri uygulanır.”

**MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**

**“MADDE 9** – Bakanlık ile mülki idare amirlikleri bandrollenmesi zorunlu olan nüshaların ve süreli olmayan yayınların, bandrollü olup olmadıklarını her zaman denetleyebilir. Gerekli görüldüğünde, mülki idare amirleri re’sen veya Bakanlığın talebi ile bu denetimi gerçekleştirmek üzere illerde denetim komisyonu oluşturabilir. Kanununun 81 inci maddesinde belirtilen ihlallerde, genel kolluk ve zabıta; re’sen ve/veya hak sahipleri, komisyon, meslek birlikleri, Bakanlık veya ilgili diğer kanunlarla kendisine yetki ve görev verilmiş olanların ihbarı üzerine harekete geçer. Usulsüz ve izinsiz olarak çoğaltılmış ve yayılmış nüsha ve yayınlar ile bunları çoğaltmaya yarayan her türlü araç ve diğer delillere ilişkin olarak Kanununun 81 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Bu denetimler sırasında Kanunda koruma altına alınan hakların ihlal edildiğinin tespiti hâlinde Cumhuriyet savcısı suç konusu eşya ile ilgili olarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre elkoyma koruma tedbirinin alınmasına ilişkin gerekli işlemleri yapar. Cumhuriyet savcısı ayrıca, gerek görmesi hâlinde, hukuka aykırı olarak çoğaltıldığı iddia edilen eserlerin çoğaltılmasıyla sınırlı olarak faaliyetin durdurulmasına karar verebilir. Ancak, bu karar yirmidört saat içinde hâkimin onayına sunulur. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan karar hükümsüz kalır.

Kanun kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların da yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 38 inci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.”

**MADDE 7** – Aynı Yönetmeliğin 9/A maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Denetim komisyonu üyelerinin öncelikli görevlerini komisyonun iş ve işlemleri oluşturur. İhtiyaç halinde valilerce aynı esaslar çerçevesinde denetim komisyonuna bağlı alt komisyonlar oluşturulabilir,

Komisyonun üye sayısı ve komisyon başkanı valilerce belirlenir. Komisyon başkanı, komisyonun toplantılarını yönetir, yıllık denetim ve çalışma programını hazırlar, denetime çıkar veya denetim yapacak kişileri görevlendirir. Aylık denetim ve yıllık genel faaliyet raporları düzenleyerek valilik ile Bakanlığa sunar.”

**MADDE 8** – Aynı Yönetmeliğin 9/B maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**“Bandrol Talep Formu ve Taahhünamesinin Saklanması**

**MADDE 9/B** – Bandrol yapılandırılması zorunlu nüsha ve yayınların dolum ve çoğaltımını yapan yerler, bandrol talep formu ve taahhünamesinin bir kopyasını almak, saklamak ve istendiğinde yetkili makamlara ibraz etmekle yükümlüdür.”

**MADDE 9** – Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

**“Yaptırım**

**MADDE 10** – Bu Yönetmelikte öngörülen bandrol yükümlülüğünün ihlali hallerinde Kanununun 81 inci maddesi hükümleri uygulanır.”

**MADDE 10** – Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

**“İmha**

**EK MADDE 1** – Usulüne uygun biçimde temin edilmiş bandrollerin kullanılmaması veya hatalı kullanımı hallerinde, bandrolü temin eden hak sahiplerince Genel Müdürlüğe yapılacak bildirim üzerine, söz konusu bandrollerin imhası Genel Müdürlükçe oluşturulacak bir komisyon marifetiyle gerçekleştirilir.”


**MADDE 11** – Aynı Yönetmeliğe ekte yer alan Ek-2 eklenmiştir.

**MADDE 12** – Aynı Yönetmeliğin 10/A maddesi ile geçici 4 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

**MADDE 13** – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 14** – Bu Yönetmelik hükümlerini Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.

[R.G. 1 Kasım 2010 – 27746]

 [İçindekilere dön](#)

Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumundan:

**TÜTÜN MAMULLERİNİN ÜRETİM VE TİCARETİNE İLİŞKİN  
USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK**

**BİRİNCİ BÖLÜM**

**Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar**

**Amaç**

**MADDE 1** – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; tütün mamulleri üretim tesislerinin kurulması, faaliyeti, proje tadilatı, her türlü devir işlemleri, yer değişikliği, kapatılması, tütün mamullerinin üretimi, iç ve dış ticareti, fiyatlandırılması, imhası ile tüm bu işlemlerin denetimine yönelik usul ve esasları, bu mamullerin tüketiminin neden olduğu kamusal, toplumsal, tıbbi ya da çevresel nitelikteki her türlü zararlı etkileri de göz önünde bulundurmak suretiyle düzenlemektir.

**Kapsam**

**MADDE 2** – (1) Bu Yönetmelik, tütün mamulleri üretim tesislerinin kurulması, faaliyeti, proje tadilatı, her türlü devir işlemleri, yer değişikliği, kapatılması ile tütün mamullerinin; piyasaya arz koşulları, iç ve dış ticareti, fiyatlandırılması, imhası ile bunların yürürlükteki mevzuat dahilinde izin, izleme ve denetimlerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

**Dayanak**

**MADDE 3** – (1) Bu Yönetmelik 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 9 uncu maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

**Tanımlar**

**MADDE 4** – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Başlamış işlem: İhracat işlemlerinde mer'î İhracat Yönetmeliğinde yer alan “başlamış işlem” tanımını, ithalat işlemlerinde ithal edilecek mallar için çıkış ülkesinde ihraç amacıyla taşıma belgesi düzenlenmiş veya bu malların gümrük mevzuatı uyarınca gümrük idarelerine sunulmuş olması durumunu,

b) Bırakım: Sigaranın makine tarafından içimi sırasında doğrudan sisteme alınan zifir, nikotin ve karbon monoksit gibi bileşenleri,

c) Birim paket: Tütün mamullerinin perakende satışında kullanılan ve ek şeffaf ambalaj dışında kalan herhangi bir malzemedan yapılmış ambalajı,

ç) Deneme üretimi: Tesisin, projeye ve üretilmesi planlanan tütün mamulünün üretimine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilmesi öncesinde Kurum tarafından görevlendirilen teknik heyet gözetiminde yapılan üretimi,

d) Diğer tütün mamulleri: Puro, sigarillo, nargilelik tütün mamulü, sarmalık kıyılmış tütün, enfiye, çiğneme tütünü ve pipo tütünü gibi sigara dışındaki tütün mamullerini,

e) Ek şeffaf ambalaj: Perakende satışa sunulan tütün mamullerinin birim paket ve grupmanlarının üzerinde yer alan, tüm etiketleme bilgilerinin görünürlüğünü ve okunurluğunu engellemeyen şeffaf dış ambalajı,

f) Firma: Tütün mamulleri üretimiyle ilgili olarak Tesis Kurma Uygunluk Belgesi ile Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi alan gerçek ve tüzel kişileri,

g) Girdi: Tütün mamullerinin üretiminde kullanılan tütün yaprağı ve doğal ya da işlenmemiş haldeki tütün bitkisi parçaları hariç olmak üzere bir tütün mamulünün üretiminde veya hazırlanmasında kullanılan maddeler ile bitmiş üründe değişmiş şekilde de olsa yer alan kağıt, filtre, mürekkep ve yapıştırıcılar dahil her tür madde veya ögeyi,

ğ) Grupman: Ek şeffaf ambalaj dışında, içerisine aynı marka ve çeşit bazında birden fazla tütün mamulü birim paketi konularak perakende satışa sunulan herhangi bir malzemeden yapılmış ambalajı,

h) Kanun: 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu,

ı) Kurul: Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulunu,

i) Kurum: Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumunu,

j) Makine: Ana gövde, sabit ve hareketli mekanik parçalar ile pnömatik, hidrolik, elektrik, elektronik ve kumanda gibi elemanlardan oluşan her bir düzenekler bütünü,

k) Mamulat çeşidi: Sigara, puro, sigarillo, nargilelik tütün mamulü, pipo tütünü ve sarmalık kıyılmış tütün gibi farklı kategorilerdeki tütün mamullerinden, aynı veya farklı marka adı altında üretilen mamulün fiziksel özellikleri, tütün kullanım oranları ve girdileri ile varsa bırakım miktarlarından herhangi biri veya birim paket tipi ya da tasarımı yönünden farklılık arz eden her bir çeşidini,

l) Marka: Firmanın üretimini ve/veya ticaretini yaptığı tütün mamullerini, diğer mamullerden ayırt etmeye yarayan ve ilgili kuruluşlarca tescil edilen işareti,

m) Tütün mamulü: Tütün yaprağının ve/veya tütün bitkisi parçalarının tamamen veya kısmen hammadde olarak kullanılması ile üretilen, tütürme, burna çekme, emme ya da çiğneme amaçlı tüm ürünleri,

n) Yetkili firma: Ürün izleme sistemi konusunda Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen yetki belgesini haiz firmayı, ifade eder.

## İKİNCİ BÖLÜM

### Üretim Tesisi Kurulmasında Aranacak Şartlar, Başvuru Şekli ve İnceleme

#### Üretim tesisi kurulmasında aranacak şartlar

**MADDE 5 – (1)** Üretim tesisi kurulmasında aşağıdaki şartlar aranır.

a) Türkiye’de tütün mamulleri üretmek isteyenlerin; yıllık üretim kapasitesi tek vardiyada teorik olarak, sigara için iki milyar adet, diğer tütün mamulleri için ise on beş tondan az olmayan, tütün hazırlama bölümleri dahil tam ve yeni teknolojiyi haiz, kullanılmamış makine ile ekipmanı içeren tesis kurmaları şarttır.

b) Kurulacak üretim tesisinde hammadde, tütün harici malzeme ve mamul ambarı ayrı ayrı olacak, bunlardan mamul ambarları tesis sahası içinde bulunacaktır.

c) Üretim akışı ile makine ve ekipmanlar, üretilmesi planlanan tütün mamullerinin üretim şekline uygun olacak şekilde projelendirilecektir.

ç) Üretim tesisinin yakınında tütünün kalitesine olumsuz etki yapabilecek tesis bulunmayacaktır.

d) Üretim tesisinde faaliyete başlanılmadan önce ilgili mevzuatı kapsamında Çevre ve Orman Bakanlığının ilgili birimlerine başvuruda bulunulması, tesisin faaliyetlerinden dolayı çevre kirliliğine meydan verilmemesi ile buna ilişkin her türlü önlem ve izinlerin Çevre Kanunu ve diğer ilgili mevzuatı çerçevesinde alınması ve bu düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerin ihlal edilmemesi öngörülmektedir.

#### Başvuru şekli ve inceleme

**MADDE 6 – (1)** Tütün mamulleri üretimiyle ilgili üretim tesisi kurmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, izin taleplerini içerir dilekçelerini, aşağıdaki bilgi ve belgeleri içeren bir takım dosya ile birlikte şahsen veya yetkili temsilcileri vasıtasıyla Kuruma iletirler.



a) Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmış şirket ana sözleşmesi ve yetkili kişilere ait imza sirküleri.

b) Son altı ay içinde ticaret ve/veya sanayi odasından alınan faaliyet belgesi ile faaliyet özgeçmişini ve hedeflediği faaliyeti tanımlayan özel beyanı.

c) Gerçek kişiler için başvuru sahibinin, tüzel kişiler için yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile tüzel kişiyi temsile yetkili kişilerin T.C. Kimlik Numarası ile Kanun, 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanunu, 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa aykırılıktan dolayı hüküm giymediklerine ve bu kanunlara aykırılıktan dolayı haklarında açılmış ve devam etmekte olan dava olmadığına veya aynı kanunlara aykırılıktan dolayı iki defadan fazla ön ödemede bulunulması suretiyle sonuçlanmış soruşturma ya da düşmüş kamu davası bulunmadığına dair beyan.

ç) Kurum tarafından belirlenen formata uygun olarak hazırlanmış fizibilite raporu, tesis ve makine yerleşim planı, üretim akış şeması, üretim yönteminin açıklaması, makine ve ekipman teknik bilgi listesi ile elektronik ortama aktarılmış kopyası.

d) Kurulacak tesis sahası için yürürlükteki imar mevzuatı çerçevesinde alınacak imar durumunu gösterir belge.

e) Mevzuat uyarınca tesisin kurulmasına yönelik olarak ilgili kuruluşlardan alınması gereken yasal izinler için başvuruda bulunulduğunu gösterir belgeler ile eksik belgelerin Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi başvurusundan önce tamamlanacağını belirten taahhütname.

f) 23 üncü maddede belirtilen başvuru bedelinin Kurum hesabına yatırıldığına ilişkin belge.

(2) Başvuru dosyaları en geç otuz gün içinde incelenir. Eksiklik tespit edilmesi halinde, bu eksiklikler bildirim tarihinden itibaren en geç doksan gün içinde tamamlanır. Eksik bulunan bilgi ve belgelerin süresi içinde tamamlanmaması veya projeden vazgeçilmesi halinde başvuru işleme konulmaz ve başvuru bedeli iade edilmez.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### Tesis Kurma, Üretim ve Faaliyet İzni ile Proje Tadilatı

#### Tesis kurma izni

**MADDE 7 – (1)** Tamamlanmış başvurular; ilgili mevzuat, projenin çevresel etkileri ve uygulanabilirliği, tesis üniteleri ile makine ve ekipmanın yerleşim planı, üretim akış şeması, projenin üretilmesi planlanan tütün mamulünün üretimine uygunluğu yönünden incelenerek en geç altmış gün içinde karara bağlanır. Kurumca izin verilenlere, 23 üncü maddeye göre hesaplanan Tesis Kurma Uygunluk Belgesi bedelinin, iznin bildirim tarihinden itibaren en geç doksan gün içinde Kurum hesabına yatırıldığına belgelenmesi kaydıyla, belge içeriği ve şekli Kurum tarafından belirlenen Tesis Kurma Uygunluk Belgesi verilir. Belge bedeli süresi içinde yatırılmadığı takdirde verilen izin, başvuru bedeli iade edilmeksizin iptal edilir.

(2) Tesis Kurma Uygunluk Belgesi alınmasından sonra Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilmesi aşamasına kadar geçen süre içinde, tesis ihtiyaçlarından kaynaklanan, ekonomik veya teknik gerekçelere dayanan proje revizyonu yapılmak istenildiğinde, revizyonun içeriği ve kapsamını açıklayan bilgi ve belgeler ile Kuruma başvurulur. Başvurular en geç altmış gün içinde karara bağlanır. Uygun bulunan proje revizyonunda kapasite artışı olduğu takdirde, Kurumca hesaplanacak Tesis Kurma Uygunluk Belgesi bedel farkının Kurum hesabına yatırıldığına belgelenmesi kaydıyla, Tesis Kurma Uygunluk Belgesi güncellenir.

(3) Sigara ve diğer tütün mamullerinin aynı tesis içinde birlikte üretilmesine yönelik tesis kuruluşu için, Kurumdan olabilirlik raporu alınması gerekir. Bu rapor, aynı tesiste aynı veya farklı makine ve ekipmanlardan yararlanılabileceğine yönelik değerlendirme, üretilmesi planlanan tütün mamulünün üretimine uygunluğu ve kategorilerin ayrı olarak izlenebilirliği ile piyasa riski yaratıp yaratmadığı göz önünde bulundurularak düzenlenir. Projenin

uygulanabilirliğinin, olabilirlik raporu ile belirlenmesi halinde, tesiste ortak olarak kullanılacak makine ve ekipmanlar hariç olmak üzere, her bir tütün mamulü için istenilen diğer şartların varlığı ayrı ayrı aranır. Bu durumda, her bir kategori için münhasıran Tesis Kurma Uygunluk Belgesi alınır.

### **Üretim ve faaliyet izni**

**MADDE 8 –** (1) Tesis Kurma Uygunluk Belgesi olarak projesini gerçekleştiren ve alınması gerekli diğer yasal izinlerini tamamlayarak tesisini faaliyete hazır hale getirenler, faaliyete hazır olduklarını Kuruma yazılı olarak bildirirler. Bildirimi müteakiben Kurum tarafından görevlendirilen teknik bir heyet marifetiyle, 5 inci maddedeki şartlar ile 6 ncı maddede beyan edilen hususlar yerinde denetlenir ve deneme üretimi ile izlenerek, başvuruya ilişkin rapor müracaat tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde hazırlanır. Bu rapor, Kuruma sunulmasından itibaren en geç altmış gün içinde karara bağlanır. Uygun bulunanlara 23 üncü maddeye göre hesaplanan Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi bedelinin, iznin bildirim tarihinden itibaren en geç doksan gün içinde Kurum hesabına yatırıldığına belgelenmesi kaydıyla belge içeriği ve şekli Kurum tarafından belirlenen Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilir. Belge bedeli, süresi içinde yatırılmadığı takdirde verilen izin iptal edilir.

(2) Deneme üretimi sırasında, tütün kullanım oranları kontrolü yapılarak üretilen mamullerden yeterli miktarda numune alınır ve bu numunelere ait analizlerin bağımsız ve akredite laboratuvarlarda yapılması veya yaptırılması sağlanır. Deneme üretimi sırasında üretilen mamullere ilişkin analiz sonuçları, bu mamulün çeşidinin Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi başvurularında değerlendirmeye alınabilir.

(3) Deneme üretiminde üretilen tütün mamullerinin piyasaya arzına, Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi verilmesinde aranan şartların bulunduğu tespit edilmesi kaydıyla Kurumca izin verilebilir.

(4) Sigara ve diğer tütün mamullerinin aynı tesis içinde birlikte üretilebilmesi için, 7 nci maddenin üçüncü fıkrasında belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde her bir kategori için münhasıran Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi alınır.

(5) Firmalar tarafından, 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (a), (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen hususlarla ilgili değişiklikler en geç otuz gün içinde Kuruma bildirilir.

(6) Firmalar, tesis sahası dışında Kurumdan izin almak kaydıyla ek mamul ambarı, en geç on beş gün içinde bildirimde bulunmak şartıyla da ek hammadde ve malzeme ambarı kurabilirler.

(7) Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi beş yıl için geçerlidir. Bu izni temdit ettirmek isteyen firma, süre bitiminden en az otuz gün önce Kuruma başvurur. Temditte, Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilmesinde aranan koşulların varlığı aranır.

### **Proje tadilatı**

**MADDE 9 –** (1) Tütün mamulü üretiminde doğrudan kullanılan makinelerden herhangi birinin üretim tesisine ilave edilmesi ile bu makinelerin kısmen veya tamamen; yurt içinde aynı firmanın yeni veya eski bir tesisine nakli, başka bir firmaya devri, yurt dışına çıkarılması, hurdaya ayrılmak suretiyle imhası ve hurda olarak satışı nedeniyle projede yapılacak tadilatlar için Kurumdan izin alınır.

(2) Tütün mamulü üretiminde doğrudan kullanılanların dışındaki diğer makine ve ekipmanların üretim tesisine ilave edilmesi ile bu makine ve ekipmanların kısmen veya tamamen; yurt içinde aynı firmanın eski veya yeni bir tesisine nakli, yurt dışına çıkarılması, hurdaya ayrılmak suretiyle imhası, hurda olarak satışı, yurt içinde başka bir firmaya devri veya satışı ile farklı sektörlerde faaliyet gösteren gerçek ve/veya tüzel kişilere devri veya satılarak değerlendirilmesi nedeniyle projede yapılacak tadilatlar için işlem öncesi Kuruma bildirimde bulunulması zorunludur.

(3) Mevcut tüm makine ve ekipmanların tesis içindeki yerleşim yeri değişikliği, üretim dışı bırakılması, bu makine ve ekipmanların tekrar üretim hattına alınması ya da farklı

mamulat çeşidinin üretimine imkan verecek şekilde revize edilmesi nedeniyle projede yapılacak tadilatlar için işlem öncesi Kuruma bildirimde bulunulur.

(4) Kurum izniyle yapılan işlerde talebe bağlı olarak makine teknik bilgi listesi, tadilat öncesi ve sonrası yerleşim planları, proforma fatura, belge ve içeriği Kurum tarafından belirlenen taahhütname ile Kuruma başvurulur. Tamamlanmış müracaatlar en geç kırk beş gün içinde karara bağlanır. Kurumca uygun bulunan başvurulardan; üretim kapasitesi artışı olan proje tadilatlarında, 23 üncü maddenin dördüncü fıkrasına göre belirlenen uygunluk belgesi bedelinin, izin bildirim tarihinden itibaren en geç altmış gün içinde Kurum hesabına yatırılması halinde Proje Tadilatı Uygunluk Belgesi, kapasite artışı olmayan proje tadilatlarında ise uygunluk belgesi bedeli alınmaksızın izin verilir. Uygunluk belgesi bedeli süresi içinde yatırılmadığı takdirde verilen izin iptal edilir.

(5) Verilen izin kapsamında proje tadilatını gerçekleştirecek firma, kontrol için en geç işlem başlangıç tarihine kadar Kuruma müracaat eder. İşlem bitim tarihine kadar mahallinde yapılacak teknik denetimde, makinelerin beyan edilen özellikleri haiz olduğunu belirten raporun Kuruma ibrazından sonra, Kurumca işlemin verilen izne uygunluğunun tespiti halinde, Kurum tarafından proje tadilatının tamamlandığı firmaya bildirilir. Makine ilavelerinde, makinelerin beyan edilen özellikleri haiz olmadığının tespiti halinde ise, ithal edilen makinelerin ilgili mevzuat gereğince yurt dışı edilmesi firmadan istenir ve ayrıca ilgili kurum ve kuruluşlara bilgi verilir. Yurt içinden temin edilen makineler ise firma tarafından sökülerek tesis sahası dışına çıkarılır.

(6) İkinci ve üçüncü fıkralar gereğince bildirim tabi proje tadilatı işlemlerinde işin özelliğine göre makine teknik bilgi listesi, tadilat öncesi ve sonrası yerleşim planları, taahhütname, proforma fatura, işin başlangıç ve bitiş tarihleri işlem öncesi Kuruma bildirilir. Kurum gerektiğinde bu işlerin teknik denetimini yapar.

(7) Bu madde kapsamında üretim tesisine ilave edilecek makine ve ekipmanın, yeni teknolojiyi haiz ve kullanılmamış olması zorunludur. Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi bulunan yurt içinde kurulu üretim tesisleri arasındaki makine ve/veya ekipman devirlerinde bu şart aranmaz.

(8) Üretim tesisinin yıllık asgari üretim kapasitesi şartını ortadan kaldıracak şekilde proje tadilatı izin talebinde bulunulamaz.

(9) Tütün mamulü üretiminde doğrudan kullanılan makineler, tesis kuruluş sürecinde Tesis Kurma Uygunluk Belgesi ile üretim ve faaliyet izni alınması sonrasında ise Proje Tadilatı Uygunluk Belgesi ya da izin yazısı ile temin edilir.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **Tütün ve Filtre Temini, Tütün Mamullerinin Piyasaya Arzı, İhracat ve İthalat ile Bandrol**

#### **Firmaların tütün ve filtre temini**

**MADDE 10** – (1) Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi alan firmalar, ihtiyaçları olan yaprak tütünleri Kurumdan Tütün Ticareti Yetki Belgesi almak kaydıyla; açık artırma merkezlerinden, tütün ticareti yetki belgesine sahip gerçek ve tüzel kişilerden ve sözleşmeli üretim esasına göre üreticiden alabilecekleri gibi, Kurumdan Tütün İthalatı Uygunluk Belgesi almak suretiyle ithal de edebilirler.

(2) İşlendikten sonra ihraç amacıyla olsa dahi tütün ithali ancak, üretim ihtiyaçları ile sınırlı olarak tütün mamulleri üreten firmalar tarafından yapılabilir.

(3) Üretim ihtiyacının gerektirdiği tütün miktarı;

a) Sigara üretim tesislerinde; sigara imalat makinelerinin bir saatlik toplam teorik üretim kapasitesinin mer'i mevzuata göre belirlenen haftalık çalışma saatiyle çarpımı sonucu hesaplanan rakamın bir yıla tamamlanması ile bulunan miktarın üç katı esas alınmak suretiyle belirlenir.

b) Puro ve sigarillo üretim tesislerinde; puro ve sigarillo imalat makinelerinin bir saatlik toplam teorik üretim kapasitesinin, puro ve sigarillo gramajı ve mer'i mevzuata göre belirlenen haftalık çalışma saatinin çarpımı sonucu hesaplanan rakamın bir yıla tamamlanması ile bulunan miktarın üç katıdır.

c) Pipo, nargilelik ve sarmalık kıyılmış tütün mamullerinde; tütün kıyım makinelerinin bir saatlik toplam teorik üretim kapasitesinin mer'i mevzuata göre belirlenen haftalık çalışma saatiyle çarpımı sonucu hesaplanan rakamın bir yıla tamamlanması ile bulunan miktarın üç katıdır.

ç) Bu fıkroda sayılmayan diğer tütün mamullerinde üretim ihtiyacının gerektirdiği tütün miktarı ise Kurum tarafından üretim özelliğine göre ayrıca belirlenir.

(4) Aynı tipten olmak kaydıyla harmanlanmış yaprak tütün ile homojenize tütün, tütün damarı, şişirilmiş tütün, şişirilmiş tütün damarı ve kırık tütünlerin ithaline harman reçeteleriyle uyumlu miktarlarda olmak ve Kurumdan Tütün İthalatı Uygunluk Belgesi almak kaydıyla izin verilir.

(5) Tesis Kurma Uygunluk Belgesi alan gerçek veya tüzel kişiler Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi almadan önce makine çalışma testlerinde veya deneme üretiminde kullanmak amacıyla iç veya dış piyasadan yaprak tütün, aynı tipten olmak kaydıyla harmanlanmış yaprak tütün ile homojenize tütün, tütün damarı, şişirilmiş tütün, şişirilmiş tütün damarı, kırık tütün veya kıyılmış tütün temin edebilir. Bu koşul dışında kıyılmış tütün temin edilemez.

(6) Bu madde uyarınca Kurumdan Tütün İthalatı Uygunluk Belgesi alınması, ithalata ilişkin mevzuatta öngörülen diğer şartların yerine getirilmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

(7) Tütün ithalatı Kurum tarafından 10/7/2010 tarihli ve 27637 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç ve Dış Ticareti ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre gerçekleştirilir.

(8) Filtre; tesis kuruluş sürecinde Tesis Kurma Uygunluk Belgesi ile üretim ve faaliyet izni alınması sonrasında ise Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi ile temin edilir.

(9) Tesis Kurma Uygunluk Belgesi alan gerçek ve tüzel kişiler ile firmalara talepleri halinde, herhangi bir bilgi ve belge istenmeksizin yalnızca uygunluk belgesi bedeli alınarak Tütün Piyasası Daire Başkanlığınca Tütün Ticareti Yetki Belgesi verilir.

#### **Tütün mamullerinin piyasaya arzı**

**MADDE 11** – (1) Firmalar ürettikleri veya ithal ettikleri tütün mamullerini Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi almak kaydıyla serbestçe fiyatlandırabilir, doğrudan toptan satıcılara satabilir, Kurumdan toptan satış belgesi almak suretiyle perakende satıcılara da satabilirler.

#### **Piyasaya arz izni**

**MADDE 12** – (1) Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi alan firmalara, ürettikleri tütün mamullerini yurt içinde serbestçe satabilme, fiyatlandırma ve dağıtabilmeleri amacıyla, mamulatin ilgili teknik düzenlemelere uygunluğu tespit edildikten sonra her bir mamulat çeşidi için belge içeriği ve şekli Kurum tarafından belirlenen Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi verilir.

(2) Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi başvurularında mamulat çeşidine ait aşağıdaki bilgi ve belgeler Kuruma ibraz edilir.

a) Fiziksel ve kimyasal özellikler ile varsa bırakım miktarları.

b) Belge içeriği ve şekli Kurum tarafından belirlenen Tütün Kullanım Oranları Tablosu.

c) Girdi Bildirim ve Toksikolojik Veri Tabloları.

ç) Ölçü bilgileri yer alacak şekilde birim paket ve grupman tasarımları, grupman olarak şeffaf ambalaj kullanılması halinde şeffaf ambalaj üzerindeki etiket tasarımı.

d) Birim paketin; açma şeridi, iç ambalajı, içinde bulunan tütün mamulü üzerinde yer verilecek bilgiler ile grupman açma şeridine ilişkin bilgi.

- e) Sağlık uyarıları uygulama planı.
- f) Üretim kodlama veya benzeri bir işaretleme bilgisi.
- g) Marka tescil belgesi.

ğ) Markanın başka bir gerçek veya tüzel kişi adına kayıtlı olması halinde, marka tescil belgesiyle birlikte markanın kullanım hakkının devrine ilişkin lisans sözleşmesi.

(3) Üretilmesi ve piyasaya arz edilmesi planlanan mamulat çeşidi ile ilgili olarak; ikinci fıkra gereğince Kuruma ibraz edilen bilgi ve belgelerin dosya üzerinden varlığı tespit edilir.

(4) Üçüncü fıkra gereğince yapılan tespit sonrasında Kurumun görevlendireceği veya uygun göreceği kişi ya da kuruluş marifetiyle üretim tesisinden en geç onbeş gün içinde numune alınır. Başvuru, numune ile bu numuneye ait analiz sonuçlarının Kuruma ulaştırıldığı tarih itibarıyla tamamlanmış sayılır.

(5) Piyasaya arz edilmesi planlanan mamulat çeşidinin teknik düzenlemelere uygunluğu, mamulat çeşidi için beyan edilen fiziksel ve kimyasal özellikler ile ilgili mevzuatta öngörülen bırakım miktarlarının laboratuvar analiz sonuçları ile mukayese edilmesi, piyasaya arz ambalajının ise ilgili mevzuatı çerçevesinde incelenmesi suretiyle belirlenir.

(6) Başvurular, tamamlanma tarihinden itibaren en geç altmış gün içinde karara bağlanır. Verilen izin kapsamında üretilen birim paket ve grupman örneklerinden birer adedi, en geç doksan gün içinde Kuruma gönderilir. Gönderilen numunelerin uygunluğunun belirlenmesi halinde firmaya, belge içeriği ve şekli Kurum tarafından belirlenen Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi verilir. Süresi içinde numuneleri göndermeyen firmanın bu izni geçersizdir.

(7) Marka tescili ve/veya lisans sözleşmesine ilişkin olarak meydana gelen değişiklikler otuz gün içinde Kuruma bildirilir.

(8) Piyasaya arz edilen tütün mamullerinin arz tarihi, perakende satış fiyatı ile fiyat değişikliklerinin, piyasaya arz tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde Kuruma bildirilmesi zorunludur.

#### **Piyasaya arz izni güncellemesi**

**MADDE 13** – (1) Firmalar, Kurum tarafından verilmiş Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi bulunan bir mamulat çeşidinin tütün ve tütünden elde edilmiş hammadde kullanım oranlarında, fiziksel özelliklerinde, bırakım miktarlarında, girdilerinde veya piyasaya arz ambalajında, herhangi bir değişiklik yapmak istediklerinde piyasaya arzdan önce Kurumdan güncelleme kapsamında gerekli izni almak zorundadırlar.

#### **Tütün mamulleri ihracatı**

**MADDE 14** – (1) Türkiye’de üretilen kıyılmış tütün ve tütün mamullerinin ihracı serbesttir. Ancak ihracı yapılacak kıyılmış tütün ve tütün mamulünün belge içeriği ve şekli Kurum tarafından belirlenen tütün kullanım oranı tablosu ile kodlama bilgisinin üretim öncesi Kuruma bildirilmesi zorunludur. Kurum gerekli gördüğünde üretimin her aşamasında veya ihracattan önce bu beyanın doğruluğunu kontrol edebilir. Kıyılmış tütün ve tütün mamulü ihracatında firmalar tarafından her bir ihracat partisinin çıkış işlemleri tamamlanmadan önce Kuruma bildirimde bulunulur.

(2) Dahilde İşleme Rejimi çerçevesinde ihraç edilecek kıyılmış tütün ve tütün mamulü harmanlarında kullanılan yurtdışı ve yerli menşeli tütün, tütün damarı, homojenize tütün, şişirilmiş tütün, şişirilmiş tütün damarı ve kırık tütünlerin miktar veya oranlarının belirtilmesi ve doğruluğunun beyan ve taahhüt edilmesi suretiyle firma tarafından Kuruma başvurulması ve uygunluk izni alınması zorunludur. İzin başvurusu, Dahilde İşleme Rejimi tebliğleri uyarınca Dahilde İşleme İzin Belgesi almak için gereken; ithalat ve ihracat listesi, ihraç konusu ürünlere ilişkin hammadde sarfiyat tablosu ve Dahilde İşleme İzin Belgesinin birer örneği ile yapılır. Başvuru, firmaya ait üretim tesisinin üretim kapasitesi, makine parkı ile üretim yöntemi ve piyasa riskleri göz önüne alınarak değerlendirilir ve uygun bulunanlara izin verilir. Üretim planlaması üretim öncesi Kuruma bildirilir.

(3) Kurum, ithalat listesi ve ihraç ürünleri ile ilgili hammadde sarfiyat tablosunda beyan edilen her bir hammaddeyi ithalat aşamasında veya üretim öncesinde, ihracat listesinde yer alan ürünleri ise gerek görüldüğünde üretim ve/veya ihracat aşamasında; numune almak dahil her türlü teknik denetim ve analizleri yapmaya veya yaptırmaya yetkilidir.

(4) Dahilde İşleme İzin Belgesinin kapatılmasına ilişkin ilgili kurum/kuruluşa yapılan başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde Kuruma bilgi verilir. Kapatma işleminin sonuçlandığı tarihten itibaren en geç otuz gün içinde kapatma ile ilgili bilgi ve belgelerin birer örneği ile kapatma yazısı, firma tarafından Kuruma ibraz edilir.

(5) İç piyasaya arz edilen tütün mamulleri birim paket ve grupmanları kullanılarak üretilip ihraç edilecek mamullerin birim paket ve grupmanları üzerinde, "ihracat amacıyla üretilmiştir" ibaresi ile ihraç edileceği ülke isminin Türkçe ve ihraç edilen ülkenin resmi dilinde yer alması zorunludur.

#### **Tütün mamulleri ithalatı**

**MADDE 15 –** (1) Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi alan firmalar, marka bazında bir takvim yılı içinde sigara için en az iki milyar adet, diğer tütün mamulleri için ise en az on beş ton fiili üretime ulaşmaları halinde aynı markadan olmak üzere serbestçe ithalat yapabilir, fiyatlandırabilir ve satabilirler.

(2) Marka bazında sigara veya diğer tütün mamullerini ithal etme hakkını elde eden firmalar, her ithal partisi için ilgili gümrük idaresine ibraz edilmek üzere, belge içeriği ve şekli Kurum tarafından belirlenen Tütün Mamulleri İthalatı Uygunluk Belgesi almak zorundadırlar. Kurumdan alınan Tütün Mamulleri İthalatı Uygunluk Belgesi ithalata ilişkin mevzuatta öngörülen diğer şartların yerine getirilmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

(3) Marka bazında ithalat hakkını kazanan firmanın bu hakkı söz konusu takvim yılı için geçerlidir.

(4) Marka bazında ithalat için aranan üretim miktarlarına ilişkin şartları yerine getirmeyen firmalarca yapılacak sigara ve diğer tütün mamullerinin ithalatı, ithal edilen tütün mamullerinin fiyatının belirlenmesi ve yurt içinde pazarlanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurumun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

(5) Tütün Mamulleri İthalatı Uygunluk Belgesi almak isteyenler, üretim öncesi aşağıda belirtilen belge ve bilgileri Kuruma ibraz etmelidir.

- a) İthal edilecek tütün mamullerine ilişkin üretici firma bilgileri.
- b) Fiziksel ve kimyasal özellikler ile varsa bırakım miktarları.
- c) Belge içeriği ve şekli Kurumca belirlenen Tütün Kullanım Oranları Tablosu.
- ç) Girdi Bildirim ve Toksikolojik Veri Tabloları.
- d) Ölçü bilgileri yer alacak şekilde birim paket ve grupman tasarımları, grupman olarak şeffaf ambalaj kullanılması halinde şeffaf ambalaj üzerindeki etiket tasarımı.
- e) Birim paketin; açma şeridi, iç ambalajı, içinde bulunan tütün mamulü üzerinde yer verilecek bilgiler ile grupman açma şeridine ilişkin bilgi.
- f) İthal edilecek ürünün proforma faturası ile menşei, miktarı, gümrük tarife istatistik pozisyonu ve giriş yapacağı gümrük idaresine ilişkin bilgiler.
- g) Marka ve çeşit bazında uluslararası bir gözetim kuruluşunca, ithal edilecek tütün mamullerinden usulüne uygun alınan numuneler.
- ğ) Sağlık uyarıları uygulama planı.
- h) Üretim kodlama veya benzeri bir işaretleme bilgisi.
- ı) Marka tescil belgesi.
- i) Markanın başka bir kişi veya firma adına kayıtlı olması halinde, marka tescil belgesiyle birlikte markanın kullanım hakkının devrine ilişkin lisans sözleşmesi.

(6) İthal edilmek istenen mamulat çeşidine ilişkin bağımsız ve akredite laboratuvara yaptırılan test ve analiz sonuçlarının Kuruma ulaştırılması ile tamamlanan başvurular, 12 nci maddenin beşinci fıkrası hükümlerine göre değerlendirilerek en geç altmış gün içinde karara

bağlanır. Kurumca uygun bulunan talepler firmaya bildirilir. Firma şekli ve içeriği Kurum tarafından belirlenen Tütün Mamulleri İthalatı Başvuru Formu ve ithal edilecek birim paket ve grupman örnekleri ile Tütün Mamulleri İthalatı Uygunluk Belgesi talebinde bulunur. Uygun bulunan mamulat çeşidine ait örneklerin ekspertiz raporu ile mutabık olması halinde en geç yedi gün içinde şekli ve içeriği Kurum tarafından belirlenen Tütün Mamulleri İthalatı Uygunluk Belgesi verilir.

(7) İthal edilecek tütün mamulünün üretimine başlanılmadan otuz gün önce üretim yeri ve zamanına ilişkin ayrıntılı bilginin Kuruma sunulması gerekir. Kurum, gerek duyulan hallerde ithal edilecek mamulat çeşidi ile ilgili olarak üretim aşamalarının takibi ve incelenmesi ile numune almak amacıyla üretim esnasında yurt dışında uzman görevlendirebilir.

(8) İthal edilecek tütün mamulleri birim paket ve grupman ambalajları üzerinde “TAPDK izniyle ithal edilmiştir.” ibaresinin yazılması zorunludur.

(9) Firmaların, test ve numune amacıyla Kurumdan izin almak kaydıyla yapacakları tütün mamulleri ithalatında bu maddede sayılan şartların varlığı aranmaz.

(10) Birinci fıkrada belirtilen fiili üretim rakamı, iç piyasaya sunum ve ihracat amaçlı üretim rakamlarının toplamından oluşur.

(11) Tütün Mamulleri İthalatı Uygunluk Belgesi verilen mamulat çeşidi için ithal edilen miktar ile sınırlı olmak üzere Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi verilir.

(12) Kurum veya gümrük idaresi tarafından ithaline izin verilmeyen tütün mamulleri, ithalatçı tarafından mahrecine iade edilir veya üçüncü bir ülkeye gönderilir ya da gümrük idaresinin kabul etmesi koşuluyla, masrafları ithalatçı tarafından karşılanmak suretiyle yürürlükteki mevzuat hükümleri çerçevesinde tasfiye edilmek üzere gümrüğe terk edilir.

#### **Bandrol uygulaması ve satış hizmet bedeli**

**MADDE 16** – (1) Üretilen ve ithal edilen tütün mamulleri Bandrollü Ürün İzleme Sistemi genel tebliğleri çerçevesinde tanımlanmış olan bandrolleri ihtiva edecek şekilde piyasaya arz edilir.

(2) Tesis Kurma Uygunluk Belgesi bulunan gerçek ve tüzel kişiler ile firmaların bandrol talepleri, Bandrollü Ürün İzleme Sistemi genel tebliğleri ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde karşılanır.

(3) Üretilen tütün mamullerinin birim ambalajı üzerinde kullanılan bandrole ilişkin olarak bandrol başına 23 üncü madde kapsamında alınacak satış hizmet bedeli; firmalarca, 20 nci madde kapsamında düzenlenerek müteakip ayın on beşinci gününe kadar Kuruma gönderilecek olan aylık raporlarda belirtilen üretim miktarları üzerinden, bu üretim raporlarının en son bildirim tarihini takip eden on beş gün içinde Kurum hesabına yatırılır. Belirtilen süre içinde yatırılmayan satış hizmet bedeli kanuni faizi ile birlikte tahsil edilir. İthal edilen tütün mamullerinde kullanılacak bandrol başına alınacak satış hizmet bedeli ise ithal edilen mamulatin gümrükte yapılacak ekspertiz muayenesinden önce Kurum hesabına yatırılır. Satış hizmet bedelinin yatırılmasına müteakip ekspertiz işlemleri yapılır.

(4) Bandrol başına alınacak satış hizmet bedeli; ithal edilen veya üretilen mamullerin laboratuvar analiz hizmetleri, üretimde kullanılan ithal tütünler ile ithal edilen mamulat için verilen ithalat uygunluk belgesi düzenleme hizmetleri, piyasa gözetim ve denetim hizmetleri, üretimin kontrol ve gözetim hizmetleri, üretim ve piyasaya arz aşamalarında yürütülen her türlü gözetim ve denetim hizmetleri, tüketicilerin bilgilendirilmesi ve eğitim hizmetleri, sektörde yer alan firmalara yönelik bilgilendirme hizmetleri, sektörle ilgili araştırma geliştirme hizmetleri ve Kurum genel giderlerinden sektöre düşen pay karşılığı belirlenen bedel toplamından oluşur.

## **BEŞİNCİ BÖLÜM**

### **Kuruluş Yeri Değişikliği, Devir ve Kapatma**

#### **Tesisin kuruluş yeri değişikliği**

**MADDE 17 – (1)** Üretim tesisinin kuruluş yerinin değiştirilmesi Kurumun iznine tabidir.

(2) Firmanın yetkili organı tarafından, tesisin kuruluş yerinin değiştirilmesine ilişkin alınan karar ve 5 inci maddenin birinci fıkrasının (b), (c), (ç) ve (d) bentlerindeki şartları sağlayacağına dair belgelerin yanı sıra 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (ç), (d) ve (e) bentlerinde sayılan belgeler ile birlikte yer değişikliği öncesi Kuruma başvurulur. Tamamlanmış başvurular en geç altmış gün içinde karara bağlanır.

(3) Kurum izniyle yer değişikliğini gerçekleştirerek tesisini üretime hazır hale getiren firma, 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendi gereğince istenilen belgelerle birlikte Kuruma müracaat ederek Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesinin güncellenmesi talebinde bulunur. Mahallinde yapılan teknik inceleme ve kontrol sonrasında durumu uygun bulunanların Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi en geç altmış gün içinde güncellenir.

#### **Devir**

**MADDE 18 – (1)** Üretim tesisinin devri Kurumun iznine tabidir.

(2) Firmanın yetkili organı tarafından tesisin devrine ilişkin olarak alınan karar, devralacak olan gerçek veya tüzel kişiye ait 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılan belgeler ile birlikte devir izni öncesi Kuruma başvurulur. Tamamlanmış başvurular en geç altmış gün içinde karara bağlanır.

(3) İzni müteakiben devir sözleşmesinin imzalanmasından sonra, devralan gerçek veya tüzel kişi Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi ile Piyasaya Arz Uygunluk Belgesinin güncellenebilmesi için, devir sözleşmesi ile birlikte en geç otuz gün içinde Kuruma müracaat eder. Bu belgeler güncellenerek devralan firmaya verilir.

(4) Devrin, tesisin yer değişikliğini de içermesi durumunda, yer değişikliğine bağlı olarak yapılan işlemler 17 nci maddedeki hükümlere tabidir.

#### **Tesisin faaliyetinin sona erdirilmesi ve kapatılması**

**MADDE 19 – (1)** Firmanın yetkili organı tarafından alınan, üretim tesisinin faaliyetlerinin sona erdirilmesi ve kapatılması kararı Kuruma bildirilir. Bildirimin ardından Kurum tarafından teknik bir heyet görevlendirilerek tesiste bulunan makineler, ekipmanlar, hammadde, yarı mamul ve mamul stokları ile Kuruma karşı yükümlülükleri tespit edilir ve Kurum tarafından değerlendirilerek en geç altmış gün içinde kapatma işlemi sonuçlandırılır.

(2) Tesiste tespiti yapılan makine ve ekipmanlar ile hammadde, yarı mamul ve mamul stoklarının; devri, yurt dışı edilmesi, imha, satış ve iade işlemleri gerekli görülen hallerde Kurumun gözetimi veya denetimi altında yapılır.

(3) Bandrollü Ürün İzleme Sistemi bileşenlerinin teslimi ile kullanılmamış ve fire bandrollerin teslim, tespit ve imha işlemleri Bandrollü Ürün İzleme Sistemi genel tebliği ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yerine getirilir.

(4) Bu madde uyarınca bildirimde bulunulması üzerine Kurum tarafından yapılan işlemler firmanın diğer yükümlülüklerini yerine getirme zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

### **ALTINCI BÖLÜM**

#### **Kayıtlar, Belge Saklama Süresi, Denetim, Uygunluk Belgesi ve Satış Hizmet Bedelleri ile Tütün Mamullerinin İmhası**

##### **Kayıtlar**

**MADDE 20 – (1)** Firmalar tarafından, hammadde stok hareketleri, üretim miktarları, üretimden mamul ambarına ve buradan ülke içinde kurulu diğer ambarlara sevk edilen mamul miktarları, satışlar, iadeler ve bandrol hareketleri onaylı raporlar halinde Kuruma bildirilir.

(2) Raporların içeriği ve düzenleme esasları ile bildirim şekli ve süreleri Kurum tarafından bu Yönetmeliğin yayım tarihinden itibaren en geç altmış gün içinde belirlenerek Kurum internet sitesinde ilan edilmek suretiyle firmalara duyurulur.

(3) Firmaların aşağıda belirtilen kayıtları tutmaları zorunludur.



a) İthal edilen, yurt içinden temin edilen, tütün mamullerinin üretiminde kullanılan, üretimde kullanılmaksızın başka bir yere sevk edilen, imha edilen, bozulan veya sair şekilde çıkan tütüne ilişkin tip, menşe veya nevi bazındaki kayıtlar.

b) Kıyılmış tütün, homojenize veya yeniden tertip edilmiş tütün, şişirilmiş tütün, şişirilmiş damar gibi işlem görmüş ürünlere ilişkin kayıtlar.

c) Üretilen, ithal edilen, piyasaya arz edilen, piyasadan iade alınan, ihraç edilen, imha edilen, bozulan veya sair şekilde çıkan tütün mamullerine ilişkin marka ve çeşit bazında kayıtlar.

ç) Temin edilen, üretimde kullanılan, kullanılmayan, ıskartaya ayrılan, imha ve iade edilen bandrole ilişkin kayıtlar.

#### **Belge saklama süresi**

**MADDE 21** – (1) İlgili mevzuatında daha uzun bir saklama süresi öngörülmediği sürece, 20 nci madde uyarınca tutulması gereken kayıtlar, elektronik ortama aktarılmış kopyaları da dahil olmak üzere, firma tarafından düzenledikleri yıl sonundan itibaren beş yıl süreyle saklanmak zorundadır.

#### **Denetim**

**MADDE 22** – (1) Tütün mamulleri sektöründe faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilerin; üretim tesislerinin kurulması, üretim ve faaliyet izni, proje tadilatı, tesisin yer değişikliği, faaliyetinin sona erdirilmesi, kapatılması, her türlü devir işlemleri, tütün mamullerinin üretimi, iç ve dış ticareti ile ilgili tüm işlemleri Kurumun denetimine tabidir.

(2) Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi alan firmaların üretim tesisleri Kurum tarafından teknik denetime tabi tutulur.

(3) Kanun veya ilgili mevzuat gereğince Kurum tarafından gerek görülen bilgi, belge ve numune istemlerine, denetim ve gözlemlere sınaî veya ticarî gizlilik mülahazalarıyla dahi olsa firmalarca engeller konulamaz.

(4) Kanun veya ilgili mevzuat hükümleri gereğince, Kurum tarafından istenen her türlü bilgi ve belgelerin en geç on beş gün içinde verilmesi ile gerekli görülen tesis ve yerlerin inceleme ve denetime açılması zorunludur.

#### **Başvuru, uygunluk belgesi ve bandrol satış hizmet bedellerinin belirlenmesi**

**MADDE 23** – (1) 6 ncı madde kapsamında yapılan sigara üretim tesisi kurma izni başvuruları için on beş bin Türk Lirası, diğer tütün mamulleri üretim tesisi kurma izni başvuruları için ise bin Türk Lirası başvuru bedeli alınır. Bu bedeller ikinci fıkra kapsamında tahsil edilecek Tesis Kurma Uygunluk Belgesi için hesaplanacak bedelden mahsup edilir.

(2) 7 nci madde kapsamında verilecek olan Tesis Kurma Uygunluk Belgesi bedeli olarak; sigara üretim tesisleri için her yüz milyon adet sigara üretim kapasitesi başına sekiz bin Türk Lirası, diğer tütün mamulleri için ise her bir tonluk üretim kapasitesi başına yüz Türk Lirası alınır.

(3) 8 inci madde kapsamında verilecek olan Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi bedeli olarak; sigara ve diğer tütün mamulleri için ayrı ayrı olmak üzere bunlara ilişkin Tesis Kurma Uygunluk Belgesi bedellerinin iki katı alınır.

(4) 9 uncu madde kapsamında verilecek olan Proje Tadilatı Uygunluk Belgesi bedeli olarak; sigara üretim tesislerinde her yüz milyon adetlik sigara üretim kapasitesi artışına neden olan proje değişiklikleri için bin beş yüz Türk Lirası, diğer tütün mamulleri üretim tesislerinde ise her bir tonluk kapasite artışına neden olan proje değişiklikleri için yirmi beş Türk Lirası alınır.

(5) İkinci ve dördüncü fıkralarda belirtilen yüz milyon adet sigara ve bir ton diğer tütün mamulleri üretim kapasitelerinden küçük miktarlar için bedel hesaplaması kistelyevm esasına göre yapılır.

(6) 16 ncı madde uyarınca temin edilerek üretilen tütün mamulleri birim paketleri üzerinde yer alan bandrollerin her bin adedi için bir Türk Lirası elli üç Kuruş satış hizmet bedeli alınır.

(7) İkinci, dördüncü ve altıncı fıkralarda belirtilen uygunluk belgesi başına alınacak bedeller ile bandrol satış hizmet bedeli, 2010 yılı için geçerli olup, müteakip her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranını geçmemek üzere, Kurul kararıyla yeniden belirlenir.

(8) Uygunluk Belgesi başına alınacak bedellerin belirlenmesinde esas alınan kapasite; sigara üretim tesislerinde sigara imalat makinelerinin, puro ve sigarillo üretim tesislerinde puro ve sigarillo imalat makinelerinin, pipo, nargilelik ve sarmalık kıyılmış tütün mamullerinde ise tütün kıyım makinelerinin bir saatlik toplam teorik üretim kapasitesinin mer'î mevzuata göre belirlenen haftalık çalışma saatiyle çarpımı sonucu bulunacak rakamın bir yıla tamamlanması ile hesaplanır. Bu fıkrada sayılmayan tütün mamullerine ilişkin kapasite ise Kurum tarafından üretim özelliğine göre ayrıca belirlenir.

#### **Tütün mamullerinin imhası**

**MADDE 24 – (1)** Ticarete konu olmayan ve atık olarak değerlendirilen tütün ve tütün mamullerinin imhası, firmalarca Kurumdan izin almak kaydıyla Çevre Kanunu ve diğer ilgili mevzuatına göre yapılır.

### **YEDİNCİ BÖLÜM** **Cezai Hükümler**

#### **Adli ve idari cezalar**

**MADDE 25 – (1)** Adli cezalar:

a) Ticari amaç olmaksızın, kendi ürettiği ürünleri kullanarak elli kilogramı aşmayan sarmalık kıyılmış tütün elde edenler haricinde, 7 ncı madde ile 8 inci madde hükümleri kapsamında izin almadan; tütün mamulleri üretmek üzere fabrika, tesis veya imalathane kuran ve işletenler ile tesislerinde izin verilen kategori dışında faaliyette bulunanlar hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır.

b) Tütün mamulleri ambalajlarına kamu kurumlarınca uygulanan bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri; 16 ncı madde ve ilgili diğer mevzuata göre temin etmesine rağmen tütün mamullerinde kullanmaksızın bedelli veya bedelsiz olarak yayanlar, bunları alma veya kullanma hakkı olmadığı halde sahte evrak veya dokümanlarla veya herhangi bir biçimde ilgili kurum ve kuruluşları yanıltarak temin edenler, bunları taklit veya tahrif ederek ya da konulduğu üründen kaldırarak, değiştirerek ya da her ne suretle olursa olsun tedarik ederek amacı dışında kullananlar hakkında Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

c) Bu fıkranın (b) bendinde belirtilen bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretlerin taklitlerini imal eden veya taklitlerini ülkeye sokanlar ile bunları bilerek bulunduran, nakleden, satan ya da kullananlar hakkında Kanunun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır.

ç) Ambalajlarında bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaret bulunmayan tütün mamullerini ya da taklit veya niteliğine uygun olmayan işaretleri taşıyan tütün mamullerini ticari amaçla bulunduran, nakleden, satışa arz eden veya satanlar hakkında Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmü uygulanır.

(2) Kanun veya bu Yönetmelik hükümleri kapsamında tütün mamulleri piyasasında mal veya hizmet üreten, ihraç veya ithal eden, pazarlayan, alan veya satan gerçek ve tüzel kişilere aşağıda yazılı idari yaptırımlar uygulanır.

a) Kanun veya ilgili mevzuat gereğince Kurum tarafından istenilen ticari faaliyetlerini gösterir satış veya faaliyet raporlarını veya bilgi, belge ve numuneleri yazılı uyarıya rağmen belirlenen süre içinde vermeyenlere, yanlış veya yanıltıcı bilgi veya belge verenlere, gerekli

tesis ve yerleri incelemeye açmayanlara Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (a) bendi hükmü uygulanır.

b) İzin almadan veya güncelleme yapmadan, ana girdilerde veya ürün ambalajında değişiklik yaparak ürünleri piyasaya arz edenlere Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (c) bendi hükmü uygulanır.

c) Kurumdan izin almaksızın üretim tesislerinde proje tadilat kapsamındaki işlemleri yapan, kurulu makinelerini ülke içerisinde kısmen veya tamamen aynı firma tarafından kurulan yeni veya eski bir fabrikaya nakleden, başka bir firmaya devreden ya da ülke dışına çıkaranlara veya bildirimde bulunmaksızın faaliyetini sona erdirenlere Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (d) bendi hükmü uygulanır.

ç) Kurumdan uygunluk belgesi almadan enfiye, çiğneme, nargile tütünü veya yaprak sigara kâğıdı ya da makaron üretenler ile satan veya satışı arz edenlere, ticari amaçla sarmalık kıyılmış tütün üretenler ile satan veya satışı arz edenlere Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (ı) bendi hükmü uygulanır.

d) Kurumdan satış belgesi almamış kişilere tütün mamulleri satan firmalara Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (f) bendi hükmü uygulanır.

(3) Yukarıda sayılan fiiller dışında, Kanuna veya Kanuna göre yürürlüğe konulmuş yönetmeliklere ya da Kurumca verilen belgelerde yer alan şartlara uyulmadığının tespiti halinde, ilgili gerçek ve tüzel kişiler uyarılır ve aykırılığın giderilmesi için uygun bir süre verilir. Her işlem için verilecek süre Kurumca belirlenir. Verilen süre sonunda aykırılığın devam etmesi halinde veya aykırılığın giderilmesinin mümkün olmadığı hallerde süre verilmeksizin Kurumca verilen belgeler iptal edilir.

(4) İdari para cezaları, fiillerin tekrarı halinde, bir önceki cezanın iki katı olarak verilir. İkinci fıkranın (b) bendinde sayılan fiillerin tekrarı halinde ayrıca ihlale konu ürünün piyasaya arzının bir yıla kadar durdurulmasına, (a), (c) ve (d) bentlerinde sayılan fiillerin, ilk fiilin işlenmesinden sonraki beş yıl içinde üçüncü defa işlenmesi halinde ise belgelerin iptaline karar verilir.

(5) Kanuna, 4250 sayılı Kanuna veya 5607 sayılı Kanuna aykırılıktan dolayı yargılanması devam edenler ile mahkum olanlara veya aynı kanunlara aykırılıktan dolayı iki defadan fazla ön ödemede bulunması nedeniyle haklarında kamu davası açılmamış ya da düşmüş olanlara uygunluk belgesi verilmez; verilmiş olanlar da iptal edilir.

(6) İkinci fıkranın (ç) ve (d) bentlerinde yazılı fiiller hakkında idari yaptırım uygulamaya ve bu fiillerin konusunu oluşturan her türlü eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi kararını vermeye mahalli mülki amirler, diğer bentlerde yazılı fiiller hakkında idari para cezası vermeye Kurum yetkilidir. Mahallî mülki amirlerce uygulanan idari yaptırımlar on beş gün içinde Kuruma iletilir.

(7) İdarî yaptırımlara ilişkin olarak Kanun ile bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

## **SEKİZİNCİ BÖLÜM**

### **Çeşitli ve Son Hükümler**

#### **Kurum internet sitesinde yayınlanacak formlar**

**MADDE 26 – (1)** Bu Yönetmelik hükümleri gereğince şekli ve içeriği Kurumca belirlenecek olan;

a) Tesis Kurma Uygunluk Belgesi, Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi, Proje Tadilatı Uygunluk Belgesi, Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi, Tütün Mamulleri İthalatı Uygunluk Belgesi, Tütün Mamulleri İthalatı Başvuru Formu,

b) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi gereğince istenilen fizibilite raporu,

c) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (c) ve (e) bentleri ile 9 uncu maddenin dördüncü ve altıncı fıkraları gereğince istenilen beyan ve taahhütnameler,

ç) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (e) bendi gereğince istenilen yasal izinler listesi,

d) 12 nci maddenin ikinci fıkrasının (b) bendi, 14 üncü maddenin birinci fıkrası ile 15 inci maddenin beşinci fıkrasının (c) bendi gereğince istenilen Tütün Kullanım Oranları Tablosu,

e) 12 nci maddenin ikinci fıkrasının (c) bendi ile 15 inci maddenin beşinci fıkrasının (ç) bendi gereğince istenilen Girdi Bildirim ve Toksikolojik Veri Tabloları,  
Kurum internet sitesinde ilan edilir.

#### **Yürürlükten kaldırılan yönetmelik**

**MADDE 27** – (1) 10/4/2003 tarihli ve 25075 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tütün Mamulleri ile İlgili Fabrikaların Kurulmasına, Bu Mamullerin Üretimine, İç ve Dış Ticareti ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

#### **Mevcut yönetmeliğin uygulanması**

**GEÇİCİ MADDE 1** – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihine kadar Fabrika Kurma İzni Uygunluk Belgesi alan ancak Üretim İzni Uygunluk Belgesi almamış olanlara 8 inci ve 23 üncü madde hükümleri uygulanır.

(2) Bu Yönetmeliğin yayımından önce başlamış ihracat ve ithalat işlemlerine bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz. Ancak bu Yönetmeliğin lehteki hükümleri söz konusu işlemlere uygulanır.

(3) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınan uygunluk ve izin belgeleri geçerli olup, yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde Kurumca yenilenir.

(4) Girdi Bildirim ve Toksikolojik Veri Tablolarında yer alan verilerin değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar bu Yönetmeliğin yayım tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde Kurum tarafından belirlenir.

#### **Formların internet sitesinde yayınlanmaları için azami süre**

**GEÇİCİ MADDE 2** – (1) 26 ncı maddede belirtilen formlar bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altmış gün içinde Kurum internet sitesinde ilan edilir.

#### **Fiziksel ve kimyasal özelliklerin yayımlanması**

**GEÇİCİ MADDE 3** – (1) 12 nci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendi gereğince sigara ve diğer tütün mamulleri için istenilen fiziksel ve kimyasal özellikler bu Yönetmeliğin Resmî Gazete’de yayım tarihinden itibaren en geç altmış gün içinde Kurul kararı ile belirlenerek Resmî Gazete’de yayımlanır.

#### **Yürürlük**

**MADDE 28** – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**MADDE 29** – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanı yürütür.

[R.G. 4 Kasım 2010 – 27749]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Kültür ve Turizm Bakanlığından:

## **FİKRÎ HAKLAR ORTAK VERİ TABANI YÖNETMELİĞİ**

### **BİRİNCİ BÖLÜM**

#### **Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar**

##### **Amaç**

**MADDE 1 – (1)** Bu Yönetmeliğin amacı, fikrî mülkiyet haklarının takibini ve korunmasını sağlamak amacıyla ve soruşturma ve kovuşturmalarda kullanılmak üzere ortak veri tabanının oluşturulmasına, kapsamına, güvenliğine ve bu veri tabanına erişim ile verilerin paylaşımına ve kullanımına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

#### **Kapsam**

**MADDE 2 – (1)** Bu Yönetmelik; eser, icra, fonogram, yapım, yayın gibi fikrî ürünler ve bunların kullanıcıları ile eser sahipleri, bağlantılı hak sahipleri ve meslek birliklerine ilişkin bilgilerin toplanması, ortak veri tabanına işlenmesi, yararlanıcı kurum ve kuruluşların ve ilgili kişilerin bu veri tabanına erişimi ile verilerin paylaşımı ve kullanımına ilişkin usul ve esasları kapsar.

#### **Dayanak**

**MADDE 3 – (1)** Bu Yönetmelik 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun ek 9 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

#### **Tanımlar**

**MADDE 4 – (1)** Bu Yönetmelikte geçen;

- Bakanlık: Kültür ve Turizm Bakanlığını,
- Genel Müdürlük: Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğünü,
- Ortak veri tabanı: Fikrî mülkiyet haklarının korunması, anında ve doğru takip edilebilmesi amacıyla oluşturulan, yararlanıcı kurum ve kuruluşların ve ilgili kişilerin telif hakları alanındaki bilgilere erişimini sağlayan veri tabanını,
- Yararlanıcı kurum ve kuruluş: Bakanlıkça ortak veri tabanına erişim yetkisi verilen kurum ve kuruluşları,

ifade eder.

## **İKİNCİ BÖLÜM**

### **Ortak Veri Tabanının Kapsamı, Oluşumu ve Güncelleme Esasları**

#### **Ortak veri tabanının kapsamı**

**MADDE 5 – (1)** Ortak veri tabanında aşağıdaki bilgiler bulunur:

- Kayıt-tescil, sertifika, bandrol ve yapımcı belgesi işlemlerine esas bilgiler.
- Bakanlıkça fikrî haklar alanında düzenlenen belgelerde yer alan bilgiler.
- Meslek birlikleri, radyo-televizyon kuruluşları, umuma açık mahalleri temsil eden meslek kuruluşları ile eserlerin dolum ve çoğaltımını yapan tesisler tarafından bu bölüm kapsamında yapılan bildirimlere ait bilgiler.
- Mevzuatta yapılan düzenlemeler ile hizmet gereği duyulacak ve Genel Müdürlükçe belirlenecek diğer bilgiler.

#### **Genel Müdürlük tarafından ortak veri tabanına aktarılacak bilgi ve belgeler**

**MADDE 6 – (1)** Kayıt-tescil, sertifika ve bandrol işlemlerine esas bilgi ve belgeler ile Bakanlıkça fikrî haklar alanında düzenlenen diğer belgeler Genel Müdürlük tarafından ortak veri tabanına aktarılır.

#### **Meslek birlikleri tarafından bildirilecek bilgiler**

**MADDE 7 – (1)** Meslek birlikleri;

- Temsil ettikleri eser, icra, fonogram ve yapımlar ile üyeleri ve eser sahipliğine ilişkin tüm bilgileri, güncel olarak her yılın Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim ayının onbeşine kadar,
- Tarifeler ve ortak tarifelere ilişkin bilgileri her yılın Eylül ayının sonuna kadar, ortak veri tabanına aktarılmak üzere Genel Müdürlüğe bildirirler.

#### **Radyo-televizyon kuruluşları tarafından bildirilecek bilgiler**

**MADDE 8 – (1)** Radyo-televizyon kuruluşları; yayın veya iletimlerinde kullandıkları eser, icra, fonogram ve yapımlara ilişkin güncel bilgileri, her yılın Ocak ve Haziran ayının sonuna kadar ortak veri tabanına aktarılmak üzere Genel Müdürlüğe bildirirler.

**Umuma açık mahalleri temsil eden meslek kuruluşları tarafından bildirilecek bilgiler**

**MADDE 9 –** (1) Umuma açık mahalleri temsil eden ve kanunla kurulmuş kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları; eser, icra, fonogram ve yapımları kullanan mahallere ilişkin güncel adres ve iletişim bilgilerini her yılın Ocak ve Haziran ayının sonuna kadar ortak veri tabanına aktarılmak üzere Genel Müdürlüğe bildirirler.

(2) Birinci fıkrada belirtilen adres ve iletişim bilgilerine ilişkin değişiklikler, değişiklikten itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe bildirilir.

#### **Eserlerin dolum ve çoğaltımını yapan tesisler tarafından bildirilecek bilgiler**

**MADDE 10 –** (1) Dolum tesisleri; bandrol bilgileri ve bu bandrollerin hangi eserlere yapıştırıldığını gösterir detaylı raporlar ile dolum talebinde bulunanlara ait tanıtıcı bilgileri, matbaalar ise çoğaltım yapılan esere ilişkin bilgiler ile baskı adedini ve çoğaltım talebinde bulunanlara ait tanıtıcı bilgileri, aylık olarak, müteakip ayın on beşine kadar ortak veri tabanına aktarılmak üzere Genel Müdürlüğe bildirirler.

#### **Bilgilerin aktarılması**

**MADDE 11 –** (1) Bakanlık tarafından fikrî haklar alanında yürütülen; kayıt-tescil, sertifikalandırma, bandrol ve yapımcı belgesi gibi işlemlere ait bilgiler, işlem esnasında ortak veri tabanına aktarılır.

(2) 7 nci, 8 inci, 9 uncu ve 10 uncu maddelerde düzenlenen yükümlülük kapsamında bildirilen güncel bilgiler, Genel Müdürlükçe belirlenecek usul çerçevesinde ortak veri tabanına aktarılır.

### **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

#### **Ortak Veri Tabanına Erişim ve Bilgilerin Kullanım Esasları**

##### **Verilerin gizliliği**

**MADDE 12 –** (1) Ortak veri tabanına erişim ve bilgilerin kullanımında ticari hayatın gizliliği esastır.

##### **Ortak veri tabanı kullanıcıları ve bilgilere erişim**

**MADDE 13 –** (1) Yararlanıcı kurum ve kuruluşların yapabileceği sorgulamalar, sorgulama sonucu gönderilecek bilgiler veya kendi yazılım uygulamaları içerisine ekleyebilecekleri bölümler Genel Müdürlükçe belirlenir.

(2) Yararlanıcı kurum ve kuruluşlar tarafından yapılabilecek sorgulamalar, bilgilere ulaşılması için yetkilendirme ve güvenlik düzeyi, Bakanlık ile yararlanıcı kurum ve kuruluş arasında yapılacak protokolle belirlenir.

(3) Genel Müdürlükçe belirlenecek bilgilere erişilebilmesi için ortak veri tabanından faydalanmak isteyen ilgili kişiler sistem içinde tanımlanabilir. Belli kriterler çerçevesinde tanımlanan ilgili kişilerin sisteme kendini tanıtabilmesi ve güvenli giriş yapabilmesi için Genel Müdürlük tarafından güvenlik kodları, kullanıcı adı ve şifreleri tahsis edilir.

##### **Sorumluluk**

**MADDE 14 –** (1) Genel Müdürlük; ortak veri tabanı kullanıcılarının kontrol edilmesi ve verilen yetki çerçevesinde bilgi alınması için gerekli tedbirleri alır.

(2) Bilgilerin kullanılmasından doğan hukuki, cezai, idari ve mali sorumluluklar bilgiyi kullanan tarafa aittir.

##### **Bağlantı kontrol sistemi**

**MADDE 15 –** (1) Güvenli ağ bağlantısı; ortak veri tabanına bağlanmak isteyen yararlanıcı kurum ve kuruluşa ait güvenlik kodları kontrol edildikten sonra, yararlanıcılar ve Genel Müdürlük arasında özel şifrelenmiş bir ağ bağlantısı olarak kurulur. Bu özel ve güvenli bağlantı kurulduktan sonra kullanıcının adı ve şifresinin doğruluğu kontrol edilerek sisteme giriş yapmasına izin verilir.

##### **İzleme bilgilerinin oluşturulması**

**MADDE 16 –** (1) Ortak veri tabanından yapılan her türlü işlemin tarihi, saati, işlemi yapan kullanıcı ve sorgulama bilgileri ile sonuçları, izleme bilgisi olarak tutulur. İzleme

bilgileri, Genel Müdürlük tarafından sorgulanarak ortak veri tabanından yapılan işlemler takip edilir.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM** **Çeşitli ve Son Hükümler**

### **Donanım, veri güvenliği ve yedekleme**

**MADDE 17 –** (1) Ortak veri tabanına ilişkin donanımın ve veri tabanındaki bilgilerin güvenlik ihtiyaçlarının tespit edilmesi, korunması ve yedeklenmesi hususunda Genel Müdürlükçe gerekli tedbirler alınır. Yararlanıcı kurum ve kuruluşlar ortak veri tabanının kendileriyle ilgili olan kısımlarının muhafazası ve kullanımı için gerekli donanımı ve güvenliği sağlarlar.

(2) Bilgilerin güvenliği ve amacı dışında kullanımına ilişkin sorumluluk, bilgiyi alan kurum, kuruluş ve kişilere aittir.

### **Alt düzenleyici işlemler**

**MADDE 18 –** (1) Bakanlık, bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili olarak alt düzenleyici işlemler yapmaya yetkilidir.

### **Yürürlük**


**MADDE 19 –** (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

### **Yürütme**

**MADDE 20 –** (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.

**[R.G. 6 Kasım 2010 – 27751]**

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Başbakanlık (Gümrük Müsteşarlığı)'tan:

## **TASFİYE YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK**

**MADDE 1 –** 7/10/2009 tarihli ve 27369 Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tasfiye Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“i) Satış bedeli; İhale yoluyla satılan eşyanın ihale bedelinden, diğer yollarla yapılan tasfiyede ise tasfiye idaresince tespit edilen bedelden, yürürlükteki mevzuat uyarınca ayrılması gereken vergi ve diğer yükümlülüklerin ayrılmasından sonra kalan tutarı,”

“m) İhale bedeli; eşyanın ihalede bulunduğu bedeli,”

**MADDE 2 –** Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin altıncı ve dokuzuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(6) Bekleme süresi dolmamış olmakla beraber bekletilmeyecek eşya olduğu belgelerinden veya fiili durumundan anlaşılan eşya için derhal tasfiye listesi düzenlenerek ilgili gümrük birimine gönderilir. Gümrük birimince de derhal tespit ve tahakkuk belgesi düzenlenir.

(9) Tasfiyelik eşya, belgelerin geliş tarihinden itibaren otuz gün içinde tasfiye idaresince teslim alınır. Ancak taşınması güç veya masraflı, ekonomik olmayan ya da hacimce büyük olan eşya ile bekletilmeyecek eşya öncelikle buldukları yerde tasfiye edilir. İmhalık hale gelmiş eşya tasfiye idaresince teslim alınmaz. Yerinde tasfiye edilecek eşyanın tasfiye süresi bir yılı geçemez. Bu sürede tasfiye edilemeyenler fiziken mümkün olması halinde tasfiye idaresince teslim alınır. Özel tesis ve tertibat gerektirenler yerinde tasfiye edilir.

(12) Tespit ve tahakkuk belgesinin elektronik ortamda üretilmesi halinde, tasfiye listesi düzenlenmesine ilişkin hükümler uygulanmaz.”

**MADDE 3** – Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin birinci cümlesinde yer alan “ilk satışta” ibaresi “birinci ve ikinci satışta” olarak değiştirilmiştir.

**MADDE 4** – Yönetmeliğin 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Birinci fıkranın (a) ve (c) bentlerinde belirtilen tasfiye yolları elektronik veya konsinye satış suretiyle de yapılabilir.”

**MADDE 5** – Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “satış bedeline” ibaresi “ihale bedelinden”, ikinci cümlesinde yer alan “satış bedelinin” ibaresi “ihale bedelinin” olarak değiştirilmiştir.

**MADDE 6** – Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “İhale yoluyla yapılacak satışlarda,” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve (ç) bendine son cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“(1) İhale yoluyla yapılacak satışlar, bir başkan ile en az iki üyeden oluşan satış komisyonu tarafından yürütülür. İhaleler açık artırma usulüyle yapılır. Bu Yönetmeliğin ihaleli satışlara ilişkin hükümleri ve mevzuata uygun olarak idarece belirlenecek diğer kurallar şartnamelerde gösterilir. İmzalanan şartnameler sözleşme yerine geçer. Katılımı ve rekabeti artırmak amacıyla miktarı çok olan ve bölünmesi mümkün bulunan eşya, gruplar halinde satılabilir.”

“Ancak, tasfiye idaresince gerek görülmesi halinde ikinci satıştan sonra 5 inci maddenin (e) bendi uyarınca işlem yapılır.”

**MADDE 7** – Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve beşinci fıkrasında yer alan “Bunların sermayesinin çoğunluğuna sahip bulunduğu veya yönetim kurulunda görev aldığı tespit edilen tüzel kişilere de aynı müeyyide uygulanır.” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

“(2) Birinci fıkrada belirtilen fiilleri bizzat veya bilvekele işleyenlerle bu işteki vekil veya müvekkilleri hakkında fiilin özelliğine göre Müsteşarlık tarafından bir yıla kadar tüm kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı alınır. Bunların sermayesinin çoğunluğuna sahip bulunduğu veya yönetim kurulunda görev aldığı tespit edilen tüzel kişiler için de yasaklama kararı alınır.

(3) Bu Yönetmelik kapsamındaki ihalelerde bir yıl içinde iki defa ihale bedelini ödemeyenler ile vekilleri üç ay süresince tasfiye idaresince yapılan ihalelere alınmazlar. Tekrarı halinde Müsteşarlık tarafından bir yıla kadar tüm kamu ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı alınır.

(4) İkinci ve üçüncü fıkrada belirtilen yasaklama kararları fiil ve davranışların tespit edildiği tarihi izleyen kırk beş gün içinde alınır. Kararlar, Resmî Gazete’de yayımlanmak üzere on beş gün içinde gönderilir ve yayımı tarihinde yürürlüğe girer.”

**MADDE 8** – Aynı Yönetmeliğin 15 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “satışta bulunduğu değer” ibaresi “satış bedelinin” olarak değiştirilmiştir.

**MADDE 9** – Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde; (ç) bendinin birinci cümlesinde yer alan “satış” ibaresi “ihale” olarak değiştirilmiştir.

“(b) Satışın tamamlanmasını izleyen yedi gün içinde, ihale bedelinin ödenmesi zorunludur. Bu süre içinde ihale bedelinin ödenmemesi halinde satış bozularak güvence döner sermayeye gelir kaydedilir. İhale bedelinin yedi günlük sürede yatırılmaması halinde varsa satıştan son çekilene yazılı tebligat yapılarak ihalede verdiği teklif üzerinden eşyayı satın alabileceği bildirilir. Bu bildirim yapılması ile ilgili olarak, parasal tutarlar ve eşya konusunda sınırlama getirmeye Genel Müdürlük yetkilidir. Bildirimin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde kabul etmesi halinde, 11 inci madde hükümlerine göre güvence



alınmak, satış kâğıdı ve şartname imzalatılmak suretiyle eşya, satıştan son çekilene satılır. Son çekilenin kabul etmemesi durumunda ise eşya yeniden satışa çıkarılır.”

**MADDE 10** – Aynı Yönetmeliğin 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “Satış bedelinin” ibaresi “İhale bedelinin” olarak değiştirilmiştir.

**MADDE 11** – Aynı Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “üçüncü” ibaresi “ikinci” olarak değiştirilmiştir.

**MADDE 12** – Aynı Yönetmeliğin 22 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu yolla da tasfiye edilemeyen eşya kamu kurum ve kuruluşları ile özel kanunla kurulmuş vakıf ve derneklere bedelsiz verilir. Tasfiyenin gerçekleşmemesi halinde 24 ve 25 inci madde hükümleri uygulanır.

**MADDE 13** – Aynı Yönetmeliğin 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (ç) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“b) Satışa çıkarılıp da alıcısı çıkmayan veya satılamayan eşya, bu eşyayı kullanabilecek kamu kurum ve kuruluşları ile özel kanunla kurulmuş vakıf ve derneklere uyuşulacak bedelle veya bedelsiz,”

“ç) Müsteşarlıkça belirlenen usul ve esaslara göre; yetkili mercii tarafından tabii afet, bulaşıcı hastalık ve sair sebeplerle olağanüstü durumun oluştuğunun karar altına alınması halinde, ilgili idare, kurum veya yetkili birimlere bedelsiz,”

“d) İhtiyaç duyulan eşya Müsteşarlığa bedelsiz,”

**MADDE 14** – Aynı Yönetmeliğin 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (c) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“b) Gümrük birimleri ambarları veya işletmecilerin ambarlarında ise gümrük birimlerince,”

**MADDE 15** – Aynı Yönetmeliğin 26 ncı maddesinin birinci fıkrası ve beşinci fıkrasının (a) ve (g) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Kanunun 177 nci maddesinin birinci fıkrasının (b), (e), (f), (g) ve (k) bentlerinde belirtilen eşyanın ihale bedelinden;

a) Eşyanın teslim tarihine kadar oluşan ardiye ve diğer hizmetler karşılığı olarak satış bedelinin yüzde on beşi,

b) Satış için yapılmış masraflar karşılığı olarak satış bedelinin yüzde ellisi,

c) İthalat vergileri,

ç) Para cezaları,

d) 16/5/1984 tarihli ve 3007 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde öngörülen işletme geliri, ayrılarak hak sahiplerine dağıtılır. İhale bedeli alacakların tamamını karşılamazsa alacaklar oranına göre dağıtım yapılır.”

“a) Kaçak eşya naklinde kullanılması nedeniyle alıkonulan taşıtlardan ihale yoluyla satılanların satış bedelinden birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerindeki tutarlar düşüldükten sonra kalan tutar ile ihale yoluyla satılan kaçak eşyanın satış bedeli hazine emanetine alınır.”

“g) Tasfiye edilmemiş ve mahkemesince sahibine iadesine karar verilen kaçak eşyanın ardiye ve diğer hizmet ücretleri, 5607 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları uyarınca gümrük birimince ödenir.”

**MADDE 16** – Bu Yönetmelik yayım tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 17** – Bu Yönetmelik hükümlerini Gümrük Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.

Yönetmeliğin Yaymlandığı Resmî Gazete'nin	
Tarihi	Sayısı
7/10/2009	27369 (Mükerrer)



İçişleri Bakanlığından:  
**SES VE GAZ FİŞEĞİ ATABİLEN SİLAHLAR HAKKINDA YÖNETMELİKTE  
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK**

**MADDE 1** – 2/5/2008 tarihli ve 26864 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ses ve Gaz Fişegi Atabilen Silahlar Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (ç) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“c) Ses ve gaz fişegi atabilen silâh: Ses ve gaz fişegi atabilen, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silâhlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun hükümlerine tabi silâh vasfında olmayan, kurusıkı silah olarak da tabir edilen silâhları,”

**MADDE 2** – Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 5** – (1) İmal edilecek ses ve gaz fişegi atabilen silâhların çalışma sistemleri, mekanik yapıları ve görünümleri aşağıdaki şekilde olmalıdır:

a) Sadece ses ve gaz fişegi atabilen silâhlarda kullanılmak üzere imal edilmiş nitelikteki fişekleri kullanabilecek yapıda olmalıdır.

b) Birden fazla fişegi seri olarak atamayacak nitelikte; yarı otomatik, tek tek veya toplu tabanca çalışma sisteminde imal edilmiş olmalıdır.

c) Gaz çıkışı;

1) Namlu ucundan olacak silâhlarda namlu içerisinde; fişek yatağı hariç olmak üzere namlu uzunluğunun en az yarısı uzunlukta çelikten imal edilmiş “namlu emniyet sacı” ve bu sac ile namlu ucu arasında kalan kısımda olacak şekilde sacın geniş yüzeyine dik olarak konumlandırılmış çelikten imal edilmiş “namlu emniyet pimi” olmalıdır. Emniyet sacı fişek yatağı tarafında olmalıdır. Belirtilen sac ve pim, namlu içerisine kolayca çıkartılamayacak şekilde yerleştirilmelidir.

2) Fişek yatağı bitiminde olacak silâhlarda namlu içerisine, namlu çapını tam kapatacak şekilde sertleştirilmiş çelikten imal edilmiş “namlu emniyet çelikleri” yerleştirilmelidir. Bu çeliklerin fişek yatağı ve namlu ucuna dönük kısımları delinmeyi engellemeye yönelik geometrik şekillere sahip olmalıdır ve aynı zamanda bu çelikler sökülmeye elverişsiz şekilde namlu içerisine yerleştirilmelidir. Namlu emniyet çelikleri fişek yatağı bitimine olabilecek en yakın konumda olmalıdır.

ç) Namlu ile gövde, sökülmek sureti ile birbirinden ayıramayacak yapıda imal edilmelidir.

d) Namlu ağzının çevresi karşıdan bakıldığında görülecek şekilde ve kolayca çıkmayacak turuncu renkli fosforlu boya ile boyalı olmalıdır.

e) Namlu uzunluğu fişek yatağı hariç 300 milimetreyi ve tüm uzunluğu 500 milimetreyi geçmeyecek şekilde imal edilmiş olmalıdır.

f) Görünümü toplu veya yarı otomatik tabanca şeklinde olmalıdır. Güvenlik kuvvetlerince kullanılan tam otomatik silâh şeklinde veya görünümünde olmamalıdır.

g) İmal edilen silâhlar üzerine marka, model, çap, imal yılı ve seri numaraları silinmeyecek şekilde vurulmalı, üretimde seri numarası atlaması yapılmamalıdır.

ğ) Bu silâhların ambalaj ve kutularına Ek-1’de yer alan yasal uyarının ve silâhın kullanım kılavuzunun konulması zorunludur.

(2) Yalnızca film yapımı, tiyatro, şenlik, kutlama, tören gibi etkinliklerde kullanılmak üzere yapılacak imalatlarda; birinci fıkranın (b), (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen üretim esasları aranmaz. Bu amaçla yapılacak üretimde, üretici firma ile etkinliği gerçekleştirecek

gerçek veya tüzel kişiler arasında üretime ilişkin düzenlenecek bir sözleşme ibraz edilmek sureti ile İçişleri Bakanlığında alınacak uygun görüş yazısı ve sözleşmenin bir suretinin Sanayi ve Ticaret Bakanlığında sunulmasını takiben Üretim İzin Belgesi için gereken işlemler başlatılır. İmalatçı firma; üretimi tamamladıktan sonra sözleşmeyi yaptığı gerçek veya tüzel kişiye silahları teslim ettiğine dair bir belge ile birlikte bu silahlara ilişkin Üretim İzin Belgesini Sanayi ve Ticaret Bakanlığında teslim eder.”

**MADDE 3** – Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Kuruluş ve ön izin almak isteyenler; bir dilekçe ekinde, aşağıda belirtilen bilgi ve belgeleri üç nüsha dosya halinde hazırlayarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığında müracaat ederler.

a) İşyerinin güvenlik bakımından uygun olduğuna dair illerde valiliklerden, ilçelerde kaymakamlıklardan alınacak yazı.

b) Ticaret sicil gazetesi sureti.

c) Marka tescil belgesi veya Türk Patent Enstitüsüne yeni yapılacak müracaatlarda marka tescili için alınacak marka müracaat yazısı.

ç) Üretilecek mamule ait parçalardan; firma bünyesinde yapılacakların, iç piyasadan temin edileceklerin ve ithal edileceklerin listesi.

d) Her bir model silah için 5 inci maddede belirtilen üretim esaslarındaki değerlerin ve özelliklerin görülebileceği, antet kısmında; marka, model, çap, tarih, şirket adı bilgilerinin bulunacağı Ek-7’de yer alan örneğe uygun teknik resim.

e) Teknik sorumlu mühendise ait diploma sureti, oda kayıt belgesi ve teknik sorumluluğu üstlendiğine dair sözleşme.

f) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı.”

“(4) İkinci fıkrada belirtilen müracaatın Bakanlıkça uygun görülmesi halinde, dosyaların bir adedi fabrika veya imalâthanede muhafaza edilmek üzere, bir adedi İçişleri Bakanlığının ilgili güvenlik birimine verilmek üzere firmaya iade edilir. Bir adedi ise Bakanlıkça muhafaza edilir.”

“(6) Tabanca ve yivsiz av tüfeği üreticileri aynı adreste bu Yönetmelikte belirtilen silahları kuruluş izni almadan üretebilirler. Fakat, prototip üretimi için ikinci fıkranın (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen şartların yerine getirilmesi gerekmektedir.”

**MADDE 4** – Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 7** – (1) Bu Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara göre, Sanayi ve Ticaret Bakanlığında ön izin belgesi alınan her bir model ses ve gaz fişeği atabilen silâhtan üç adedi, prototip üretimin yapılmasının ardından jandarma veya polis kriminal laboratuvarlarınınca üretim esasları bakımından incelenir. İncelenen silâhlardan bir adedi mühürlenerek muhafaza edilmek üzere firmaya iade edilir. Bir adedi laboratuvarında muhafaza edilir, bir adedi ise incelemelerde kullanılır.

(2) Aşağıda belirtilen belgelerle birlikte Sanayi ve Ticaret Bakanlığında müracaat edilmesinin ardından Bakanlığın yapacağı inceleme neticesinde, üretim esaslarına uygun olan silâhlar için Ek-2’de yer alan Üretim İzin Belgesi düzenlenir.

a) Gövde ve namlu üretiminde kullanılan malzeme özelliklerini gösterir analiz raporu.

b) İmalatlarda bu malzemelerin kullanılacağına dair taahhütname.

c) Jandarma veya polis kriminal laboratuvarları tarafından düzenlenmiş inceleme raporunun bir sureti.

ç) Kapasite raporu.

d) Sanayi Sicil Belgesi.

(3) Yapılacak model ilavelerinde; 6 ncı maddenin ikinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen teknik resim, bir dilekçe ekinde üç nüsha dosya olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığında ibraz edilmek suretiyle, 6 ncı maddenin dördüncü fıkrası ve 7 nci maddenin

birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen işlemler uygulanır. Ancak, ikinci fıkranın (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen belgeler aranmaz.

(4) Adres değişikliklerinde, yeni adrese göre düzenlenmiş;

a) İşyerinin güvenlik bakımından uygun olduğuna dair illerde valiliklerden, ilçelerde kaymakamlıklardan alınacak yazı,

b) Ticaret sicil gazetesi sureti,

c) Marka tescil belgesi veya Türk Patent Enstitüsüne yeni yapılacak müracaatlarda marka tescili için alınacak marka müracaat yazısı,

ç) İşyeri açma ve çalışma ruhsatı,

d) Kapasite raporu,

e) Sanayi Sicil Belgesi,

ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına müracaat edilir.

(5) Unvan değişikliğinde kuruluş aşamasından itibaren yeniden müracaat edilecektir.”

**MADDE 5** – Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 10** – (1) Bu Yönetmelik kapsamına giren silâhların ithal ve ihraç işlemleri genel hükümlere göre yerine getirilir. Ancak, ihraç edilmek kaydı ile üretim yapmak için verilen üretim izin belgeleri kapsamında üretilerek yurt dışına ihraç edilmiş olan silahların çeşitli sebeplerden dolayı iade edilmesi halinde ve yurt dışı fuarlarda sergilenmek için geçici ihracat ile yurt dışına çıkartılmış silahların geri getirilmesi durumunda; 5 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen üretim esasları aranmaz. Ancak, yurt dışına olan ihracın iadesi ve yurt dışındaki fuar malı olarak tekrar yurt içine getirilen bu silahlardan 5 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen esaslara uymayanlar hiçbir suretle yurt içi piyasaya arz edilemez.

(2) 5 inci maddede belirtilen şartları haiz olan silahların ithalinde İçişleri Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının uygun görüşü aranır.

(3) Ses ve gaz fişeği atabilen silâhların imalâtında aranan zorunluluklar, ihraç edilmek kaydıyla üretileceklerde aranmaz. Ancak, Üretim İzin Belgesinde yer alan her bir model silaha ait dosya ile silah numunesinin üretimin ihracından önce İçişleri Bakanlığının ilgili güvenlik birimine teslim edilmesi ve teslimata dair tutanağın ilk ihracat tarihinden itibaren bir ay içerisinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığına verilir.”

**MADDE 6** – Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) 5 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında üretilen silahların bulundurulması, taşınması ve kullanımı; film yapımı, tiyatro, şenlik, kutlama, tören gibi etkinliklerin gerçekleştirileceği alan ve zamanla sınırlı olmak üzere ilgili mülki amirliğin iznine bağlıdır.”

**MADDE 7** – Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“**GEÇİCİ MADDE 3** – (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce düzenlenen;

a) Üretim izin belgelerinde belirtilen silahlar için yeniden üretim izni alınması,

b) Üretim İzin Belgeleri doğrultusunda üretilen silahlarda herhangi bir değişiklik yapılması,

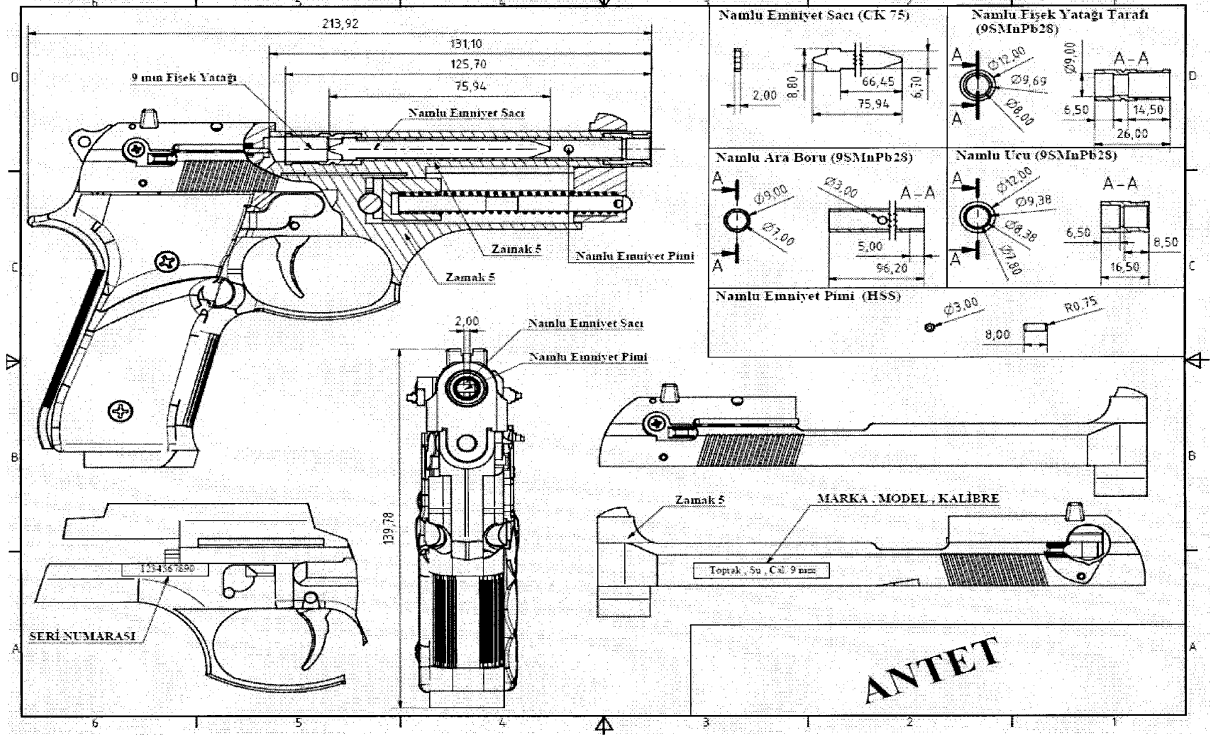
gerekmemektedir.”

**MADDE 8** – Aynı Yönetmeliğe ekte yer alan Ek-7 eklenmiştir.

**MADDE 9** – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 10** – Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı ile Sanayi ve Ticaret Bakanı birlikte yürütür.

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete'nin	
Tarihi	Sayısı
2/5/2008	26864



[R.G. 23 Kasım 2010 – 27764]

 [İçindekilere dön](#)

## Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**Esas Sayısı : 2008/77**

**Karar Sayısı : 2010/77**

**Karar Günü : 3.6.2010**

**İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN :** İstanbul Bölge İdare Mahkemesi

**İTİRAZIN KONUSU :** 4.12.1984 günlü, 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun'un 13. maddesinin Anayasa'nın 2., 9., 36., 125. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

### I- OLAY

Taşınmaz mal zilyetliğine yapılan tecavüzün 3091 sayılı Yasa hükümleri uyarınca önlenmesi yönündeki başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davanın, İdare Mahkemesi tarafından reddi üzerine Bölge İdare Mahkemesi'ne yapılan itirazda, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

### II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“Davacı vekili tarafından, taşınmaz mal zilyetliğine yapılan tecavüzün 3091 sayılı Yasa hükümleri uyarınca men edilmesi yönündeki başvurusunun reddine ilişkin Küçükçekmece Kaymakamlığının 31.03.2006 tarih ve 2006/04 sayılı kararının iptali istemiyle İstanbul 3. İdare Mahkemesinde açılan davanın reddine ilişkin 04.10.2007 günlü, E:2006/2334 K:2007/2288 sayılı kararın bozulması ve yürütmenin durdurulması istemiyle İstanbul Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilmesi üzerine dosya incelenerek gereği görüldü:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun “Temyiz veya İtiraz İstemlerinde Yürütmenin Durdurulması” başlıklı 52. maddesinin 1. bendinde, “... davanın reddine ilişkin kararların temyizi (itirazı) halinde, dava konusu işlem hakkında yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi 27. maddede öngörülen şartın varlığına bağlıdır.” hükmü getirilmiştir.

Anılan Yasanın 27. maddesinin 2. fıkrasında da, “Danıştay veya idari mahkemeler, İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler.” kuralı öngörülmüştür.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45/1-c maddesinde, idare mahkemelerinin 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlıklarla ilgili olarak verdikleri nihai kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi, mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

Uyuşmazlık konusu olayda, davacı vekili tarafından, 3091 sayılı Kanunun uygulanmasından kaynaklanan işlemin iptali istemiyle açılan davanın reddine ilişkin İstanbul 3. İdare Mahkemesinin 04.10.2007 gün ve E:2006/2334 K:2007/2288 sayılı kararının bozulması istemiyle yapılan itirazın esası hakkında Bölge İdare Mahkemesince bir karar verilinceye kadar yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi isteminde bulunulmuş ise de, 3091 sayılı Kanunun 13. maddesinde; “bu Kanuna göre verilmiş kararlar üzerine idarî yargıya başvurmalarda yürütmenin durdurulması kararı verilmez.” hükmü karşısında, yürütmenin durdurulması isteminin incelenmesine yasal olanak bulunmadığı anlaşılmaktadır.

3091 Yasa'ya göre tesis edilen idarî işlemler hakkında yürütmenin durdurulmasına karar verilemeyeceğini öngören bu yasa hükmü, Mahkememizce aşağıda belirtilen gerekçelerle Anayasanın ilgili maddelerine aykırı görülmüş olup; bu yasa hükmünün iptali istemiyle, daha önce Edirne İdare Mahkemesince Anayasa Mahkemesine yapılan itirazın reddine ilişkin 18.04.1996 günlü, E:1996/7, K:1996/11 sayılı Anayasa Mahkemesi kararının 18.08.1996 tarih ve 22731 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren on yıl geçmesi nedeniyle, Anayasanın 152. maddesinin son fıkrası uyarınca tekrar Anayasaya aykırılık iddiasında bulunmak için anayasal bir engel kalmadığından, sözkonusu Yasa hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması gerekli görülmüştür.

#### ANAYASAYA AYKIRILIK GEREKÇELERİ:

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “Yargı Yolu” başlığını taşıyan 125. maddesinin 5. ve 6. fıkralarında; “İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya

imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.

Kanun, olağanüstü hallerde, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş halinde ayrıca milli güvenlik, kamu düzeni, genel sağlık nedenleri ile yürütmenin durdurulması kararı verilmesini sınırlayabilir.” hükümlerine yer verilmiştir.

Anılan anayasal hükümlerde, hangi şartlarda yürütmenin durdurulmasına karar verileceği ve hangi durumlarda yürütmenin durdurulmasına karar verilmesinin kanunla sınırlanabileceği açıkça ortaya konulmuştur.

3091 sayılı Yasa'nın genel amacı; gerçek veya tüzel kişilerin zilyed bulunduğu taşınmaz mallarla kamu idareleri, kamu kurumları ve kuruluşları veya bunlar tarafından idare olunan veya Devlete ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahihsiz yerlere veya menfaati umuma ait olan taşınmaz mallara yapılan tecavüz veya müdahaleler nedeniyle kamu düzeninin bozulmasını önlemek, güvenlik ve asayişini sağlamak olup, 3091 sayılı Kanun'un 13. maddesinde; “bu Kanuna göre verilmiş kararlar üzerine idarî yargıya başvurmalarda yürütmenin durdurulması kararı verilmez.” hükmü ile taşınmaz mal zilyedliğine yapılan tecavüzlerin önlenmesi hakkında idari makamlarca verilmiş kararlara karşı açılan iptal davalarında, idari yargı mercilerince yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesinin “kamu düzeni” gerekçesiyle sınırlandırıldığı anlaşılmaktadır.

İdari yargı mercilerince yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesini ortadan kaldıran bu Yasa hükmünün, öncelikle Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerindeki “hukuk devleti, hak arama hürriyeti, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu hükümleriyle bağdaşmamaktadır. Anayasanın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin aynı zamanda bir “Hukuk Devleti” olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, idarenin tüm işlem ve eylemlerinin yargı denetimine tabi olduğu devlettir. Nitekim, Anayasa'nın 125. maddesinde de “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır” hükmüne yer verilerek, kişilerin idari yargıya başvuru hakları anayasal güvenceye kavuşturulmuştur.

İdari yargının en önemli araçlarından biri kuşkusuz iptal davasıdır. İdari yargı alanında iptal davaları birlikte en etkili kurum olan “yürütmenin durdurulması” müessesesine Anayasanın 125. maddesinde yer verilmiş olup; idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulmasına karar verilebileceği hükme bağlanarak, hukuk devleti ilkesine uygun bir düzenleme yapılmıştır. Oysa, 3091 sayılı Yasa'ya göre idari makamlarca tesis edilen işlemlere karşı idarî yargıya başvurmalarda yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceğini öngören 13. madde hükmü Anayasanın 2. ve 125. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan, 3091 sayılı Yasa'nın 13. maddesi, Anayasanın 36. maddesinde düzenlenen “hak arama özgürlüğü”nü sınırlayan bir hüküm içerdiği gibi, gayrimenkul zilyetliğine yapılan tecavüzler hakkında tesis edilen idari kararlar açıkça hukuka aykırı olsa ve telafisi güç veya imkânsız zararların meydana geleceği anlaşılabilirse bile, yargı organınca yürütmenin durdurulması kararı verilmesinin kamu düzenini bozabileceği varsayımından hareket ederek, yürütmenin durdurulmasına karar verilemeyeceğine dair yasal düzenleme idari makamlarca tesis edilen kararları, yargı kararlarına yeğlendiğinden, böyle bir durumun “hukuk devleti” ilkesiyle ve “hak arama özgürlüğü” ile bağdaşması mümkün değildir. Aksine

hukuka aykırı kararların hukuk aleminde yürürlüklerinin sürmesine izin vermenin kamu düzenini bozacağı açıktır.

Anayasa'nın 138. maddesinde "Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre karar verirler" denilmektedir. Hak arama özgürlüğünün güvencesi olan bu kuralla hâkimlere tanınan yargı yetkisinin kullanılmasının ve idari yargı alanında iptal davaları ile birlikte en etkili kurum olan "yürütmenin durdurulması" müessesesinin, 3091 sayılı Yasanın 13. maddesiyle ortadan kaldırılması Anayasa'nın 138. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, 3091 Yasa'ya göre tesis edilen idarî işlemlerin diğer yasalara göre tesis edilen idari işlemlerden herhangi bir ayrıcalığı da yoktur. Zira genellikle her idarî işlemin kamu düzeni ile doğrudan veya dolaylı bir şekilde ilgisi vardır. Bu itibarla, idarî işlemler aleyhine idari yargı mercilerinde açılacak iptal davalarında yürütmenin durdurulması kararı verilmesi halinde kamu düzeninin bozulacağı gerekçesiyle yürütmenin durdurulması müessesesinin ortadan kaldırılması, Anayasa'nın yukarıda anılan hükümlerine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun'un 13. maddesi Anayasa'nın 2., 9., 36., 125. ve 138. maddelerine aykırı bulunduğundan, bu konuda karar verilmek üzere Anayasa'nın 152. maddesi ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na başvuruda bulunulmasına 02.07.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi."

### **III- YASA METİNLERİ**

#### **A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı**

4.12.1984 günlü, 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun'un itiraz konusu 13. maddesi şöyledir:

*"Yürütmenin durdurulması*

***Madde 13–** Bu Kanuna göre verilmiş kararlar üzerine idari yargıya başvurmalarda yürütmenin durdurulması kararı verilmez."*

#### **B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları**

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 9., 36., 125. ve 138. maddelerine dayanılmış, 13. maddesi ise ilgili görülmüştür.

### **IV- İLK İNCELEME**

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Mehmet ERTEN, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER, Ali GÜZEL, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla 11.9.2008 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.



## V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, idari yargı mercilerince yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesini ortadan kaldıran itiraz konusu kuralın, hak arama özgürlüğünü sınırladığı, kamu düzenini bozduğu, ayrıca hâkimlere tanınan yargı yetkisinin kullanılmasını engellediği belirtilerek, Anayasa'nın 2., 9., 36., 125. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi yasaların, kanun hükmünde kararname ve TBMM İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verilebilir. Bu nedenle, itiraz konusu kural, Anayasa'nın 13. maddesi yönünden de incelenmiştir.

İtiraz konusu kuralda, 3091 sayılı Yasa'ya göre verilmiş kararlar üzerine idari yargıya başvurulması halinde, yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceği öngörülmekte, gerekçesinde ise; *“Uygulamada 5917 sayılı Kanuna göre verilmiş bulunan kararlar aleyhine Danıştay’da açılan iptal davalarında, istek üzerine, yürütmenin durdurulması kararı da verilmektedir. Bu durumda asıl davanın geç karara bağlanması nedeniyle uygulamanın durdurulması, anlaşmazlığın devamına ve birçok olayların çıkmasına neden olmaktadır. Esasen verilen men kararının infazı yapıp, yürütme işlemi tamamlandıktan sonra Danıştay’ca yürütmenin durdurulması kararı verildiğinden, bu kararın infazı ile yapılmış bir işlemin aksine yeniden bir işlem yapılması, başkaca hukuki anlaşmazlıklara da yol açmaktadır. Bu sakıncaların giderilmesi için, idari yargı tarafından yürütmenin durdurulması kararı verilmemesi ve anlaşmazlığın kesin kararlarla çözümlenmesi zorunlu görülmüştür.”* denilmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak yasayla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Adil yargılanma hakkını düzenleyen Anayasa'nın 36. maddesinde, *“Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.”* denilmektedir. Maddeyle güvence altına alınan dava yoluyla hak arama özgürlüğü, bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden birini oluşturmaktadır. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya

zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu, yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı tanınması adil yargılamanın ön koşulunu oluşturur.

Anayasa'nın 125. maddesinin birinci fıkrasında, "*idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.*" denilerek etkili bir yargı denetimi amaçlanmıştır. Çünkü yargı denetimi hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur. Bu kural, yönetimin kamu hukuku ya da özel hukuk alanına giren tüm eylem ve işlemlerini kapsamaktadır. Anayasa'nın 125. maddesinin beşinci fıkrasında, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebileceği, altıncı fıkrasında ise, yürütmenin durdurulması kararı verilmesinin olağanüstü hal, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hali ile milli güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık nedenlerine bağlı olarak yasayla sınırlanabileceği hükme bağlanmıştır.

Hak arama özgürlüğü bakımından kişilerin idareye karşı sahip oldukları en etkili yargısal koruma mekanizması iptal davasıdır. İptal davasında, idari işlemin hukuk kurallarına aykırılığının belirlenmesi halinde iptali yoluna gidilmekte ve bunun sonucunda idarenin hukuka bağlılığı ve hukuk düzeninin korunması sağlanmaktadır. Genel ilke, iptal kararlarının geriye yürümesi ve iptal edilen işlemi başından itibaren ortadan kaldırması, bu işleme ve ona dayanan sonuçlar hiç mevcut olmamış gibi kabul edilmesi olmakla birlikte, bu ilke, idari işlemin iptal kararına kadar mevcudiyetine ve etki doğurmasına engel değildir. Bu nedenle, kişileri iptal davası sonuçlanıncaya kadar hukuka aykırı idari işlemin olumsuz etkilerinden korumak, ileride giderilmesi veya düzeltilmesi imkânsız veya zor olan durumları önlemek, idareyi de hem olası bir tazmin yükünden kurtarmak hem de hukuk sınırları içine çekerek hukuk devletinin kesintiye uğramadan devamını sağlamak amacıyla yürütmenin durdurulması kurumu öngörülmüştür.

Yürütmenin durdurulması kurumu, yargının denetim etkinliğini artırıcı bir araç olarak dava hakkının bir parçasını oluşturduğu gibi kamu yararı ve kamu düzenini de sağlamaktadır. Yürütmenin durdurulması kararı ile dava konusu olan işlemin yapıldığı andan önceki durumun geri gelmesi sağlanmakta ve kişiler dava sonuçlanıncaya kadar bu işlemin olumsuz etkilerinden korunmaktadır.

3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun, gerçek veya tüzelkişilerin zilyed bulunduğu taşınmaz mallarla kamu idareleri, kamu kurumları ve kuruluşları veya bunlar tarafından idare olunan veya Devlete ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz yerlere veya menfaati umuma ait olan taşınmaz mallara yapılan tecavüz veya müdahalelerin, idari makamlar tarafından önlenmesi suretiyle tasarrufa ilişkin güvenliği ve kamu düzenini sağlamak amacıyla çıkarılmıştır.

Yasanın gerekçesinde, getirilen düzenlemenin kamu düzenini korumak amacıyla yönelik olduğu açıklanmaktadır. Ancak, 3091 sayılı Yasa uyarınca alınan kararların diğer idari işlemlerden farklı bir özelliğinin bulunmaması ve Anayasa'nın 125. maddesinin beşinci fıkrası gereğince yürütmenin durdurulması kararının idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması ve uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda verilebilmesi göz önüne alındığında, 3091 sayılı Yasa'ya göre verilmiş kararlara karşı idari yargıda açılan davalarda yürütmenin durdurulması kararı verilememesinin kamu düzenini korumayacağı açıktır. Kamu düzeni, hukukun dışlandığı,

yargının etkisiz kaldığı yerde daha çok bozulur. Yürütmenin durdurulmasının sınırlanması anayasal sınırlar içinde yasa koyucunun takdiri içerisinde ise de, bu yetki sınırsız değildir. Yasa koyucu tarafından kamu düzeni gerekçesine dayanılarak böyle bir düzenleme yapılabilmesi için önemli, genel kabul görmüş, somut nedenlerin bulunması gerekir.

İtiraz konusu kural uyarınca, yürütmenin durdurulması yetkisinin kullanılmasının engellenmesi bu yetkinin sınırlanmasını aşan, hakkın özünü zedeleyen bir durum olduğu gibi, idari yargının en güçlü araçlarından birinin elinden alınması suretiyle yargısal denetimin kısıtlanmasına da yol açmaktadır.

Ayrıca, idari yargıda yürütmenin durdurulması kararıyla güdülen amacın kişilerin hak arama özgürlüklerini daha etkili biçimde kullanabilmelerini sağlamak olduğuna göre, itiraz konusu kural, Anayasa'nın 125. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen "*İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması*" koşullarını etkisiz kılarak yürütmenin durdurulması kararlarıyla gerçekleştirilmek istenen hukuksal yararı ortadan kaldırmakta, 3091 sayılı Yasa'ya göre verilmiş kararlara karşı idari yargıda açılacak davalarda, kişileri bu araçtan yoksun bırakarak hak arama özgürlüğünü de sınırlandırmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 13., 36. ve 125. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 9. ve 138. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

Haşim KILIÇ, Ahmet AKYALÇIN, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Nuri NECİPOĞLU bu görüşe katılmamışlardır.

## VI- SONUÇ

4.12.1984 günlü, 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun'un 13. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Ahmet AKYALÇIN, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Nuri NECİPOĞLU'nun karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 3.6.2010 gününde karar verildi.

Başkan  
Haşim KILIÇ

Başkanvekili  
Osman Alifeyyaz  
PAKSÜT

Üye  
Fulya  
KANTARCIOĞLU

Üye  
Ahmet AKYALÇIN

Üye  
Mehmet ERTEN

Üye  
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye  
Şevket APALAK

Üye  
Serruh KALELİ

Üye  
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye  
Engin YILDIRIM

Üye  
Nuri NECİPOĞLU

## KARŞIOY GEREKÇESİ

1- İptal istemine konu 4.12.1984 günlü, 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun'un 13. maddesinde "Bu kanuna göre verilmiş kararlar üzerine idari yargıya başvurularda yürütmenin durdurulması kararı verilmez." denilmektedir.

Anayasa'nın 125. maddesinin altıncı fıkrasında "**Kanun**, olağanüstü hallerde, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş halinde, ayrıca milli güvenlik, **kamu düzeni**, genel sağlık **nedenleri ile yürütmenin durdurulması kararı verilmesini sınırlayabilir.**" denilmektedir. Anayasa'nın bu maddesinin belirtilen fıkrasına ilişkin **Gerekçe**'de de "... idari işlemler için verilecek yürütmenin durdurulması kararlarına istisnai olarak sınır getirilebileceği de maddede düzenlenmiştir. Buna göre, olağanüstü hal, sıkıyönetim ve savaş hallerinde veya milli güvenlik, **kamu düzeni** ve genel sağlık **nedenleri ile idari işlemler için yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceği kanunda öngörülebilecektir.**" denilmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin 15.4.1975 tarih ve E.1973/19, K.1975/87 sayılı kararında "...**Mahkemelerin görev ve yetkilerini belirleyen usûl kuralları kamu düzenine ilişkin olmaları nedeniyle ...**" denilerek, yargılama usûlünü düzenleyen yasal tasarrufların "**kamu düzeninden**" olduğu vurgulanmıştır. **Kamu düzeni** kavramına verilecek anlam ile ilgili bir başka Anayasa Mahkemesi kararında da "...**kamu düzeni** deyiminin, toplumun dirlik ve düzenliğinin sağlanmasını, Devlet'in ve Devlet kuruluşlarının korunmasını hedef tutan her şeyi ifade ettiği, bir başka deyimle, toplumun her sahadaki düzeninin temelini oluşturan bütün kuralları kapsadığı kuşkusuzdur..." denilmektedir. (Anayasa Mahkemesi'nin 28.1.1964 tarih ve E.1963/128, K.1964/8 sayılı kararı)

Nitekim, 3622 sayılı Yasa'nın 10. maddesi ile İYUK'nun "yürütmenin durdurulması" başlıklı 27. maddesine eklenen 12 numaralı fıkra ile idare yargılama usulünde Danıştay Dava Daireleri ile idari ve vergi mahkemelerinin verecekleri yürütmenin durdurulması istemleri konusundaki kararlara karşı "**itiraz**" yolunun ihdası sonrası, bu düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı savıyla açılan iptal davasında, iptal istemini reddeden Anayasa Mahkemesi, sözkonusu düzenlemeyi Anayasa'nın 138. ve 125. maddelerine aykırı bulmamış ve şu gerekçeyle sonuca ulaşmıştır:

"...Yürütmeyi durdurma ile ilgili kararlara karşı itiraz olanağını getiren yeni düzenlemeler idari yargılama usulü ile ilgili kurallardır. Anayasa'nın 142. maddesi uyarınca mahkemelerin kurulması, görev ve yetkileri, işleyişleri ve yargılama usulleri yasayla düzenlenir. Mahkemelerin nihai karardan önce alacakları yasal önlemler ile ileride kendi kararlarının uygulanabilirliğini ve geçerliliğini sağlamak üzere alacakları önlemler yargılama usulü kurallarıdır. **Yürütmeyi durdurma ile ilgili kurallar**, Anayasa'nın 125. maddesi sınırları içinde kalmak ve Anayasa'nın diğer temel kurallarına aykırı olmamak koşuluyla, **diğer yargılama usulü kuralları gibi yasakoyucu tarafından serbetçe düzenlenebilirler...** Yargı organının kendi içindeki çalışma yöntemleri ile uyguladığı yargısal tekniklerin

oluşturduğu yargılama yöntemiyle ilgili dava konusu kurallar, Anayasa'nın 138. maddesinin amacına ve açık anlatımına herhangi bir aykırılık taşımamaktadır. **Dava konusu düzenlemeler, yargısal uygulamalarla ilgili yeni bir çözüm yoludur.** Bu nedenle dava konusu yasa ile konulan itiraz yolunun, Anayasa'nın yürütmeyi durdurmayı düzenleyen 125. maddesinin beşinci fıkrasına ve mahkemelerin bağımsızlığını düzenleyen 138. maddesine aykırı bir yönü yoktur. (Anayasa Mahkemesi'nin 21.6.1991 tarih ve E.1990/20, K.1991/17 sayılı kararı)

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un "Bu kanunda düzenlenen her türlü para cezası idari niteliktedir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içerisinde yetkili idari mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz ve zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İtiraz üzerine idari mahkemesince verilen kararlar kesindir." şeklindeki 26. maddesinin iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusunda da Anayasa Mahkemesi, sözkonusu düzenlemeyi şu gerekçeyle Anayasa'ya aykırı bulmamıştır:

"... Bir karara karşı itirazda bulunmak veya kanun yoluna başvurmak, o konuda, hakkın neden ibaret olduğunun tespitini başka bir yargı merciinden de istemektir. **Bunun nasıl yapılacağı ise usul hükümleri ile gösterilir.** Anayasa'da mahkemelerin kuruluşunun, görev ve yetkilerinin, işleyişlerinin ve yargılama usullerinin yasa ile düzenlenmesi öngörülmüştür. Buna göre, usul yasalarının Anayasa'ya uygun olmak koşuluyla düzenlenmesi yasama organına bırakılmıştır... İtiraz konusu kuralla, yasama organı toplumsal düzeni bozan kimi hukuka aykırı durumları yaptırıma bağlama yetkisini idareye vermiş, ancak kişinin haklarını korumak amacıyla bu kararlara karşı idare mahkemelerine itiraz yolunu açmıştır. **Yasama organı bu tür davaların görülmesinde ve sonuçlandırılmasında basit fakat hızlı bir usul öngörerek genel hükümlerden ayrılmakta kamu yararı görmüştür... İtiraz konusu kuralla, kanun yoluna başvurulmasına olanak vermeyecek biçimde hak arama özgürlüğüne kamu yararı amacıyla getirilen sınırlamada, demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırılık bulunmamaktadır.** Bu nedenlerle itiraz konusu kural Anayasa'nın 36. maddesine aykırı değildir... İdarenin toplumsal düzenini bozan davranışlar için bireylere uyguladığı para yaptırımlarına karşı 'itiraz' üzerine verilen kararların kesin olması işin niteliğine aykırı değildir. **Yasakoyucunun, suç olarak düzenlemediği ve genel mahkemelerin görev ve yetkisinden çıkararak idarenin ceza yaptırımına bağladığı bu yasadaki eylemler için, para değerinin değişkenliğini göz önünde tutarak hızlı yargılama sağlayan bu yöntemi kabul etmesinde kamu yararını gözettiği açıktır.** Bu nedenlerle, **itiraz konusu kuralla getirilen kanun yolu sınırlaması idarenin yargısal denetimini etkisiz duruma getirmediğinden** Anayasa'nın 125. maddesine aykırılık yoktur... Anayasa'nın Danıştay'ı idare mahkemelerince verilen kararların son inceleme mercii olarak tanımlanan 125. maddesinde, tüm kararların mutlak olarak Danıştay incelemesinden geçireceği konusunda bir kural yer almamaktadır. **Mahkemelerin kuruluş, görev, işleyiş ve yargılama usullerini Anayasa çerçevesinde düzenlemekle görevli olan yasakoyucunun basit gördüğü kimi davalarda üst yargı yolunu kapayabileceği açıktır.** Bu nedenle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 155. maddesine de aykırı değildir..." (Anayasa Mahkemesi'nin 23.5.2001 tarih ve E.2001/232, K.2001/89 sayılı kararı; AMKD., Sayı:37, 1. Cilt, s. 541-550)

Anayasa Mahkemesi'nin 21.6.1979 tarih ve E.1979/1, K.1979/30 sayılı kararında da "yürütmenin durdurulması" müessesesinin mahiyeti üzerinde durulmuş ve aşağıdaki değerlendirme ve gerekçeyle 2172 sayılı Devletçe İşletilecek Madenler Hakkında Kanun'un 16. maddesiyle öngörülen "yürütmenin durdurulması kararı verilemez" yolundaki kuralın iptali istemi reddedilmiştir:

“...İptal davasını güvence altına almakta bulunan yürütmenin durdurulması müessesesinin yönetsel yapıdaki önem ve etkisi yadsınamaz. Özellikle, iptal davalarında davalı yerindeki Devletin karşısında zayıf durumda olan davacının haklarının etkin biçimde güvence altına alınmasında, yürütmenin durdurulması kararlarının büyük rolü bulunmaktadır. Ancak, yürütmenin durdurulması müessesesinin yönetsel yargıdaki bu önemli rolü, onun yargı yetkisinin ayrılmaz bir parçası sayılmasını gerektirmez... **Yürütmenin durdurulmasını isteme hakkı, yargılama yönteminin öteki müesseseleri gibi, gerekliliğini yasakoyucunun takdir edeceği, dava hakkına göre ikinci nitelikte bir haktır...** Yasa'nın özel yapısından ve dayandığı kamu yararı düşüncesinden kaynaklandığı anlaşılan iptal konusu hükmün bu yasaya özgü ve yargılama yöntemine ilişkin bir kural olarak, Anayasanın yargı yetkisi, hak arama özgürlüğü, yargı yolu ve mahkemelerin bağımsızlığı konularını düzenleyen 7., 31., 114. ve 132. maddelerine aykırı bir yönü bulunmadığı gibi, konunun yukarıda belirtilen özelliği nedeniyle, **yasakoyucunun burada genel kuraldan ayrılmasını, Anayasanın 2. maddesindeki hukuk devleti ve 12. maddesinde yer alan eşitlik ilkelerine aykırı görmeye de olanak yoktur.** Belirtilen bu durumun doğal sonucu olarak, kamu yararı düşüncesi ile getirildiği anlaşılan iptal konusu hükmün, Anayasa'nın çalışma ve sözleşme özgürlüğü konusundaki 40. maddesine aykırı bir yönü bulunduğu da düşünülemez...” (RG 14.1.1980, Sayı: 16869)

2- İtiraz konusu kuralın denetimi evvelce Anayasa Mahkemesi'nin 18.4.1996 tarih ve E.1996/7, K.1996/11 sayılı kararıyla yapılmış ve şu gerekçeyle kuralın iptali isteminin reddi yoluna gidilmiştir:

“...3091 sayılı Yasa'nın 13. maddesinde yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceğinin öngörülmüş olması, **kamu düzeninin** korunması gereğinden kaynaklanmaktadır. **Kamu düzeninin** korunması amacıyla idarenin yetkili organlarınca alınan tedbir niteliğindeki kimi kararlar, başka bir işleme gerek duyulmaksızın yerine getirilir. Bu kararlardan zarar görenlere, kararın iptalini istemek konusunda dava hakkı tanınmış olması nedeniyle **yürütmenin durdurulması kararı verilmesinin engellenmesi idarenin bütün eylem ve işlemlerinin yargı denetimi dışında bırakılmayacağı ilkesini etkilemez.** Tersî durumda, idarenin görevlerini eksiksiz olarak yerine getirmesi, kamu düzeninin sağlanması ve kamu hizmetlerinin düzenli ve aralıksız olarak yürütülmesi olanaksız kalır. Yasakoyucu, gerekli durumlarda kimi yönetsel **kararlara karşı anayasal sınırları gözeterek bu yolu açık ya da kapalı tutabilir...** Anayasa'nın 125. maddesinin altıncı fıkrasında da, **kamu düzeni** ile ilgili hususlarda **yasakoyucunun yürütmenin durdurulması kararı verilmesini sınırlayabileceği anlaşılmaktadır...** 3091 sayılı Yasa'nın genel amacı, taşınmaz mal zilyetliğine yapılan tecavüz ya da müdahale nedeniyle **kamu düzeninin bozulmasını önlemek**, güvenlik ve asayişî sağlamaktır. Nitekim Yasa'nın amaç ve kapsamının belirlendiği 1. maddesinde de ‘...taşınmaz mallara yapılan tecavüz ve müdahalelerin, idari makamlar tarafından önlenmesi suretiyle tasarrufa ilişkin güvenliği ve kamu düzenini sağlar.’ denilerek bu özellik vurgulanmıştır. Sonuç olarak, **13. maddede kamu düzeni nedeniyle getirilen sınırlamanın** Anayasa'nın 125. maddesine aykırı bir yönü yoktur. İptal isteminin reddi gerekir...” (RG, 10.1.2007, Sayı: 26399)

3- Yapılan açıklamalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; yargılama usulünü düzenleyen yasal tasarrufların “**kamu düzenine**” ilişkin olduğu, ayrıca Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda belirtilen 18.4.2006 tarih ve E.1996/7, K.1996/11 sayılı kararında işaret edildiği üzere taşınmaz mal zilyetliğine yapılan tecavüz ve müdahale konusunda alınacak tedbir ve verilecek kararların kamu düzenini ilgilendirdiği, iptali istenen kuralın dava

hakkının özünü ortadan kaldırmasının sözkonusu olamayacağı, böylelikle iptali istenen kuralın, yasakoyucunun bu konuda sahip olduğu takdir hakkı çerçevesinde, kamu düzenini de gözeterek konulmuş bir hüküm mahiyetinde bulunduğu, Anayasa'nın 125. maddesinin altıncı fıkrasının verdiği açık yetkiye dayanılarak öngörülen sözkonusu “**usuli**” düzenlemenin, belirtilen yönü itibariyle anılan Anayasa hükmünün özüne ve sözüne aykırı düşmediği, sonuç itibariyle de itiraz istemine konu kuralın Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine aykırı olmadığı ve iptal isteminin yukarıda tek tek açıklanan Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda reddi gerektiği kanaatine vardığımızdan; kuralın iptaline yönelik çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyoruz.

Başkan  
Haşim KILIÇ

Üye  
Ahmet AKYALÇIN

Üye  
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye  
Nuri NECİPOĞLU

[R.G. 30 Ekim 2010 – 27744]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**Esas Sayısı : 2007/38**

**Karar Sayısı : 2010/76**

**Karar Günü : 3.6.2010**

**İPTAL DAVASINI AÇAN :** Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Kemal ANADOL, Haluk KOÇ ile birlikte 120 milletvekili

**İPTAL DAVASININ KONUSU :** 8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 5. maddesinin (b) bendinin (1) ve (5) numaralı alt bentlerinin, Anayasanın Başlangıç'ı ile 2. ve 11. maddelerine aykırılığı savıyla iptalleri ve yürürlüklerinin durdurulması istemidir.

## **I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ**

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

“III. GEREKÇE

08.02.2007 Tarih ve 5580 Sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanununun 5 inci Maddesinin “Yabancı Okullar” Başlangıç Sözlüklü (b) Fıkrasının Birinci ve Beşinci Bentlerinin Anayasaya Aykırılığı

İptali istenen kurallar ile yapılan düzenlemede; yabancı okulların, Bakanlar Kurulunun izniyle yeni arazi edinebilecekleri ve kapasitelerini en fazla beş misline kadar artırebilecekleri ve bu okulların taşınmaz mallarını, kurucularının veya yetkililerinin önerisiyle, Bakanlığa ya da kuruluş amaçları eğitim vermek olan, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflara, Bakanlar Kurulunun izniyle devredilebilecekleri öngörülmüştür.

Bilindiği üzere Türkiye'de, yabancılara ait olan "yabancı okullar" ile Türk vatandaşı olan azınlıklara ait okullardan oluşan "azınlık okulları" olmak üzere iki tür okul bulunmaktadır. "Yabancı okullar" terimi ülkemiz vatandaşı ya da kuruluşu olmayan yabancılara ait okulları anlatırken, "Azınlık okulları" terimi adından da anlaşılacağı gibi, ülkemizde mevcut ve Lozan Antlaşması ile "azınlık statüsü" nde garanti altına alınmış bulunan, cemaatlere ait okulları ifade etmektedir.

Osmanlı İmparatorluğun yaşadığı siyasal – sosyolojik değişimin sonucu olan "Azınlık" okullarına 24.07.1923 tarihli Lozan Antlaşmasınının 40 ıncı ve 41 inci maddelerinde değinilmiştir.

Yabancı okulların Lozan Antlaşması'yla tanınması ise, delegelerin karşılıklı mektuplarına bağlıdır. Bu konuda karşılıklı yazılmış üç mektup vardır. Bu mektuplar Türk delegasyonun başkanı İsmet Paşa tarafından İngiliz, Fransız ve İtalyan temsilcilere yazılmış olan ve onlarında cevaben yazdıkları mektuplardır.

Lozan Antlaşması'nda yer alan bu mektuplarla Türkiye, sadece Fransa, İtalya ve İngiltere'ye ait 30 Ekim 1914'ten önce varlığı tanınmış olan din, öğretim, sağlık ve yardım kurumlarını tanımıştır. Her ne kadar Lozan Antlaşması'yla sadece mektup verilen bu üç ülkeye okullarını devam ettirme hakkı verilmişse de, 1914'ten önce açılan diğer ülkelerin okullarının da Lozan Antlaşması'nda adları geçmemesine rağmen faaliyetlerine devam hakkı verilmiştir. Ancak Lozan Antlaşması hükümleri çerçevesinde bu mektupların yedi yıllık geçerlilik süresi 13 Ağustos 1931'de dolmuş ve bağlayıcı hükümleri ortadan kalkmıştır (bkz. Dr. M. Hidayet Vahapoğlu, Osmanlıdan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okulları, Milli Eğitim Yayınevi – İstanbul – 1997).

Lozan Antlaşması çerçevesinde yedi yıllık bir süre için geçerli mektupların geçerliliğini yitirmeleri nedeniyle "Lozan Mektuplarına muhatap ülkelere ait okullar" için, Lozan mektuplarına istinaden bir ayrıcalık tanınmasını gerektiren bir durum söz konusu değildir. Biran bu mektupların tanınmasına devam edilmesi halinde dahi bu şekildeki bir değerlendirme ancak, Lozan Mektuplarına muhatap ülkeler için söz konusu olabileceği açıktır.

Diğer taraftan, Türkiye Cumhuriyetinin dünya milletler ailesine bağımsız bir devlet olarak kabulünün uluslararası belgesi olan Lozan Barış Antlaşmasına ekli İkamet ve Selahiyeti Adliye Hakkındaki Mukavelenamede; yabancıların ülkede mülk edinmeleri konusunda mütekabiliyet şartı öngörülmüş, bu tarihten sonra düzenlenen konu ile ilgili yasalarda ve yapılan bir çok antlaşmada mütekabiliyet şartı getirilmek suretiyle, karşılıklı muamele esası, gerek antlaşmalar hukuku, gerek mevzuu hukuk olarak Türk Yabancılar Hukukunun genel ilkelerinden biri haline dönüştürülmüştür.

Hal böyle iken 08.02.2007 tarih ve 5580 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanununun 5 inci maddesinin (b) fıkrasının iptali istenen birinci bendi hükmüyle istisnasız bütün yabancı



okullara mütakabiliyet şartı belirtilmeksizin; Bakanlar Kurulunun izniyle yeni arazi edinebilme, kapasitelerini en fazla beş misline kadar artırabilme imkanı tanınmış; anılan fıkranın beşinci bendinin iptali istenen birinci cümlesi hükmüyle de bu okullara, mütakabiliyet esası aranmadan edinebilecekleri taşınmaz mallarını, kurucularının veya yetkililerinin önerisiyle, Bakanlığa ya da kuruluş amaçları eğitim vermek olan, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflara, Bakanlar Kurulunun izniyle devredilebilme hak ve yetkisi tanınmıştır.

İnsan hak ve özgürlüklerini vatandaş gibi yabancıya da tanımış bulunan Anayasamız, 16 ncı maddesinde “Temel hak ve hürriyetler, yabancılar için, milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir” ilkesini getirmiştir. Anayasanın bu ilke ile gözettiği husus, temel hak ve özgürlükler konusunda yabancılar yönünden getirilecek sınırlamaların milletlerarası hukuka uygun bulunması ve her halde bu sınırlamanın ancak kanunla yapılmasıdır. Milletlerarası hukuku da, Devletlerin taraf oldukları iki veya çok taraflı antlaşmalar, milletlerarası teamüller (örf ve adetler) medeni milletlerce kabul edilen ve temel hukuk prensiplerinden bulunan, iyi niyet, ahde vefa, kazanılmış haklara saygı, Devletler Hukukunun iç hukuka üstünlüğü ilkeleri ve yardımcı kaynak sayılan ilmi ve kazai içtihatlar oluşturmaktadır.

Anayasamızın Başlangıç kısmının ikinci paragrafı, milletlerarası ilişkilerde geçerli olması gereken en önemli unsurun eşitlik olduğunu göstermektedir. Eşitliği sağlayacak hususların en başta geleni ise karşılıklıdır.

Türk Yabancılar Hukukunun genel ilkelerinden olan karşılıklı muamele (mütakabiliyet) esası, öğretide en az iki devlet arasında uygulanan ve her birinin ülkesinde diğerinin vatandaşlarına aynı mahiyetteki hakları karşılıklı tanımalarını ifade eden bir prensip olarak izah olunmaktadır. Bu prensibe göre; bir yabancı Türkiye’de bir haktan yararlanabilmesi, Türklerin de o yabancı ülkesinde aynı tür ve nitelikte olan haklardan yararlanmasına bağlıdır. Karşılıklı muamele esası antlaşma ile (ahdi veya siyasi) ya da kanunla (kanuni veya fiili) olabilir. Hukukumuzda, kanuni karşılıklı muamele, yabancı kişilerin ülkemizde taşınmaz mal edinme ve miras hakları konusunda da aranmaktadır.

Yabancı klasik insan hak ve özgürlüklerinden bazılarından vatandaş gibi yararlandırılmamasının, bu hakların kimi sınırlama ya da kısıtlamalara tabi tutulmasının nedenlerini Devleti korumak, onun devamlılığını sağlamak gibi düşüncelerde aramak gerekir. Devletler arasında, ticari, iktisadi, askeri ve kültürel ilişkilerin olabildiğince arttığı, insancıl düşüncelerin son derece yaygınlaştığı günümüzde aynı mülhazaların büsbütün gücünü yitirdiği söylenemez. Tarih boyunca, devletler ülkelerindeki yabancı unsurlara kuşku ile bakmışlar, bazı hakları onlardan esirgemişler, bazılarını ise kimi koşullara, bağlamak suretiyle sınırlamışlardır. Sınırlamaya tabi tutulan hakların başlıcalarından biri mülk edinme hakkıdır. Zira bu hak, ülke denilen yurt toprağıyla ilgilidir.

Ülke devletin asli ve maddi unsurlarından biridir. Ülke olmadan devlet olmaz. Ülke devlet otoritesinin geçerli olacağı alanı belli eder. Devlet sahip olduğu, kurucu unsur niteliğini taşıyan üstün kudretine dayanmak suretiyle, ülkede yerleşik olan ve devletin diğer asli – maddi unsurunu oluşturan insan topluluğunun güvenliğini ve yararını kollamak ve gözetmek durumundadır. Devlet bu asli görevi nedeniyle ki, ülke üzerinde egemenliğe dayalı üstün bir hakka sahiptir. Toprak ile alakalı konuda insan haklarına saygılı, ölçülü, adil bir sınırlama, Devlet için bir nefsi müdafaa tedbiri niteliğindedir; böyle bir tedbirden vazgeçebilmek çoğu kez olası değildir.

Devletlerarası ilişkilerde karşılıklı muamele esası, devletlerin ülkeleri üzerindeki egemenlik haklarının doğal sonuçlarından biridir. Devletlerin ilişkilerinde az ya da çok gelişmişlik, nüfus ve toprak büyüklüğü ve öbür niteliklerinin nazara alınmaması, bunların birbirlerine eşit oldukları prensibine dayanır.

Öte yandan Anayasanın 176 ncı maddesinde, Anayasanın dayandığı temel görüş ve ilkeleri belirten Başlangıç kısmının, Anayasa metnine dahil olduğu açıklanmış, anılan maddenin gerekçesinde de Başlangıç kısmının, Anayasanın diğer hükümleriyle eşdeğerde olduğu vurgulanmıştır.

Anayasanın Cumhuriyet'in niteliklerini belirleyen 2 nci maddesinde ise "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti" olduğu belirtilmiştir.

Başlangıcın 2 nci paragrafındaki; Türkiye Cumhuriyetinin "Dünya milletler ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olduğu ilkesiyle, devletin beşeri unsurunu oluşturan milletin diğer milletlerle hak eşitliğine sahip bulunduğu vurgulanmıştır.

Başlangıcın beşinci paragrafında ise "Hiçbir düşünce ve mülahazanın Türk milli menfaatlerinin ..... karşısında korunma göremeyeceği" ilkesi ile, Anayasanın öngördüğü hukuk düzeni içinde, milli menfaatlerin her şeyin üstünde tutulması gereği belirlenmiştir.

Yabancı Okullara, Türk vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mal (arazi) mülkiyeti edinmeleri salt bir mülkiyet sorunu gibi değerlendirilemez. Karşılıklı muamele (mütekabiliyet) esası uluslararası ilişkilerde eşitliği sağlayan bir denge aracıdır.

İptali istenen kurallar, karşılıklılık aramaksızın yabancı okullara Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mal edinmek hakkını ve bu şekilde edindikleri taşınmazları kuruluş amaçları eğitim vermek olan 4721 sayılı Türk Medenî Kanununa göre kurulan vakıflara devretmek imkanını tanıyarak, bu eşitliği ve dengeyi bozmuş; Anayasanın Başlangıç kısmına aykırı bir durumun ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Anayasanın çeşitli maddelerine aykırı bir düzenleme Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ve Anayasanın 11 inci maddesindeki Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesiyle de bağdaşmaz. (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa.24, shf. 225).

Karşılıklı muamele (mütekabiliyet) esasına ve dolayısıyla Anayasaya aykırı olarak edinilen bir taşınmazın, sırf "Bakanlığa (Milli Eğitim Bakanlığı'na)" devrine olanak tanınmış olmasından bahisle geçerli tanınmasının da, bir hukuk devletinde kabul edilemeyeceği açık olduğundan 5580 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (b) fıkrasının beşinci bendinin ilk cümlesinin tümünün iptali istenilmiştir. Yine, (b) fıkrasının beşinci bendinin ilk cümlesi ile ikinci cümlesi arasında uygulama bakımından ayrılamaz nitelikte bir yakın ilişki vardır. Bu nedenle ikinci cümlede, birinci cümle için söz konusu olan gerekçelerle Anayasaya aykırı düştüğünü söylemek gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, 08.02.2007 tarih ve 5580 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanununun 5 inci maddesinin “Yabancı Okullar” Başlangıç Sözlüklü (b) fıkrasının birinci ve beşinci bentleri Anayasanın Başlangıç kısmına, 2 nci ve 11 inci maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

#### IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Devletlerarası ilişkilerde karşılıklı muamele esası, devletlerin ülkeleri üzerindeki egemenlik haklarının doğal sonuçlarından biri olduğundan böyle bir haktan vazgeçilmesi mümkün değildir. Ancak iptali istenen kurallar, karşılıklılık ilkesi söz konusu olmadan yabancı okulların Türkiye’de taşınmaz mal edinmesine ve bu taşınmaz malları amaçları arasına herhangi bir alanda eğitim etkinlikleri alınarak kurulmuş veya kurulacak vakıflara devretmelerine imkan vermektedir. Böyle bir durumun, devletlerinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olan gerçek ve tüzel kişilere tanımadığı haklardan yabancıların Türkiye’de yararlanmalarına yol açabileceği; böylece uluslararası ilişkilerde ve hukukta temel ilke olan eşitliği bozacağı; ulusal çıkarlarımızı zedeleyeceği açıktır. Bunların ise, sonradan giderilemeyecek hukuki zarar ve durumlar olduğu kuşkusuzdur.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

#### V. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle;

08.02.2007 tarih ve 5580 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanununun 5 inci maddesinin (b) fıkrasının birinci ve beşinci bentlerinin Anayasanın Başlangıç kısmına, 2 nci ve 11 inci maddelerine aykırı olduğundan,

iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.”

#### II- YASA METİNLERİ

##### A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’nun 5. maddesinin (b) bendinin dava konusu (1) ve (5) numaralı alt bentlerini içeren kuralı şöyledir:

##### “Milletlerarası özel öğretim kurumları, yabancı okullar ve azınlık okulları

**MADDE 5-** Milletlerarası özel öğretim kurumları, yabancı okullar ve azınlık okullarına ilişkin esaslar aşağıda belirtilmiştir.

a) Milletlerarası özel öğretim kurumları:

1) Yalnız yabancı uyruklu öğrencilerin devam edebilecekleri yüksek öğretim dışındaki milletlerarası özel öğretim kurumu; yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişiler tarafından veya Türk vatandaşlarıyla ortaklık yolu ile 4875 sayılı Doğrudan Yabancı

Yatırımlar Kanunu çerçevesinde Bakanlar Kurulunun izniyle açılabilir. Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler de kendi adlarına aynı amaçla milletlerarası mahiyette özel öğretim kurumu açabilir.

2) Bu öğretim kurumlarında; Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, güvenliğine ve menfaatlerine aykırı, Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerleri aleyhinde eğitim-öğretim yapılamaz.

3) Bu kurumlarda öğretim programları, eğitim-öğretim faaliyetleri ve diğer hususlarla ilgili işlemler, kurum yönetimince hazırlanan ve Bakanlıkça onaylanan esaslara göre yürütülür.

4) Bu konularda Bakanlığın denetim hakkı saklıdır.

b) Yabancı okullar:

1) **Bakanlar Kurulunun izni ile yeni arazi edinebilir ve kapasitelerini en fazla beş misline kadar artırabilir.**

2) Üzerinde kuruldukları araziler genişletilmemek şartı ve Bakanlığın izni ile mevcut arazi üzerindeki bina, öğrenci ve donanım kapasitelerini en çok bir mislini geçmemek üzere artırabilir veya yenileyebilir.

3) Mevcut binalarında ihtiyaç halinde valiliğin izni ile tadilat yapabilir.

4) Bu bentte belirtilenler dışında, yabancı okulların; binaları genişletilemez, şubeleri açılmaz, mevcut binalarının yerine kaim olmak üzere yeniden binalar inşa edilemez. Bu amaçla herhangi bir mülk edinilemez veya kiralanamaz.

5) **Yabancı okulların taşınmaz malları, kurucularının veya yetkililerinin önerisi ile Bakanlığa ya da kuruluş amaçları eğitim vermek olan 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre kurulan vakıflara devredilebilir. Devredilen bu kurumların yönetim, eğitim-öğretim özellikleri dikkate alınarak korunması yararlı görülenler Bakanlıkça tespit edilir.**

c) Azınlık okulları:

1) 23/8/1923 tarihli ve 340 sayılı Kanuna bağlı Antlaşmanın 40 ve 41 inci maddeleriyle ilgisi bulunan okulların özellik göstermesi gereken hususları yönetmelikle tespit edilir. Bu yönetmelik, ilgili ülkelerin bu konulardaki müteakbil mevzuat ve uygulamaları dikkate alınmak suretiyle hazırlanır. Yönetmelikte belirtilmeyen hususlarda resmî okullar mevzuatı uygulanır. Bu okullarda yalnız kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının çocukları okuyabilir.”

## **B- Dayanılan Anayasa Kuralları**

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2. ve 11. maddelerine dayanılmıştır.

### III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Tülay TUĞCU, Haşım KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A.Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımlarıyla 11.4.2007 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine ve yürürlüğü durdurma isteminin bu konudaki raporun hazırlanmasından sonra karara bağlanmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

### IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava dilekçesinde, iptali istenilen kurullarla yabancı okullara Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mal edinmek ve edindikleri taşınmazları kuruluş amaçları eğitim vermek olan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflara devretmek olanağı tanınırken karşılıklılık koşulunun aranmadığı, bu nedenle de Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2. ve 11. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kurullarda, yabancı okulların Bakanlar Kurulu izni ile yeni arazi edinebilecekleri ve kapasitelerini en fazla beş misline kadar artıracabilecekleri, bu okulların taşınmaz mallarının, kurucularının veya yetkililerinin önerisiyle Milli Eğitim Bakanlığı'na veya kuruluş amaçları eğitim vermek olan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflara devredilebileceği, devredilen kurumların yönetim, eğitim ve öğretim özellikleri dikkate alınarak korunması yararlı görülenlerinin ise Bakanlıkça tespit edileceği öngörülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukuk devletinde yasakoyucu, Anayasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir.

Anayasa'nın "*Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi*" başlıklı 42. maddesinde, kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmayacağı belirtildikten sonra, eğitim ve öğretimin Devletin gözetim ve denetimi altında yapılacağı, özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esasların kanunla düzenleneceği, eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetlerin yürütüleceği hükme bağlanarak, eğitim ve öğretim kurumlarının faaliyet alanları "*eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler*" olarak belirlenmiştir.

Yabancı okullar, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile bu Kanun'da hüküm bulunmayan hususlarda resmi öğretim kurumlarında uygulanan mevzuata tabi olup,

diğer bütün okullar gibi faaliyetlerini Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetiminde yürütmektedirler.

20.2.2008 günlü ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu, vakıfların taşınmaz mal edinebilmelerini ve taşınmaz mallar üzerinde tasarrufta bulunabilmelerini yasaklamamış, ancak kurucularının çoğunluğu yabancı uyruklu olan vakıfların taşınmaz mal edinmeleri durumunda 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun yabancıların taşınmaz mal edinimini düzenleyen 35. maddesinin uygulanacağını öngörmüştür.

Vakıflar Kanunu'nun 3. maddesinde, vakıfların "*mazbut, mülhak, cemaat, esnaf ve yeni vakıf*"ları, yeni vakıfların da 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıfları ifade ettiği belirtildikten sonra, "*Yeni vakıfların kuruluşu, mal varlığı, şube ve temsilcilikleri*" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasında yeni vakıfların Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulacağı ve faaliyet göstereceği, beşinci fıkrasında da yabancıların, Türkiye'de, hukuki ve fiili mütakabiliyet esasına göre yeni vakıf kurabilecekleri belirtilmiştir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 101. maddesinde de, Cumhuriyetin Anayasa ile belirlenen niteliklerine ve Anayasa'nın temel ilkelerine, hukuka, ahlaka, milli birliğe ve milli menfaatlere aykırı veya belli bir ırk ya da cemaat mensuplarını desteklemek amacıyla vakıf kurulamayacağı öngörülmüştür.

Buna göre, yabancı okulların taşınmaz mallarının, kurucularının veya yetkililerinin önerisi ile kuralda öngörülen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflara devredilebilmesi için vakfin öncelikle, hukuki ve fiili mütakabiliyet esasına göre kurulmuş bir vakıf olması ve kuruluş amacının eğitim vermek olması gerekmektedir. Öte yandan, devredilen bu kurumların yönetim, eğitim ve öğretim özellikleri dikkate alınarak korunması yararlı görülenleri Milli Eğitim Bakanlığı'na belirlenecektir.

Bu nedenle, yabancı okulların taşınmaz mallarının, Milli Eğitim Bakanlığı'na veya eğitim vermek amacıyla kurulmuş ve kuruluşu mütakabiliyet esasına dayanan yeni vakıflara devredilebilmesine ilişkin kuralda ayrıca mütakabiliyet ilkesine yer verilmemesinde Anayasa'ya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'ya aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

## **V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ**

8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 5. maddesinin (b) bendinin (1) ve (5) numaralı alt bentlerine yönelik iptal istemi, 3.6.2010 günlü, E. 2007/38, K. 2010/76 sayılı kararla reddedildiğinden, bu alt bentlere ilişkin YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE, 3.6.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

## **VI- SONUÇ**

8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 5. maddesinin (b) bendinin (1) ve (5) numaralı alt bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, 3.6.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan  
Haşim KILIÇ

Başkanvekili  
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye  
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye  
Ahmet AKYALÇIN

Üye  
Mehmet ERTEN

Üye  
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye  
Şevket APALAK

Üye  
Serruh KALELİ


Üye  
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye  
Engin YILDIRIM

Üye  
Nuri NECİPOĞLU

[R.G. 30 Ekim 2010 – 27744]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**Esas Sayısı : 2007/83**

**Karar Sayısı : 2010/28**

**Karar Günü : 4.2.2010**

**İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN :** Kayseri 1. İdare Mahkemesi

**İTİRAZIN KONUSU :** 26.1.2006 günlü, 5450 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Bağlı Okulların Millî Eğitim Bakanlığına Devredilmesi ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 5. maddesinin 2. fıkrasının üçüncü tımcesinin, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

## **I- OLAY**

Sağlık Bakanlığı'na bağlı Kayseri Sağlık Meslek Lisesi'nde müdür yardımcısı olarak görev yapmakta olan davacının, aynı okula 5450 sayılı Kanun uyarınca sağlık meslek dersleri öğretmeni olarak atanmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

## **II- İTİRAZIN GEREKÇESİ**

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“Dava; ... isimli davacının, Sağlık Bakanlığı'na bağlı Kayseri Sağlık Meslek Lisesi'nde Müdür Yardımcısı olarak görev yapmakta iken, 5450 sayılı Yasa uyarınca aynı okula (bulunduğu eğitim kurumu müdür yardımcılığı görevini vekaleten yürütmek üzere) Sağlık Meslek Dersleri Öğretmeni olarak atanmasına ilişkin 08.03.2006 tarih ve 24089 sayılı işlemin iptali istemiyle Millî Eğitim Bakanlığı'na karşı açılmıştır.

Davacı tarafından; sözü edilen atama işlemi nedeniyle her yönüyle zarara uğradığı, bu anlamda maddi haklarında azalmaya sebep olduğu ve statü kaybının ortaya çıktığı, işlemle memuriyet sınıfının da değiştiği ve genel idare hizmetleri sınıfından eğitim öğretim hizmetleri sınıfına geçirildiği, Sağlık Bakanlığı bünyesinde önceki görevine eş değer bir kadroya (hastane müdürlüğü, müdür yardımcılığı, şube müdürlüğü vs.) atanması mümkün olmasına rağmen isteği ve rızası dışında dava konusu işlemin tesis edildiği, öte yandan yeni görevine asaleten atanmasını olanaksız kılan bir yasal düzenlemenin de bulunmadığı, 1997 yılından beri sürdürdüğü idarecilik görevinde edindiği tecrübe ve birikimin bir anda yok sayıldığı, atamanın hukuk devletine ve kazanılmış hakların korunması ilkesine aykırılık teşkil ettiği, bu yönüyle işlemin dayanağı olarak gösterilen 5450 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptali için Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesi gerektiği ileri sürülmüştür.

Davalı Sağlık Bakanlığınca; davacının Kayseri Sağlık Meslek Lisesi'ne öğretmen olarak atanmasının 5450 sayılı Yasa'nın 5 inci maddesi hükmünden kaynaklanan zorunluluk nedeniyle gerçekleştirildiği, sözü edilen Yasa'nın ilgililerin özlük ve diğer haklarını koruyucu mahiyette düzenlemeler getirdiği, işlemin hukuka uygun olduğu ve davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

.....  
**IV- İLK İNCELEME**

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla 20.7.2007 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

**V- ESASIN İNCELENMESİ**

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, 5450 sayılı Kanunla Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilen okullardaki müdür ve müdür yardımcılığı görevlerinin (devirden önce), genel idare hizmetleri sınıfında yer alan unvanlı bir görev olduğu, bu unvanın, yürürlükteki mevzuata uygun olarak anılan görevlere atanmalar bakımından, koşulları kaybetmedikleri sürece kazanılmış hak niteliği taşıdığı, hukuk devleti ilkesi gereğince, anılan kişilerin söz konusu kazanılmış haklarının devirden sonra da korunarak, Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında aynı isimle faaliyetlerine devam edecek olan okullara bu bakanlık için müdür ve müdür yardımcısı kadrosu ihdas edilerek mevcut kadro unvanları ile atanmalarına olanak sağlanması gerekirken, bu kişilerin kadro ve unvanlarının iptal edilerek, eğitim öğretim hizmetleri sınıfındaki "öğretmen" kadrosuna atanmalarının öngörülmesinin Anayasa'nın 2. maddesinde ifade edilen hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5450 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Bağlı Okulların Millî Eğitim Bakanlığınca Devredilmesi ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel



Müdürlüğüne bağlı okullar hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarına bağlı okullar ile bu okulların personelinin, motorlu taşıtlar dahil taşınır ve taşınmazlarının ve bunlara ait bütçe ödeneklerinin Millî Eğitim Bakanlığına devredilmesi, bu okullardaki müdür ve müdür yardımcısı unvanlı kadrolarda bulunanların görevlerinin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sona ermesi ve bunların ihdas edilen öğretmen unvanlı kadrolara, kadro unvan ve görevleri değişmeyenlerin ise Millî Eğitim Bakanlığı için ihdas edilecek olan aynı unvanlı yeni kadrolara atanmaları, kadro ve unvanları değişenler de dahil olmak üzere Bakanlığa devredilen personelin yeni atandıkları kadrolarda (fazla çalışma ücreti, fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti ve döner sermaye payı ödemesi hariç) alacakları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar toplamı ile diğer mali hakları toplamının eski kadrolarında iken (fazla çalışma ücreti, fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti ve döner sermaye payı ödemesi hariç) almış oldukları toplandan düşük olması halinde, aradaki farkın atandıkları kadrolarda kaldıkları sürece tazminat olarak ödenmesi öngörülmüştür.

İtiraz konusu tümce, Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilen okulların, eğitim merkezlerinin ve kursların okul müdürü, okul müdür yardımcısı, müdür, müdür yardımcısı, turizm eğitim merkezi müdürü, turizm açıcılık eğitim merkezi müdürü, tapu ve kadastro meslek lisesi müdürü, meteoroloji teknik lise müdürü, meteoroloji teknik lise müdür yardımcısı unvanlı kadrolarında bulunanların görevlerinin, 5450 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sona ereceği, bunların, Kanun ekinde (2) sayılı liste ile ihdas edilen öğretmen unvanlı kadrolara (Turizm Eğitim Merkezleri Müdürleri, Turizm Açıcılık Eğitim Merkezleri Müdürleri, Tesis Müdürü unvanlı kadrolara), kadro ve görev unvanları değişmeyenlerinse bu liste ile ihdas edilen aynı unvanlı kadrolara atanmış sayılacakları hükmünü içermektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilen okullarda, eğitim merkezlerinde ve kurslarda okul müdürü, okul müdür yardımcısı, müdür, müdür yardımcısı, turizm eğitim merkezi müdürü, turizm açıcılık eğitim merkezi müdürü, tapu ve kadastro meslek lisesi müdürü, meteoroloji teknik lise müdürü, meteoroloji teknik lise müdür yardımcısı unvanlı görevleri yapanların kadroları, 5450 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 2. fıkrasının birinci tümcesi ile iptal edilmiştir. Fıkranın ikinci tümcesi ile Milli Eğitim Bakanlığına, devredilen okullar için yeni kadrolar ihdas edilirken, üçüncü tümcesi ile kadro iptali nedeniyle kadrosuz kalan personelin yeni ihdas edilen kadrolara atanmaları öngörülmüştür. Fıkranın kadro iptal ve ihdasına ilişkin kuralları itiraz konusu edilmemiş, kadrosuz kalan personelin yeni ihdas edilen kadrolara atanmalarını öngören üçüncü tümcesine itiraz edilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

Bir kamu kurumunun, buna bağlı olarak bu kurumun gördüğü kamu hizmetinin kaldırılıp kaldırılmayacağına veya bir kamu hizmetinin hangi kamu kurum veya kuruluşunca yerine getirileceğine karar verme yetkisi yasakoyucuya aittir. Yasakoyucu Anayasa'ya uygun olmak kaydıyla, kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin koşulları belirleyerek kadro düzenlemesi yapabilir. Kamu hizmetinin gerekleri yönünden ve kamu yararı amacıyla yeni kadrolar ihdas edebileceği gibi, mevcut bazı kadroları da kaldırabilir. Ayrıca, kamu idareleri ile kamu görevlileri arasındaki ilişkiler, kural tasarruflarla düzenlendiğinden, kamu görevlilerinin statülerine ilişkin yeni kurallar koyabilir ya da var olan kuralları değiştirebilir.

Temelde asli bir yetkiye dayanılarak yürürlüğe konulan yasa ile bağımlı bir yetkiyle çıkarılan tüzük, yönetmelik, kararname gibi yürütmenin genel düzenleyici işlemlerini içeren kural

işlemler, objektif ve genel hukuksal durumlar yaratırken, düzenledikleri konularda statü oluştururlar. Kişilerin bu statülere alınmaları, özel ve kişisel bir işlemle (şart işlemle) olur.

Kazanılmış hak, özel hukuk ve kamu hukuku alanlarında genel olarak, bir hak sağlamaya elverişli objektif yasa kurallarının bireylere uygulanması ile onlar için doğan şahsi hakkın korunması anlamında kabul edilmektedir. Buna göre kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan (maaş gibi), tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar bu nitelikte değildir. “Statü hukuku” esasına dayalı nesnel ve düzenleyici kuralların egemen olduğu idare hukuku alanında statü hukukunun olanak verdiği oranlarda ve koşullarda, genel durumun kişisel duruma dönüşmesinden sonra kazanılmış haklar ortaya çıkabilmektedir. Objektif ve genel hukuksal durumun, şart işlemle özel hukuksal duruma dönüşmesi kazanılmış hak yönünden yeterli değildir. Kural işlemler her zaman değiştirilebilir ya da yargı organları tarafından Anayasa’ya veya yasaya aykırı görülerek iptal edilebilir. Kural işlemin değişmesi ya da ortadan kaldırılması, ona bağlı kişi ile ilgili şart işlemi de etkiler. Bu durumda ilerisi için kazanılmış haktan söz edilemez. Ancak kişi, yeni kural tasarrufa göre oluşan statüde yerini alır.

5450 sayılı Yasa ile Milli Eğitim Bakanlığı’na devredilen okullarda, eğitim merkezlerinde ve kurslarda okul müdürü, okul müdür yardımcısı, müdür, müdür yardımcısı, turizm eğitim merkezi müdürü, turizm açılış eğitim merkezi müdürü, tapu ve kadastro meslek lisesi müdürü, meteoroloji teknik lise müdürü, meteoroloji teknik lise müdür yardımcısı unvanlı kadrolarda görev yapmakta iken, kadroları bu okulların Milli Eğitim Bakanlığı’na devredilmesi nedeniyle kaldırılan ve bu bakanlık için gerekli olmadığı değerlendirilerek yeniden ihdas edilmeyen kişilerin önceki kadro ve unvanları ile bu kadro ve unvana bağlı hakları, halen buldukları statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendileri yönünden kesinleşmiş kişisel alacak niteliğine dönüşmüş bir hak niteliğinde değildir.

Öte yandan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 33., 71. ve 91. maddelerinden de, kadroları kaldırılan devlet memurlarının eski sınıflarındaki derecelerine uygun, diğer bir deyimle buna eşit veya daha üst derecedeki yeni bir göreve atanmalarının zorunlu olduğu, bunun ötesinde, bu kişilerin eski görev yaptıkları sınıfta yer alan veya eski görev ve unvanlarına denk yeni bir göreve atanmaları zorunluluğunun bulunmadığı, kazanılmış hak kavramı ile kişinin daha önceki görevindeki derecesinin korunmasının amaçlandığı, eski görevin memura sağladığı unvan ile ileriye dönük parasal olanakların kazanılmış hak olarak değerlendirilmediği anlaşılmaktadır.


Buna göre, yasa koyucu tarafından Milli Eğitim Bakanlığı için gerekli olmadığı değerlendirilen okul müdürlüğü ve müdür yardımcılığı kadrolarının, devredilen okulların devirden önceki genel idare hizmetleri sınıfındaki müdür ve müdür yardımcısı unvanlı kadrolarında bulunan kişilerin şahsi durumlarının korunması amacıyla ihdasının hukuk devleti ilkesinin bir gereği ve sonucu olduğu söylenemeyeceğinden, itiraz konusu kural ile kazanılmış haklar ihlal edilmemiştir.

Açıklanan nedenlerle kural Anayasa’nın 2. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

## VI - SONUÇ

26.1.2006 günlü, 5450 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Bağlı Okulların Millî Eğitim Bakanlığına Devredilmesi ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü tımcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 4.2.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

[R.G. 30 Ekim 2010 – 27744]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**Esas Sayısı : 2004/38**

**Karar Sayısı : 2009/108**

**Karar Günü : 9.7.2009**

**İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN :** Köyceğiz Asliye Hukuk Mahkemesi

**İTİRAZIN KONUSU :** 22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 306. maddesi ile 307. maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasa'nın 5., 10., 13. ve 41. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

**I- OLAY**

Davacı tarafından evlat edinmeye izin verilmesi istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

**II- İTİRAZIN GEREKÇESİ**

Başvuru kararının gerekçesi şöyledir:

“Davacı tarafından mahkememize açılan evlat edinmeye izin dava dilekçesinde özetle küçük Berfu'nun kendisi tarafından bakıldığını belirterek sadece kendisi için evlat edinmeye izin verilmesini ve buna aykırı hükümler için Medeni Kanun maddelerinin Anayasaya aykırılığının tespit edilerek yüksek mahkemeye iptal için başvurulmasını talep etmiştir.

Mahkememizce davaya Aile Mahkemesi sıfatıyla bakılıp deliller toplanmış ve davacı dilekçesini tekrarlamıştır. Davacının eşi de davacının tek başına evlat edinmesine rızası olduğunu belirtmiştir. Küçük Berfu'nun annesi de açılan davayı kabul etmiştir. Tarafların nüfus kayıtlarının incelemesinde davacının evli olup müşterek çocuğunun olmadığı tespit edilmiştir. Davalının ise yine mahkememizin 2000/89- 232 sayılı kararıyla boşanmasına hükmedilip velayetin anneye verildiği anlaşılmıştır. Davalının boşandığı eşinin her ne kadar küçük Berfu'nun üzerinde velayet hakkı kalmamış ise de baba sıfatıyla takdiri delil yönünden görüşü alınmak istenmiş ise de, adresine ulaşılamamıştır. 311. madde davacının dava açma sıfatı ve ehliyeti haizdir. Ancak nüfus kayıtlarından da anlaşılacağı üzere evli olup yürürlükteki M.K. uyarınca eşler kural olarak tek başına evlat edinemezler. Yani evli bir eş ancak eşle birlikte evlat edinebilir. Yani yürürlükteki mevzuata göre davacının davası kabul edilememektedir. Zaten davacı bu aykırı hükümlerin Anayasaya aykırılığı iddiasında bulunmuştur. Bu ileri sürdüğü hususlar mahkememizce de ciddi görülerek Anayasaya aykırılık hususunda yüksek mahkemeye başvurulmasına karar verilmiştir.

Şöyle ki; yürürlükteki 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu 305 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. 306. madde ise “eşler ancak birlikte evlat edinebilirler; evli olmayanlar birlikte evlat edinemezler” denmektedir. 307/2. madde ise “30 yaşım doldurmuş olan eş, diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli yoksunluğu veya 2 yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla 2 yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden birlikte evlat edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi halinde, tek başına evlat edinebilir” hükmü getirilerek istisna hallerini sıralamıştır. Halen

yürürlükten kalkmış olan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi ise eşlerin evlat edinmesine ilişkin hükümlerinde bir kısım farklı düzenlemeler mevcuttu. Mesela 255. maddede “eşlerden birinin evlat edinmesi veya evlatlık alması diğerinin rızasına tabiidir” şeklinde düzenleme olup, eşlerden birinin tek başına evlat edinmesini kapsıyordu. Yani önceki Medeni Kanunda bir eşin tek başına evlat edinmesine kural olarak izin veriyorken yeni Medeni Kanunda bu durum tamamen farklı bir düzenlemeyle kural olarak birlikte evlat edinmeye izin verilmiştir. Böylelikle önceki kanunda verilmiş olan bir hakkın yeni kanunda kısıtlandığı anlaşılmaktadır. Bu da mahkememizde T.C. Anayasasının değişik hükümlerine aykırı olduğu kanaati oluşturmaktadır.

Öncelikle Anayasa 5. maddesinde “devletin temel amaç ve görevleri ... kişinin temel hak ve hürriyetlerini ... Sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.” Hükümü vardır. 10. maddede ise “... Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır.” hükmü getirilmiştir. Aynı şekilde 13. maddede temel hak ve hürriyetlerin ancak belirli sebeplerin varlığı halinde Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak sınırlandırabileceğini düzenlemiştir. 41. maddede ise ailenin korunması için ve özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri alacağını düzenlemiştir.

Medeni Kanun’un 306 ve 307. maddelerinin Anayasaya aykırılığı gerekçelerini ise şöyle sıralayabiliriz; Mülga Türk Kanunu Medenisinde evlat edinme işlemi, izin sonrası sözleşme olarak kabul edilmiştir. Burada evli eşlerden birinin tek başına evlat edinebileceği kabul edilmiştir. Yani kural olarak bu hakkı vermiştir. Yeni Medeni Kanun ise kural olarak eşlerin birlikte evlat edinmesini düzenleyip tek başına evlat edinmeyi istisna olarak göstermiştir. Ayrıca evlat edinmeyi bir sözleşme olmaktan çıkarıp dava şeklinde düzenlemiştir. Burada kanaatimce Anayasanın 5. ve 13. maddelerine aykırılık vardır. Çünkü önceki kanunda verilen bir hak “eşlerin tek başına evlat edinme hakkı” yeni kanunla sınırlandırılmış ve hatta neredeyse ortadan kaldırılmıştır. Anayasanın 10. maddesine aykırılık sebebi ise herkesin kanun önünde eşitliği kuralından hareketle evli olmayanlara verilen tek başına evlat edinmeye izin talebi hakkının evli olan eşlerden birine verilmeyişidir. Anayasanın 41. maddesine de aykırı olduğu görüşündeyim. Çünkü devlet, ailenin korunması hükmünü düzenlemiştir. 2003 yılında Aile Mahkemelerinin özel olarak kurulması da buna delildir. Evlat edinmenin sosyal işlevlerinden biri çocuğun daha iyi bir aile ya da ortamda yetişmesidir. Hatta evlat edinmenin ileride mirasından faydalanmak da bir işlevdir. Burada yürürlükteki kanun, çocuğu evlat edinmek isteyen kişinin eşine, tabiri caizse “ya eşinle birlikte evlat edineceksin ve senin de mirasından faydalanacaktır, ya da bu çocuk evlat edinilmeyecektir. Evlat edinilmek istenen küçük ise şayet bir evli çiftin yanında büyümüşse diğer eş evlatlık almak istemiyorsa, isteyen eşin evlatlığı olma şansını da (dolayısıyla miras hakkını da) kaybedecektir. Bu da kanun önünde eşitlik ilkesine aykırıdır.

Bu nedenlerle;

**KARAR**

1. 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 306 ve 307/II maddelerinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 5, 10, 13, 41. maddelerine aykırı olduğu düşüncesiyle bu hükümlerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına,

2. Derdest dosyamızda, başvuru hakkında Yüksek Mahkemece karar verilinceye kadar usuli işlemlerin durdurularak bekletici mesele yapılmasına,

Karar verildi, açıkça okunup anlatıldı.”

### **III- YASA METİNLERİ**

#### **A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları**

22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun itiraz konusu maddeleri şöyledir:

“**MADDE 306.-** Eşler, ancak birlikte evlat edinebilirler; evli olmayanlar birlikte evlat edinemezler.

Eşlerin en az beş yıldan beri evli olmaları veya otuz yaşını doldurmuş bulunmaları gerekir.

Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlat edinebilir.”

“**MADDE 307.-** Evli olmayan kişi otuz yaşını doldurmuş ise tek başına evlat edinebilir.

Otuz yaşını doldurmuş olan eş, diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu veya iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden birlikte evlat edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi halinde, tek başına evlat edinebilir.”

#### **B- Dayanılan Anayasa Kuralları**

Başvuru kararında Anayasa'nın 5., 10., 13. ve 41. maddelerine dayanılmıştır.

#### **IV- İLK İNCELEME**

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, Cafer ŞAT, Fazıl SAĞLAM ve A. Necmi ÖZLER'in katılımlarıyla 26.5.2004 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle, itiraz konusu kuralların davada uygulanacak kural niteliğinde olup olmadığı sorunu ele alınmıştır.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırsa, bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidir. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için, elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralın o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak yasa kuralları, bakılmakta olan davayı yürütmeye, uyuşmazlığı çözmeye, davayı sona erdirmeye veya kararın dayanağını oluşturmaya yarayacak kurallardır.

Başvuran Mahkemenin bakmakta olduğu dava, evlat edinmeye izin verilmesine ilişkindir. Davacı evli olmasına rağmen tek başına küçüğü evlat edinmek istemektedir. İtiraz konusu kurallardan TMK.'nin 306. maddesinin birinci fıkrasının ilk bölümü, evli kişilerin ancak birlikte evlat edinebileceklerini, ikinci bölümü de evli olmayanların birlikte evlat edinemeyeceklerini düzenlemektedir. 306. maddenin ikinci fıkrasında ise evli olan kişilerde bulunması gereken koşullar belirtilmekte, aynı maddenin üçüncü fıkrasında da eşlerden birinin diğer eşin çocuğunu evlat edinmesine ilişkin şartlar öngörülmektedir. TMK.'nin 307. maddesinin ikinci fıkrası ise, evli olan kişinin tek başına evlat edinmesine ilişkin koşulları düzenlemektedir. Bakılmakta olan davanın evli kişinin tek başına başkasının çocuğunu evlat edinme istemine ilişkin olması nedeniyle, TMK.'nin 306. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile 307. maddesinin ikinci fıkrası davada uygulanacak kural olup, bunun dışında kalan itiraz konusu kuralların bakılmakta olan davada uygulanma olanağı bulunmamaktadır.

Bu nedenle,

A- 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu' nun 306. maddesinin, birinci fıkrasında yer alan “Eşler, ancak birlikte evlât edinebilirler;...” kuralı dışında kalan bölümünün, itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu bölüme ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle reddine,

B- TMK'nun, 306. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Eşler, ancak birlikte evlât edinebilirler;...” kuralı ile 307. maddesinin ikinci fıkrasının esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

## V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararında, 4721 sayılı Medeni Kanun'un yalnızca eşlerin birlikte evlat edinmesine olanak verdiği, eşlerin tek başına evlat edinmesini istisna olarak düzenlediği, oysa 743 sayılı mülga Medeni Kanun'un 255. maddesinin buna olanak sağladığı, önceki Kanun'un verdiği bir hakkın, yeni Kanun'da kısıtlandığı, bunun Anayasa'nın değişik hükümlerine aykırılık oluşturduğu; zira mülga 743 sayılı Yasa'nın evlat edinme işlemi eşlerden birinin de kullanabileceği bir sözleşme olarak tanımladığı, 4721 sayılı Yasa'nın bu hakkı vermeyerek dava şeklinde düzenlediği, bu hakkın evli olmayan kişilere verilmesine karşılık, evli olan eşlere tek başlarına kullanabilecekleri bir hak olarak tanınmamış olmasının eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğu, eşlerin yalnız başlarına evlat edinmemesi nedeniyle evlat edinilecek olan kişinin aile ilişkisi içinde yer alamayacağı gibi miras hakkını da kaybedeceği belirtilerek, itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 5., 10., 13. ve 41. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kurallardan, 4721 sayılı Yasa'nın 306. maddesinin birinci fıkrasının ilk bölümü, eşlerin ancak birlikte evlat edinebileceğini, 307. maddesinin ikinci fıkrası ise otuz yaşını doldurmuş olan eşin, diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu veya iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden birlikte evlat edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi halinde, tek başına evlat edinebileceğini öngörmektedir.

Anayasa'nın 10. maddesinde ifade edilen eşitlik ilkesi, herkesin her yönden aynı hukuk kurallarına tabi olması zorunluluğunu ifade etmez. Kişilerin durum ve konumlarındaki farklılık, bunlara farklı hukuk kurallarının uygulanmasını gerektirebilir. Aynı ya da benzer durumda olanların aynı kurallara, farklı durumda olanların da farklı kurallara tabi olması halinde eşitlik ilkesinin zedelendiğinden söz edilemez.

Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz*", 5. maddesinde ise "*Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır*" denilmektedir.

Anayasa'nın 41. maddesinde, toplumun temeli olan ailenin huzur ve refahı ve özellikle ana ve çocuğun korunması için gerekli önlemleri almak ve teşkilatları kurmak görevi Devlet'e verilmiştir. Bu maddede belirtilen "*Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması... için gerekli tedbirleri alır...*" hükmü ile çocukların korunması da güvence altına alınmıştır. Kural, çocukların mutlu bir aile ortamında maddi ve manevi gelişimini sağlıklı bir şekilde sürdürmesi için gerekli koşulların hazırlanmasını devlete ödev olarak yüklerken, "aile"nin korunması yoluyla da esasında çocukların korunması gereğine yeniden vurgu yapmaktadır.

Dava konusu kurallar evlat edinilecek çocukların yararlarının korunmasını öncelikli kılarak evlilik ilişkisi devam ettiği sürece evlat edinilen çocuğun "aile" içine alınması ve doğal soybağına yaklaştırılan bir ilişki kurarak, evlat edinilen çocuğun yararının azami şekilde gözetilmesine öncelik vermektedir. Benzer tercihler çeşitli Avrupa ülke medeni yasalarında da yer almaktadır.

Evli olanların ancak birlikte evlat edinebilecekleri, ayrı evlat edinmeye ancak birlikte evlat edinmenin imkânsız olduğu sayılı durumlarda izin verildiğine ilişkin kurallar, tek başına evlat edinenler karşısında farklı bir uygulama yaratmış gözükse de, iradi olarak evlilik ilişkisi

kurmuş olanlarla, evli olmayanların Anayasa'nın 10. maddesi anlamında "aynı hukuksal konumda" oldukları ileri sürülemeyeceğinden, bu yönden Anayasa'ya aykırılıktan söz edilemez.

Evlatlık ilişkisi, evlat edinen ile edinilen arasında soybağı kurulmasını ve çocuğun yüksek menfaatlerini koruyup geliştirebilecek bir aile yaratılmasını amaçladığından, iptali istenen kuralların Anayasa'nın 41. maddesindeki "Ailenin ve çocukların korunması" yükümlülüğüyle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Evli olanların ancak birlikte evlat edinebileceklerine ilişkin kuralın, bu kişilerin evlilik birliği devam ettiği sürece kural olarak tek başlarına evlat edinmelerini yasaklamakla, eşlerden birinin "bireysel" tercihlerine bir sınırlama getirmekte ise de, evlat edinme işlemi doğrudan kendi özerklik alanıyla sınırlı bir tasarruf değildir.

Evlatlık ilişkisi, evlat edinen ile ulusal ve uluslararası uygulamada genellikle "küçük"ler arasında kurulan, evlat edinilenin veli veya vasisinin iznine dayansa da, küçüklerin maddi ve manevi gelişimleri, gelecekleri, sosyal ilişkileri, inanç ve ahlaki yargılarının biçimlenmesi konusunda yaşamsal yetkiler sunan bir ilişki niteliğindedir. Anayasa, evlat edinenin bireysel tercihine yönelik olarak bir "temel hak" kategorisi yaratmamakta, 41. maddesinde, aileyi Türk toplumunun temeli olarak kabul etmekte, aile ilişkisinin, kendisinden beklenen "sosyal" yararı gerçekleştirecek şekilde desteklenmesini, aile içinde özellikle "anne" ve "çocukların" korunmasını devlete bir yükümlülük olarak yüklemektedir.

Bu durumda iptali istenen kurallar bir temel hakka sınırlama getirmekten çok, Anayasa'nın 5. ve 41. maddelerinde devlete yüklenen bir sorumluluğu, çağın gereklerine uygun olarak yerine getirmektedir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 5., 10., 13. ve 41. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

#### **VI- SONUÇ**

22.11.2001 günlü, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun;

1- 306. maddesinin birinci fıkrasının "Eşler, ancak birlikte evlât edinebilirler; ..." bölümünün,

2- 307. maddesinin ikinci fıkrasının,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 9.7.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan  
Haşim KILIÇ

Başkanvekili  
Osman Alifeyyaz  
PAKSÜT

Üye  
Sacit ADALI

Üye  
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye  
Ahmet AKYALÇIN

Üye  
Mehmet ERTEN

Üye  
A. Necmi ÖZLER

Üye  
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye  
Şevket APALAK

Üye  
Serruh KALELİ

Üye  
Zehra Ayla PERKTAŞ

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**Esas Sayısı : 2009/67**

**Karar Sayısı : 2009/119**

**Karar Günü : 1.10.2009**

**İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN:** Trabzon 1. Asliye Ceza Mahkemesi

**İTİRAZIN KONUSU:** 19.3.1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 14. maddesinin 23.1.2008 günlü, 5728 sayılı Yasa'nın 327. maddesiyle yeniden düzenlenen birinci fıkrasının, Anayasa'nın 10., 13. ve 48. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

#### **I- OLAY**

Dolandırıcılık suçundan açılan kamu davasında itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

#### **II- İTİRAZ VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ**

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"İtiraza konu olan yeni düzenlemenin, Anayasa mahkemesinin 2001/309 Esas, 2002/91 karar ve 15/10/2002 tarihli kararlar, Anayasanın 10, 13 ve 48. maddelerine aykırı olduğundan oy birliği ile iptal etmiş olduğu fıkranın yeniden yasallaştırılmış hali olduğu, ve bu haliyle ilgili fıkranın Anayasanın 10, 13 ve 48. maddelerine açıkça aykırı olduğundan ve ilgili yasanın sanık ve vekil arasındaki müdafilik ilişkisini düzenlemesi, dolayısıyla görülen davada uygulanan yasa niteliği taşıması da gözönüne alınarak, Anayasa Mahkemesinin yukarıda değinilen 15/10/2002 tarih 2001/309 esas, 2002/91 karar sayılı kararının gerekçesinde belirtilen nedenlerle yürütmesinin durdurulması ve iptali için Anayasanın 152. maddesi ve 2949 sayılı yasanın 28 maddesi gereğince, ANAYASA MAHKEMESİNE DAVA AÇILMASINA karar verildi."

#### **III- YASA METİNLERİ**

##### **A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı**

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun itiraz konusu birinci fıkrayı da içeren 14. maddesi şöyledir:

**"Emeklilik ve istifa gibi sebeplerle görevlerinden ayrılan adli, idari ve askeri yargı hakim ve savcılarının son beş yıl içinde hizmet gördükleri mahkeme veya dairelerin yargı çevresinde görevden ayrılma tarihinden itibaren iki yıl süre ile avukatlık yapmaları yasaktır. Yüksek yargı ve bölge mahkemeleri hakim ve savcılarını ile raportörlerinin son beş yıl içinde münhasıran hizmet gördükleri mahkeme veya dairelerde, buralardan ayrılma tarihinden itibaren iki yıl süre ile avukatlık yapmaları yasaktır.**

Yukarıki fıkra hükmü Anayasa Mahkemesi üyeleri ve Yüksek Mahkemeler hakimleri hakkında da uygulanır.

Devlet, belediye, il özel idare ve Kamu İktisadî Teşebbüsleri Hakkında 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin kapsamına giren iktisadi Devlet Teşekkülleri ile kamu iktisadî kuruluşları ve bunların müessese, bağlı ortaklık ve iştiraklerinde, çalışanlar, buralardan ayrıldıkları tarihten itibaren iki yıl geçmeden ayrıldıkları idare aleyhine dava alamaz ve takipte bulunamazlar.

Askerî Yargıtay Başkanı, Başsavcısı, İkinci Başkanı, Daire Başkanları ve Üyeleri, Milli Savunma Bakanlığı Askeri Adalet İşleri Başkanı, Askeri Adalet Teftiş Kurulu Başkanı, Genelkurmay Adli Müşaviri, sıkıyönetim adli müşavirleri ve sıkıyönetim askerî mahkemelerinde görevli hakim ve savcılar ile yardımcılarını, başka hizmetlere atanmış olsalar



bile anılan görevlerden ayrıldıkları tarihten itibaren üç yıl süre ile sıkıyönetim askeri mahkemelerinde avukatlık yapamazlar.”

#### **B- Dayanılan Anayasa Kuralları**

Başvuru kararında Anayasa'nın 10., 13. ve 48. maddelerine dayanılmıştır.

#### **IV- İLK İNCELEME**

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına, 16.9.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

#### **V- ESASIN İNCELENMESİ**

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında Anayasa Mahkemesi'nin 15.10.2002 günlü, E.2001/309, K.2002/91 sayılı kararındaki gerekçelere atıf yapılarak Avukatlık Kanunu'nda 5728 sayılı Yasa'nın 327. maddesi ile yapılan değişiklikle çalışma hak ve özgürlüğünün ölçsüz biçimde sınırlandırılmasının demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçülülük ilkesiyle bağdaşmadığı, ayrıca kuralın, görev yapılan mahkeme ya da dairelerin sayısının veya yargı çevrelerinin genişliğinin farklı olması nedeniyle, meslekten ayrıldıktan sonra avukatlık yapmak isteyen hâkim ve savcılara getirilen avukatlık yapma yasağının kapsamındaki farklılıkların bu kişiler arasında eşitliğin bozulmasına yol açtığı, bu durumun da Anayasa'nın 10., 13. ve 48. maddelerine aykırılık oluşturduğu ileri sürülmüştür.

5728 sayılı Yasa'nın 327. maddesiyle değiştirilen Avukatlık Yasası'nın 14. maddesinin birinci fıkrasının ilk tümcesi ile emeklilik ve istifa gibi sebeplerle görevlerinden ayrılan adlî, idarî ve askerî yargı hâkim ve savcılarının son beş yıl içinde hizmet gördükleri mahkeme veya dairelerin yargı çevresinde görevden ayrılma tarihinden itibaren iki yıl süre ile avukatlık yapmaları yasaklanmaktadır. Bu yasak, daha önce maddede sayılan meslek mensuplarının hizmet gördükleri mahkeme veya dairelerde, buralardan ayrıldıkları tarihten itibaren iki yıl süreyle avukatlık yapamamaları biçimindeyken, 1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın 14. maddesinin 4667 sayılı Yasa'nın 10. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrası ile getirilen düzenlemeyle, iki yıllık süre aynen korunmakla birlikte belirtilen kişilerin görev alanı daraltılarak son beş yılda hizmet gördükleri mahkeme ve dairelerin yargı çevrelerinde avukatlık yapmaları engellenmiş, ancak söz konusu kural Anayasa Mahkemesi'nin 15.10.2002 günlü, E. 2001/309, K. 2002/91 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. İtiraz konusu kuralın ikinci tümcesi ile yüksek yargı ve bölge mahkemeleri hâkim ve savcılarını ile raportörlerinin görev alanlarıyla ilgili olarak birinci tümcede kabul edilen “yargı çevresi” ölçütünden farklı bir düzenleme getirilmiş ve bu kişilerin son beş yıl içinde münhasıran hizmet gördükleri mahkeme veya dairelerde, buralardan ayrılma tarihinden itibaren iki yıl süre ile avukatlık yapamayacakları hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 13. maddesine göre temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

Anayasa'nın 48. maddesinde herkesin dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahip olduğu belirtilirken çalışma özgürlüğü için bir sınırlama nedeni öngörülmemiş ise de itiraz konusu kuralla getirilen sınırlama, bu maddeden değil, Anayasa'nın mahkemelerin bağımsızlığı ilkesini düzenleyen 138. maddesinden kaynaklanmaktadır.

Hukuk devletinin olmazsa olmaz koşulu olan bağımsız yargı gücü, günümüzde temel hak ve özgürlüklerin olduğu kadar kamusal düzenin korunmasının da güvencesidir. Yargının bağımsızlığının amacı ise bireylere her türlü etki, baskı, yönlendirme ve kuşkudan uzak kalınarak adaletin dağıtılacağı güven ve inancını vermektir. Bu bağlamda, Anayasa'nın 138. maddesinde düzenlenen objektif bağımsızlık da yargılama çalışmalarında hâkimlerin hiçbir etki altında kalmamaları gereğine dayanmaktadır.

Taraflardan birinin davasını üstlenen bir avukatın kısa bir süre önce o mahkemede hâkim veya savcı olarak görev yapmış olması, karşı tarafta ve toplumda kuşku ve rahatsızlık yaratabilir. Yargıya bir etkinin yapılması kadar, yapılabilmesi olasılığı da adaleti olumsuz yönde etkileyerek sonuçta yargı bağımsızlığını zedeler.

Anayasa'nın tüm maddeleri aynı etki ve değerde olup, aralarında bir üstünlük sıralaması bulunmadığından, uygulamada bunlardan birine öncelik tanımak olanaklı değildir. Bu nedenle, kimi zaman zorunlu olarak birlikte uygulanan iki Anayasa kuralından biri diğerinin sınırını oluşturabilir. Ne var ki bu sınırlamaların da temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunmaması, demokratik toplum düzeninin gerekli kıldığından fazla olmaması ve ulaşılmak istenilen amacı aşmaması, başka bir anlatımla ölçülülük ilkesiyle uyum içinde bulunması zorunludur.

Yargı çevresi bir bölgeyi bazen de yüksek mahkemelerde olduğu gibi tüm ülkeyi kapsayabileceğinden, itiraz konusu kuralla kimileri için son beş yıl içinde hizmet gördükleri mahkeme ve dairelerin yargı çevresini, kimileri için de tüm ülkeyi kapsayacak biçimde getirilen yasaklamada öngörülen "hizmet görülen mahkeme ve dairelerin yargı çevresi" ve "beş yıl"lık süre ölçütleri, çalışma özgürlüğünün ölçüsüz biçimde sınırlandırılmasına yol açabilecek niteliktedir.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 13. ve 48. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, A. Necmi ÖZLER ile Serruh KALELİ bu görüşe katılmamışlardır.

İtiraz konusu kural, Anayasa'nın 13. ve 48. maddelerine aykırı bulunarak iptal edildiğinden, ayrıca Anayasa'nın 10. maddesi yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

#### **VI- İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU**

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez" denilmekte, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesinin dördüncü fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır. Maddenin beşinci fıkrasında ise, Anayasa Mahkemesi'nin, iptal halinde meydana gelecek hukuksal boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlâl edici mahiyette görmesi halinde yukarıdaki fıkra hükmünü uygulayacağı belirtilmiştir.

19.3.1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 14. maddesinin, 23.1.2008 günlü, 5728 sayılı Yasa'nın 327. maddesiyle yeniden düzenlenen birinci fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlâl edici nitelikte görüldüğünden, yeni yasal düzenleme yapılması amacıyla, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları gereğince iptal hükmünün, kararın resmi gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

#### **VII- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ**

19.3.1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 14. maddesinin, 23.1.2008 günlü, 5728 sayılı Yasa'nın 327. maddesiyle yeniden düzenlenen birinci fıkrasının iptaline ilişkin

hükümün süre verilerek yürürlüğe girmesinin ertelenmesi nedeniyle bu fıkranın YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE, 1.10.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

### VIII- SONUÇ

A- 19.3.1969 günlü, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 14. maddesinin, 23.1.2008 günlü, 5728 sayılı Yasa'nın 327. maddesiyle yeniden düzenlenen birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, A. Necmi ÖZLER ile Serruh KALELİ'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B- İptal edilen fıkranın doğuracağı hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

1.10.2009 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Sacit ADALI
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye A. Necmi ÖZLER	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Şevket APALAK
Üye Serruh KALELİ	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	

### KARŞIOY

2001 yılında 4667 sayılı Kanun ile 1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın değiştirilen 14. maddesinde yer alan "Emeklilik veya istifa gibi sebeplerle görevlerinden ayrılan adli, idari ve askeri yargı hakim ve savcılarının son beş yıl içinde hizmet gördükleri mahkeme veya dairelerin yargı çevresinde görevden ayrılma tarihinden itibaren iki yıl süre ile avukatlık yapmaları yasaktır." şeklindeki birinci fıkrası Anayasa Mahkemesi'nce 15.10.2002 gün ve 2001/309 E., 2002/91 sayılı kararı ile Anayasa'nın 13 ve 48. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiş, daha sonra Yasama organı 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Yasa ile 14. maddeyi yeniden düzenlemiştir.

Önceki düzenleme "Yargı çevresi bazen bir bölgeyi ve yüksek mahkemelerde de tüm ülkeyi kapsar nitelikte olabileceği" ifadesi ile çalışma özgürlüğünün ölçüsüzce sınırlandırıldığı gerekçesi ile iptal edilmiş, yasama organı da, karar gereğini yerine getirmek üzere 14. maddeyi yeniden düzenlemiş, yüksek yargı ve bölge mahkemelerinin hakim ve savcılarını ile raportörlerini yargı çevresi bünyesinden çıkarıp münhasıran hizmet gördüğü mahkeme veya dairelerle sınırlamak süreyle yasak alanı daralttığı görülmüştür.

Yargının kamusal düzenin korunmasının güvencesi olması nedeniyle, inancı ve güveni sarsacak, yıkacak, endişelendirecek her türlü etki ve baskıdan uzak, hakimlerin vicdani kanaatlerinin serbestçe oluşmasını sağlayacak tereddütlerin ortadan kaldırılmak gereği açıktır.

Mahkemenin önceki kararında, çalışma özgürlüğüne ölçüsüzce bir sınırlama getirildiği biçimindeki gerekçesinde yargı çevresinde çalışma alanını daralttığı düşünülen beş yıllık süre, sadece rakamın ifade ettiği süre yönünden değil, bu sürenin yargı çevresi kelimesinin bazen

bir bölgeye, bazen de yüksek mahkemelerde olduğu gibi tüm ülkeyi kapsayabileceği ihtimali karşısında hakim ve savcıların ayrıldığı alan mahkemesinde uzunca bir süre çalışamama sonucunu doğuracaktır.

Hal böyle iken, bu endişeyi ortadan kaldıran yeni düzenleme, beş yıllık yargı çevresi sınırlaması ile sanki önceki metnin aynısı gibi gözükse de, endişeyi izale eden bir ayırım getirerek yüksek yargı, bölge mahkemeleri savcı, hakim ve raportörlerinin beş yıl müddetle hiç çalışamama olasılığından uzaklaştıran “münhasıran ayrıldığı, hizmet sürdüğü mahkeme ve daire” demek suretiyle önceki ölçüsüz sınırlamayı adil şekilde ortadan kaldırmıştır. 14. maddenin 2. cümlesindeki sınırlama ise, mahkeme gerekçesinin gereğinin yerine getirilmesi ve demokratik bir düzende yargının zede almaması, toplumda oluşacak yanlış anlaşılmayı, rahatsızlığı ortadan kaldırmaya yöneliktir.

Beş senelik sürenin ölçüsüz geniş bir alan yarattığı söylenebilirse de, emekli ya da istifa gibi sebeple ayrılanlar yönünden görev alanı ve sayısı çok özel istisnalar hariç genelde ortalaması ikiyi geçmeyeceğinden yer yönünden alan sınırlaması ölçsüzlük olarak nitelenemez.

Emekli hakimin ayrıldığı yerde avukatlık yapmak istemesindeki öncelikler sayısız nedenlere dayalı olabilirse de, kamusal düzen ve yargıyı koruma önceliği bireysel çalışma özgürlüğünün sınırsızlığına engel olmayı gerektirecek demokratik bir zorunluluktur. Avukatlar için sınırsız çalışma alanı var iken, meslek hayatının önemli bir süreci sayılamayacak olan son beş yıl içinde ve de sadece ayrıldığı yargı çevresi yönünden getirilen daraltmanın ölçüsüz denmesi mümkün değildir. Binlerce yargı çevresinden yalnızca iki ya da üçünde sadece iki yıl için getirilen çalışma yasağı mahkememizin önceki kararının gerekçesinden de anlaşılacağı gibi makul ve ölçülüdür.

Anılan gerekçeler ile karara muhalif kalınmıştır.

Başkan  
Haşim KILIÇ

Üye  
Sacit ADALI

Üye  
A. Necmi ÖZLER

Üye  
Serruh KALELİ

[R.G. 6 Kasım 2010 – 27751]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

## İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

**FEDAİ ŞAHİN/Türkiye\***

**Başvuru No. 21773/02**  
**Strazburg**  
**21 Ekim 2008**

**İKİNCİ DAİRE**

## USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 21773/02 başvuru numaralı davanın nedeni T.C. vatandaşı Fedai Şahin'in ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 7 Temmuz 2000 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, İstanbul Barosu avukatlarından G. Altay tarafından temsil edilmiştir.

## OLAYLAR

### DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1968 doğumludur ve Türkiye'de ikamet etmektedir.

6 Kasım 1992 tarihinde, başvuran, TKP/ML – TIKKO (*Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist – Türk İşçi ve Köylü Kurtuluş Ordusu*) isimli yasadışı örgüte karşı düzenlenen bir polis operasyonu kapsamında gözaltına alınmıştır. 17 Kasım 1992 tarihinde başvuran tutuklanmıştır.

Cumhuriyet Savcısı, 10 Şubat 1993 tarihli bir iddianame ile, diğer hususların yanı sıra, yasadışı silahlı örgüte üyelik ve Devlet'in anayasal düzenini bozmayı amaçlayan eylemlerde yer alma suçlamasıyla başvuran hakkında İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde dava açmıştır. İddia makamı, Ceza Kanunu'nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezası talebinde bulunmuştur.

18 Haziran 1999 tarihinde Anayasa'da değişiklik yapılmış ve İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde bulunan askeri hakim sivil hakim ile değiştirilmiştir.

12 Haziran 2000 tarihinde, başvuran iddia makamının talebine uygun biçimde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından mahkum edilmiş ve ölüm cezasına çarptırılmıştır.

15 Mayıs 2001 tarihinde, Yargıtay, usule ilişkin nedenlerden dolayı başvuranın mahkumiyetini bozmuştur. Dava, ek inceleme için İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesine geri gönderilmiştir.

---

\* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

18 Temmuz 2001 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuranın serbest bırakılması kararını vermiştir.

7 Mayıs 2004 tarihinde, anayasa değişikliği üzerine Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırılmış ve başvuranın davası İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne geçmiştir.

31 Ocak 2005 tarihinde, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranı, Ceza Kanunu'nun 146/1 maddesi uyarınca suçlu bulmuş ve müebbet hapis cezasına çarptırmıştır.

20 Mart 2006 tarihinde, Yargıtay, olaylara ilişkin değerlendirmede yanıldığı gerekçesiyle İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını bozmuştur. Dava, yeniden görülmesi için İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne geri gönderilmiştir.

12 Mayıs 2006 ve 30 Mayıs 2007 tarihleri arasında, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi altı duruşma düzenlemiş ve tutuklama emirlerinin çıkarılması, bazı sanıklar için avukat tayin edilmesi, savunma teslim sürelerinin uzatılması, vs. gibi usule ilişkin konulara bakmıştır.

21 Mayıs 2008 tarihinde, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, Devlet'in anayasal düzenini bozmak amacıyla TKP/ML – TIKKO örgütünün yasadışı eylemlerine aktif olarak katılmak suçundan yargılanan başvuran ve diğer on üç sanık hakkındaki kararını vermiştir. Başvuranın silahlı saldırılarda, bazı kişilerin öldürülmesinde ve soygunlarda yer aldığını tespit eden mahkeme, başvuranı, Ceza Kanunu'nun 146/1 maddesi uyarınca iddia edilen suçtan suçlu bulmuş ve ömür boyu hapis cezasına çarptırmıştır. Başvuran bu kararı temyiz etmiştir.

Dava halen Yargıtay'da derdesttir.

## HUKUK

### I. AİHS'İN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yargılama süresinin, AİHS'nin 6/1 maddesinde yer alan makul süre şartına uymadığı konusunda şikayetçi olmuştur. Söz konusu madde şöyledir:

Hükümet, söz konusu yargılamanın, sanık sayısının çokluğundan dolayı karmaşık olduğunu ve başvuran ile diğer sanıkların davranışlarının gecikmelere neden olduğunu belirtmiştir.

Dikkate alınması gereken süreç 6 Kasım 1992 tarihinde başlamış ve henüz sona ermemiştir. Dolayısıyla, bu süre, iki aşamalı bir yargıda (**güncellenmek üzere**) on beş yıl dokuz aydan fazla sürmüştür.

#### A. Kabul edilebilirliğe İlişkin

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, şikayetin başka açılardan bakıldığında da kabul edilemezlik unsuru taşımadığını tespit etmiştir. Bu nedenle başvuru kabul edilebilir niteliktedir.

#### B. Esas

AİHM, Bir yargılama süresinin makul nitelikte olup olmadığının, davanın koşullarına, bilhassa da davanın karmaşıklığına, başvuranın ve yetkili makamların tutumuna ve davanın ilgililer açısından arz ettiği öneme bakılarak değerlendirildiğini hatırlatır (bkz., diğer pek çok kararın yanı sıra, *Pélissier ve Sassi - Fransa* [BD], no. 25444/94).

AİHM, bu davadaki konularla benzer konular ortaya koyan davalarda sıklıkla AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlalinin tespit etmiştir (bkz. yukarıda anılan *Pélissier ve Sassi*)

AİHM, ayrıca, hem ilk derece mahkemesinde hem de temyiz aşamasında önemli gecikmelerin olduğunu gözlemlemiştir. AİHM, çok sayıda sanık üzerine kurulu olan davanın karmaşık olduğunun kabul edilebilir olduğu görüşündedir. Bununla beraber, yargılamanın bugüne kadar yaklaşık on altı yıl sürmüş olduğunu da kaydetmiştir. Bu sürenin uzunluğu aşırıdır ve tek başına davanın karmaşıklığı ile haklı çıkarılamaz. AİHM, başvuran hakkındaki

yargılama süresinin, ancak, yerel mahkemelerin davaya özenle bakmaması ile açıklanabileceği görüşündedir.

Kendisine sunulan tüm belgeleri inceleyen AİHM, Hükümet tarafından, bu davada farklı bir sonuca varmasını sağlayacak bir delil veya savunmanın ortaya konmadığını değerlendirmiştir. AİHM, konuya ilişkin içtihadını göz önünde tutarak, bu davada kovuşturma süresinin aşırı olduğu ve “makul süre” şartına uymadığı kararını vermiştir.

Dolayısıyla, 6/1 madde ihlal edilmiştir.

## **II. İHLAL EDİLDİĞİ İDDİA EDİLEN DİĞER AİHS MADDELERİ**

Başvuran, AİHS'nin 6/1 maddesi uyarınca, davasının, heyetinde askeri hakim bulunması nedeniyle bağımsızlık ve tarafsızlık şartlarını karşılamayan bir mahkeme tarafından görüldüğü konusunda şikayetçi olmuştur. Son olarak, başvuran, herhangi bir AİHS maddesine atıfta bulunmadan, ölüm cezası ile cezalandırılma tehlikesi taşıdığı konusunda şikayetçi olmuştur.

### **A. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde görülen yargılamanın hakkaniyete uygun olmadığı iddiası**

AİHM, başvuranın, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin şikayeti hususunda, başvuran hakkındaki cezai yargılamanın Yargıtay'da halen devam etmekte olması gerekçesiyle söz konusu şikayetin prematüre olduğu görüşündedir. AİHM, başvuranın davası İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde görülmeye başlandığı zaman, mahkeme heyetinde gerçekten askeri hakim bulunduğunu kaydetmiştir. Ancak, cezai yargılama zarfında, Haziran 1999'da, Anayasa'da değişiklik yapılmış ve devlet güvenlik mahkemeleri heyetlerinde bulunan askeri hakimler sivil hakimler ile değiştirilmiştir. Yargıtay'ın 15 Mayıs 2001 tarihli kararını müteakip, başvuran hakkındaki yargılama, davanın olaylarını bütünüyle yeniden inceleyen ve kendisine sunulan delilleri ve hukuku yeniden değerlendiren üç sivil hakimden oluşan İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yeniden başlamıştır. Sonuç olarak, müteakip bir anayasal değişiklik ile devlet güvenlik mahkemeleri kaldırılmış ve 7 Mayıs 2004 tarihinden itibaren başvuran İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yeniden yargılanmıştır.

AİHM, bu durum karşısında ve bu konudaki içtihadını (bkz., *Yaşar – Türkiye*, no. 46412/99, 31 Mart 2005 ve *Tarlan – Türkiye*, no. 31096/02, 30 Mart 2006) göz önünde tutarak, söz konusu dava koşullarında, askeri hakimin yargılama zarfında İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinden çıkarılmasının ve başvuranın müteakip olarak İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yargılanmasının, başvuranın ilk derece mahkemesinin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin haklı endişesini giderdiği kararını vermiştir (bkz., diğer içtihatların yanı sıra, *Osman – Türkiye*, no. 4415/02, 19 Aralık 2006). Bununla beraber, yukarıda kaydedildiği gibi, başvuran hakkındaki cezai yargılama halen devam etmektedir ve başvuran halen endişelerini yerel mahkemelerde sunma imkanına sahiptir.

AİHM, bu şikayetin, AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca, açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

### **B. Ölüm cezası tehlikesi iddiası**

AİHM, başvuranın ölüm cezasına ilişkin şikayeti hususunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) Ekim 1984'ten bu yana ölüm cezasının infazına izin veren hiçbir karar vermediğini gözlemlemiştir. TBMM, 9 Ağustos 2002 tarihinde, ölüm cezasını kaldırmıştır. Buna göre, söz konusu dava koşullarında, AİHM, başvurana ölüm cezası uygulanma tehlikesinin gerçekçi olmadığı ve dolayısıyla, başvuranın, AİHS'nin 3. maddesinde belirtilen sınırı aşan bir muameleye tabi bırakılarak idam edilme düşüncesiyle sürekli ve artan bir ıstırap yaşamış olamayacağı görüşündedir (bkz., *Abdülmenaf Osman – Türkiye*, no. 4415/02, 6 Ekim 2005; *Sertkaya – Türkiye*, no. 77113/01, 11 Aralık 2003).

AİHM, başvurunun bu kısmının da, AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca, açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

### **III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI**

Sözleşme'nin 41. maddesine göre “Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın adil tatminine hükmeder.”

#### **A. Tazminat**

Başvuran, 20.000 Euro maddi tazminat ve 20.000 Euro manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Hükümet, bu başlık altında tazminat ödenmemesi gerektiğini belirtmiştir. Hükümet, ayrıca, AİHM tarafından hükmedilecek herhangi bir tazminatın haksız iktisaba yol açmaması gerektiğini ileri sürmüştür.

AİHM, talep edilen maddi tazminat ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı görmemiş ve bu nedenle bu talebi reddetmiştir. Diğer taraftan, AİHM, başvuranın manevi zarar görmüş olduğu kanaatindedir. AİHM, hakkaniyet temelinde karar vererek, başvurana, bu başlık altında 13.000 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir.

#### **B. Yargılama masraf ve giderleri**

Başvuran, ayrıca, AİHM'de yapılan mahkeme masraflarına karşılık 10.500 Yeni Türk Lirası (yaklaşık 6.000 Euro) talep etmiştir.

Hükümet, başvuranın talebinin asılsız olduğunu ileri sürmüştür.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına göre, başvuran, ancak mahkeme masraflarının zorunlu olarak ve gerçekten yapıldığı ve miktarının makul olduğu kanıtlandığı durumda mahkeme masraflarının ödenmesi hakkına sahiptir. Bu davada, yukarıda belirtilen kriterleri ve başvuranın talebini doğrulamadığını göz önünde tutan Mahkeme, bu başlık altında tazminat ödenmemesine karar vermiştir.

#### **C. Gecikme faizi**

Gecikme faizi Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.



## BU GEREKÇELERE DAYANARAK, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Yargılama süresinin aşırı olmasına ilişkin şikayetin kabuledilebilir; başvurunun kalanının kabuledilemez olduğuna;

2. AİHS'nin 6/1. maddesinin ihlal edildiğine;

3. a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve tabi olabilecek her türlü vergi ile birlikte Savunmacı Hükümet tarafından başvurana manevi tazminat olarak 13.000 Euro (on üç bin Euro) ödenmesine;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;

4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

### KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 21 Ekim 2008 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Françoise Elens-Passos  
Katip Yardımcısı

Françoise Tulkens  
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**MEHMET ÜMİT ERDEM/Türkiye\***

**Başvuru No. 42234/02**  
**Strazburg**  
**17 Temmuz 2008**

**ÜÇÜNCÜ DAİRE**

**USUL**

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 42234/02 başvuru numaralı davanın nedeni T.C. vatandaşı Mehmet Ümit Erdem'in ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 7 Ekim

2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, İstanbul Barosu avukatlarından A.T. Ocak tarafından temsil edilmiştir.

## **OLAYLAR**

### **I. DAVANIN KOŞULLARI**

Başvuran 1976 doğumludur ve avukat olarak çalıştığı İstanbul’da ikamet etmektedir.

#### **A. 14 Ekim 2001 tarihinde gerçekleşen olaylar**

Polis kamerasındaki verilerin çevriyazımının da aralarında bulunduğu resmi belgelere göre, birtakım siyasi parti ve sivil toplum örgütleri, 14 Ekim 2001 tarihinde İstanbul Şişli Meydanı’nda savaş karşıtı gösteri düzenlemek istemişlerdir. Ancak, İstanbul Valisi buna izin vermemiştir. Söz konusu tarihte, saat 11:30 civarında, söz konusu partilerin bayraklarını taşıyan yaklaşık 500 kişilik bir grup, Kadıköy Meydanı’ndaki vapur iskelesine doğru yürümeye başlamıştır. Organizatörler, megafonlarla, gösterinin yasadışı olduğu, buldukları yerde basın açıklaması yapamayacakları ve dağılmamaları halinde polisin kuvvete başvurmak zorunda kalacağı konusunda uyarılmışlardır. Kalabalık, “Yankee evine dön”, “Emperyalist ve sömürgeci savaşa hayır”, “Terörist Amerika”, “Savaş için değil; Eğitim ve sağlık için para”, “Ortadoğu emperyalizmin mezarı olacak” gibi sloganlar atmıştır. EMEP Partisi’nin başkanı L.T., uyarılara rağmen, sözlü basın açıklaması yapmaya devam ettiği için Çevik Kuvvet müdahalede bulunmuş ve dağılmayı reddeden kırk altı kişiyi yakalamıştır.

Başvuran, başvuru formunda, Çevik Kuvvet polis memurlarının kalabalık üzerinde aşırı güç kullandığı sırada kendisinin de kalabalık arasında bulunduğunu iddia etmiştir. Karşı koymadığı halde, polisin, herhangi bir ön uyarıda bulunmadan, suratına biber gazı sıktığını,

---

\* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. coplarıyla kendisine vurduğunu ve tekme attığını belirtmiştir. Biber gazı sıkılması sonucunda, başvuranın gözlerinde ve yüzünde yanma hissi oluşmuş ve nefes almakta güçlük çekmiştir. Tekmelendikten ve coplarla dövüldükten sonra kollarında, bacaklarında, göğsünde ve kaburgalarında ağrı hissetmiştir. Daha sonra, başvuran, yaralılara yardımcı olmak ve gözaltına alınan kişilerin isimlerini kaydetmek için Kadıköy’de kalmıştır. Bu sırada, yüksek rütbeli bir polis memurunun bir kişiyi dövdüğüne ve gözaltına aldığına tanıklık etmiştir. Aynı polis memuru, daha sonra başvurana küfretmeye başlamış ve onu itmiştir. Daha sonra bazı polis memurları başvurunu bölgeden uzaklaştırmıştır.

#### **B. Başvuranın kötü muamele şikayetine yönelik cezai soruşturma**

Olaydan yaklaşık iki saat sonra, başvuran Kadıköy Savcılığı’na gitmiş, polis memurları tarafından maruz kaldığı muamele hakkında resmi şikayette bulunmuş ve bir hastaneye sevk edilme talebinde bulunmuştur. Bilhassa, basın bildirisini okunduğu sırada, Çevik Kuvvet’in, herhangi bir ön uyarıda bulunmadan, biber gazı sıkmaya ve kendilerine vurmaya başladığını ifade etmiştir. Sırtına darbeler aldığını ve tekmelendiğini belirtmiştir. Polis memurlarının yüzlerinde maskeler olduğu için faileri teşhis etmesinin mümkün olmadığını ileri sürmüştür.

Aynı tarihte, başvuran, Numune Hastanesi'nde bir doktor tarafından muayene edilmiştir. Doktor, başvuranın sırtının sağ kısmında yer alan bir bölgede 3x15 cm çapında hiperemi (kan hücumu), sağ uyluk kemiğinde hassasiyet ve sağ omzunda ağrı tespit etmiştir. Başvuran, sağ kolunda ve sırtında ekimotik bölgeler olduğunu kaydeden bir ortopediste gönderilmiştir. Başvuran ayrıca başka bir hastanede görevli bir doktor tarafından muayene edilmiş ve doktor başvuranın sağ kolunda ve kaburga-omurga bölgesinde hiperemik alanlara rastlamıştır. Aynı tarihte birtakım röntgenler çekilmiştir.

Ertesi gün, başvuran, Adli Tıp Kurumu'nun Kadıköy şubesi tarafından muayene edilmiştir. Doktor, başvuranın sağ omzundaki ağrı dışında bir travmaya rastlamamıştır.

22 Ekim 2001 tarihinde, başvuranın röntgenlerini inceleyen bir doktor, sağ tarafında on birinci kaburga kırıkdağında kapalı kırık olduğunu kaydetmiştir.

5 Kasım 2001 tarihinde, Kadıköy Cumhuriyet Savcısı, başvurana yapılan kötü muameleden sorumlu olduğu iddia edilen polis memurları hakkında yargılama yapabilmek için İstanbul Valisi'nden yetki talep etmiştir. Bu talep, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca yapılmıştır.

19 Kasım 2001 tarihinde, başvuran, kendisinin bel ağrısı çektiğini tespit eden ve on günlük istirahat veren bir doktor tarafından muayene edilmiştir.

11 Aralık 2001 tarihinde, İstanbul'da görevli bir komiser yardımcısı, Vali adına, başvuranın kötü muamele iddialarına yönelik ön soruşturma yürütmekle görevlendirilmiştir.

Aynı tarihte, komiser yardımcısı, raporunu hazırlamış ve Valiliğe teslim etmiştir. Rapor, yargılama yetkisinin reddedilmesi gerektiğini tavsiye etmiştir. Rapordan, raporun hazırlanması esnasında komiser yardımcısının, kalabalığı dağıtmakta görev alan polis memurları tarafından düzenlenen 14 Ekim 2001 tarihli olay raporunu ve olayın video görüntüsünün ayrıntılı kaydını dikkate aldığı anlaşılmaktadır. Komiser yardımcısının raporuna göre, göstericiler dağılma emrine uymadıklarından polis memurları göstericileri dağıtmak için kuvvete başvurmak zorunda kalmışlardır. Başvuran, "olaylardan sonra göz altına alınan kişilerden birisi" değildi. Rapor, ayrıca, olayda yer alan polis memurlarına, o olaydan bu yana, bir gösteri sırasında görevlerini nasıl yerine getirmeleri gerektiğinin hatırlatıldığını ifade etmiştir.

24 Aralık 2001 tarihinde, İstanbul Valisi, komiser yardımcısının raporu ve ifadelerinde yer alan bilgilere dayanarak, polis memurlarının yargılanmasına ilişkin gerekli yetkiyi vermeyi reddetmiştir.

18 Ocak 2002 tarihinde, zamanaşımı süresi içinde, başvuran, Bölge İdare Mahkemesi'nde, Vali'nin kararına itirazda bulunmuştur. Başvuran, diğer hususların yanı sıra, polis memurları tarafından bölgeden zorla uzaklaştırılmasının öncesinde Çevik Kuvvet şeflerinden bir tanesinin kendisine küfrettiğini ve bir daha görmesi halinde söz konusu kişiyi tanıyacağını belirtmiştir. Sağlık raporlarına işaret eden başvuran, halen tedavi altında olduğunu ileri sürmüştür.

Bu süre içinde, 8 Ocak 2002 tarihinde, Kadıköy Savcısı, Vali'nin 21 Kasım 2001 tarihli kararına dayanarak, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Şubesi'nde görevli güvenlik güçleri hakkında cezai kovuşturma başlatmama kararı vermiştir. Başvuranın bu

karara itirazı, Üsküdar Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 15 Mart 2002 tarihinde reddedilmiştir.

2 Mayıs 2002 tarihinde, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, İstanbul Valisi'nin kararını onamıştır.

## HUKUK

### I. AİHS'İN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, 14 Ekim 2001 tarihinde maruz kaldığı muamelenin, AİHS'nin 3. maddesine aykırı olarak, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele oluşturduğu konusunda şikayetçi olmuştur. Söz konusu madde şöyledir:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

#### A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başvurunun başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru taşımadığını tespit etmiştir. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

#### B. Esas

##### 1. Tarafların görüşleri

Hükümet, ilk olarak, başvuranın gerçekten gösteride yer aldığı ve polis memurları tarafından kullanılan kanuni güç sonucu yaralandığını kanıtlanmadığını ileri sürmüştür. İkinci olarak, başvuran polis memurları tarafından yaralanmış olsa dahi, olay günü düzenlenen sağlık raporlarında yer alan bulguların başvuran üzerinde aşırı güç kullanıldığını ortaya koymadığını kaydetmiştir. Hükümet, ek olarak, dava koşullarına yönelik etkili bir soruşturmanın yürütüldüğünü ileri sürmüştür. Bu bağlamda, yetkililer tarafından alınan önlemlere işaret etmiştir.

Başvuran, polis memurlarının, barışçıl bir gösteriye katılan kişiler üzerinde aşırı güç kullandığını ileri sürmüştür. Bu bağlamda, söz konusu gün gördüğü muamelenin işkence ve onur kırıcı muamele oluşturduğunu iddia etmiştir. Ayrıca, yetkililerin, olaya yönelik düzgün bir soruşturma yürütmediklerini belirtmiştir. Bilhassa, Şükrü isimli polis memurunun fillerine yönelik bir soruşturma yürütülmemiştir.

##### 2. AİHM'nin değerlendirmesi

AİHM, kötü muamele iddialarının uygun delillerle desteklenmesi gerektiğini yinelemiştir. AİHM, delilleri değerlendirmek maksadıyla “her türlü makul şüpheden uzak” delil ölçütüne başvurmaktadır (bkz. *Talat Tepe – Türkiye*, no. 31247/96, 21 Aralık 2004). Bununla birlikte, böyle bir delil, yeterli derecede kuvvetli, belirli ve tutarlı bir göstergeler demetinden yahut çürütülemeyen karineler demetinden doğabilmektedir (bkz., *Labita – İtalya* [BD], no. 26772/95).

AİHM, başvuranın yaralarının, ister polis ister bir başkası tarafından gerçekleştirilmiş olsun, 3. madde kapsamına girecek ölçüde ciddi olduğu kanaatindedir. Bu yaralardan 3. madde uyarınca Devlet'in sorumlu tutulması gerekip gerekmediği değerlendirilmelidir. Somut davada, Hükümet, başvuranın, polisin kuvvete başvurduğu gösterinin gerçekleştiği yerde bulunduğu itiraz etmiştir (bkz., örneğin, karşıt olarak, *Necdet Bulut – Türkiye*, no. 77092/01, 20 Kasım 2007; *Eser Ceylan – Türkiye*, no. 14166/02, 13 Aralık 2007; yukarıda anılan *Balçık ve Diğerleri*). Başvuran, iddiaları haricinde, tanık ifadeleri gibi, olay yerinde bulunduğunu destekleyici, aksi kanıtlanıncaya kadar geçerli olan bir kanıt sunmamıştır. Yukarıda belirtilenler ışığında ve dava dosyasında başvuranın bulunduğunu iddia ettiği yerde olduğunu kanıtlayan belgelerin mevcut olmaması karşısında, AİHM, “her türlü makul şüpheden uzak” olarak başvuranın 14 Ekim 2001 tarihinde aldığı yaralardan Devlet'in sorumlu olduğu kararına varabilmek için olaylara ve delillere ilişkin yeterli dayanağın mevcut olmadığını değerlendirmiştir (bkz., yukarıda anılan *Balçık ve Diğerleri*).

Ancak, AİHM, AİHS'nin 3. maddesinin, “savunulabilir” olduğu ve “makul şüphe uyandırdığı” sürece, özel şahıslar tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi, kötü muamele iddialarına yönelik yetkililerin soruşturma yürütmesini gerektirdiğini yinelemiştir (bkz., özellikle, *Ay – Türkiye*, no. 30951/96, 22 Mart 2005). AİHM içtihadı tarafından belirlenen geçerli asgari standartlar, soruşturmanın bağımsız, tarafsız, kamuya açık olmasını ve yetkili makamların örnek titizlikle ve çabuklukla hareket etmelerini gerektirmektedir (bkz., örneğin, *Çelik ve Imret – Türkiye*, no. 44093/98, 26 Ekim 2004). Buna ek olarak, bir soruşturmanın etkili sayılabilmesi için, yetkililer, olaya ilişkin delilleri (başka delillerin yanı sıra, mağdur durumda olduğu iddia edilen kişinin iddialarına ilişkin ayrıntılı ifade, görgü tanığı ifadesi, adli tıp delilleri, ve uygun olduğu hallerde ek sağlık raporları) ele geçirmek için alabilecekleri makul olan tüm önlemleri almalıdırlar (bkz., özellikle, *Batı ve Diğerleri – Türkiye*, no. 33097/96 ve no. 57834/00).

AİHM, başvuranın tanıklığının, iddialarının ciddiyetinin ve aldığı yaraları doğrulayan sağlık raporlarının, iddia edildiği gibi kötü muameleye maruz kalmış olabileceğine dair makul şüphe uyandırdığı görüşündedir. Dolayısıyla, soruşturma gerekli olmuştur.

AİHM, somut davada, Cumhuriyet Savcısı tarafından açılan soruşturma dosyasının, 4483 sayılı Kanun hükümleri uyarınca İstanbul Valiliği'ne geçtiğini kaydetmiştir. Bir komiser yardımcısı tarafından ön soruşturma yapılmıştır. Bu bağlamda, AİHM, komiser yardımcısının, görevlendirildiği gün içinde ön soruşturmayı tamamlayıp tavsiye raporunu sunmasını şartı bulmuştur. Vali, müteakiben, ön soruşturma zarfında toplanan bilgilere dayanarak, sanık polis memurları hakkında takipsizlik kararı almıştır.

AİHM, Valilik gibi idari bir kurum tarafından yürütülen bir soruşturmanın, başkanlığını dava konusu fiili işleyen güvenlik güçlerinden sorumlu olan vali yapacağından, bağımsız olarak kabul edilemeyeceği şeklindeki geçmiş davalardaki kararını yineler. Ayrıca, başlattıkları soruşturmalar, çoğu kez, olayda yer alan birimlerle hiyerarşik yönden bağlantılı güvenlik güçleri tarafından yürütülmektedir (bkz., diğer kararların yanı sıra, *Kurnaz ve Diğerleri – Türkiye*, no. 36672/97, 24 Temmuz 2007; ve bu kararda anılan davalar). AİHM, somut davada farklı bir karara varmak için bir gerekçe görmemiştir. AİHM, güvenlik güçlerinin olaya ilişkin sorumluluğuna yönelik soruşturma yürütme görevinin Valiliğe verilmesi kararının, söz konusu tarihte ne olduğu hakkında bağımsız karar verebilme olasılığına ilişkin şüphe uyandırması gerektiği görüşündedir.

AİHM, yukarıda belirtilenler ışığında, yerel makamların, 14 Ekim 2001 tarihinde başvuranın yaralanması sırasında mevcut olan koşullara yönelik bağımsız bir soruşturma yürütemedikleri kararına varmıştır.

Dolayısıyla, AİHS'nin 3. maddesi ihlal edilmiştir.

## **II. AİHS'NİN 10. VE 11. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI**

Başvuran, ayrıca, yukarıda belirtilen olayların, bilhassa güvenlik güçleri tarafından kullanılan aşırı kuvvetin, AİHS'nin 10. ve 11. maddeleri uyarınca olan haklarının ihlalini oluşturduğu konusunda şikayetçi olmuştur.

AİHM, bu şikayetlerin sadece AİHS'nin 11. maddesi açısından değerlendirilmesi gerektiği kararını vermiştir.

AİHM, yukarıdaki çıkarımları karşısında, somut dava koşullarında, başvuranın, bu başlık altındaki haklarına müdahale yapıldığını kanıtladığı konusunda ikna olmamıştır. AİHM, başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları gereğince reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

## **III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI**

AİHS'nin 41. maddesi şöyledir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

### **A. Tazminat**

Başvuran, toplam olarak, 31.320 Euro maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Maddi tazminat talebine destek olarak, 27.000.000 Türk Lirası (yaklaşık 19 Euro) tutarında iki hastane faturası sunmuştur.

Hükümet, bu miktara karşı çıkmıştır.

AİHM, talep edilen maddi tazminat ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı görmemiş ve bu nedenle bu talebi reddetmiştir. Diğer taraftan, başvurana, 5.000 Euro manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

### **B. Yargılama masraf ve giderleri**

Başvuran, ayrıca, AİHM'de yapılan yargılama masraf ve giderlerine karşılık 6.644 Euro talep etmiştir. Yasal temsilcisi tarafından düzenlenen bir maliyet dökümü ve bir posta makbuzu sunmuştur.

Hükümet bu miktara karşı çıkmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına göre, başvuran, ancak mahkeme masraflarının zorunlu olarak ve gerçekten yapıldığı ve miktarının makul olduğu kanıtlandığı durumda mahkeme masraflarının ödenmesi hakkına sahiptir. Bu davada, sahip olduğu bilgileri ve yukarıda belirtilen kriterleri göz önünde tutan Mahkeme, AİHM'de yapılan yargılama masraf ve giderlerine karşılık 500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

### C. Gecikme faizi

Gecikme faizi Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

## BU GEREKÇELERE DAYANARAK, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. AİHS'nin 3. maddesi uyarınca olan şikayetin kabuledilebilir; başvurunun geri kalanının kabuledilemez olduğuna;
2. Başvuranın 14 Ekim 2001 tarihinde aldığı yaralara ilişkin olarak AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edilmediğine;
3. Başvuranın 14 Ekim 2001 tarihinde yaralanması sırasında mevcut olan koşullara yönelik yetkililerin bağımsız bir soruşturma yürütmemesine ilişkin olarak AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine;
4. a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurana aşağıdaki miktarların ödenmesine;
  - (i) Manevi tazminat olarak 5.000 Euro (beş bin Euro) ile birlikte bu miktara tabi olabilecek her türlü vergi;
  - (ii) Yargılama masraf ve giderleri olarak 500 Euro (beş yüz Euro) ile birlikte bu miktara tabi olabilecek her türlü vergi;b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;
5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

## KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 17 Temmuz 2008 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith  
Katip Yardımcısı

Josep Casadevall  
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

## Tebliğler

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından:

### ZORUNLU KARŞILIKLAR HAKKINDA TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (SAYI: 2010/10)

**MADDE 1** – 16/11/2005 tarihli ve 25995 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2005/1 sayılı Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğin 5'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.


“**MADDE 5** – Zorunlu karşılık oranları; Türk parası yükümlülüklerde yüzde 6, yabancı para yükümlülüklerde yüzde 11'dir.”

**MADDE 2** – Bu Tebliğ 12/11/2010 tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 3** – Bu Tebliğ hükümlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.

[R.G. 12 Kasım 2010 – 27757]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Maliye Bakanlığında:

**VERGİ USUL KANUNU GENEL TEBLİĞİ**  
**(SIRA NO: 401)**

Bilindiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrasında “Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Türkiye İstatistik Kurumunun Üretici Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmî Gazete ile ilan edilir.” hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm uyarınca yeniden değerlendirme oranı 2010 yılı için % 7,7 (yedi virgöl yedi) olarak tespit edilmiştir.


Bu oran, aynı zamanda 2010 yılına ait son geçici vergi dönemi için de uygulanacaktır.

Öte yandan, bu konuda daha önce yayımlanmış olan tebliğler de yürürlükte bulunmaktadır.

Tebliğ olunur.

[R.G. 12 Kasım 2010 – 27757]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**Duyuru**

T.C.

ADALET BAKANLIĞI

Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.030.YDB.0.00.00.01/  
...../...../2010

KONU : Adalet Dergisi

**D U Y U R U**

Adalet Dergisi'nin 2011 yılı Ocak ayına ait 39'uncu sayısında, hukukî konulara ilişkin çeşitli araştırma, inceleme yazıları yayımlanacaktır.

Yayımlanacak araştırma ve inceleme yazılarının:

**1.** Daha önce hiçbir yerde yayımlanmadığı veya yayımlanmak üzere gönderilmediği, başka kurum ve kuruluşlar ile kişilerin haklarının bulunmadığı ve bu husustaki tüm sorumluluğun üstlenildiğinin yazılı olarak beyan edilmesi,



2. Yazıların, 12.10.1994 tarih ve 22079 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan **Adalet Bakanlığı Yayın Yönetmeliğinin 9’uncu maddesinde belirtilen şekil ve esas ilkeleri doğrultusunda olması**, yazı içeriğinde gereksiz tekrardan kaçınılması ve 20 sayfayı geçmemesi, dipnotların sayısal olarak gereğinden fazla ve uzun olmaması,

Dipnotlarda *yazar adı ve soyadı, basım yılı, eser adı, basım yeri, yayıncı adı ve sayfa numarasının* yazılması, takip eden sayfalarda ise sadece *yazarın adı soyadı ve sayfa numarasına* yer verilmesi, kaynakça ile ilgili işlemlerin de aynı usulde hazırlanması,

3. Araştırma ve inceleme yazılarının bilgisayar ortamında hazırlanması ve bir örneğinin yazılı imzalı dilekçe ekinde 15.12.2010 tarihine kadar Yayın İşleri Dairesi Başkanlığına, bir örneğinin de aşağıda elektronik posta adresi yazılı şahsa sanal ortamda gönderilmesi,

4. Araştırma ve inceleme yazısı sahiplerinin yazıları ile ilgili olarak ihtiyaç halinde görüşme sağlanabilmesi için dilekçelerinde iş ve taşınabilir telefon numaralarının da belirtilmesi,

gerekmektedir.

Adalet Dergisi’nin 2011 yılı Ocak ayı 39’uncu sayısında yayımlanmaması yönünde karar verilen araştırma ve inceleme yazıları için ayrıca sahiplerine yazılı cevap verilmeyecektir.

Duyurulur.

Zeki YİĞİT

Hâkim

Müsteşar

Yardımcısı

— • —

 [İçindekilere dön](#)

## İlânlar

### Adalet Bakanlığından:

#### MÜNHAL NOTERLİKLER

2009 yılı gayri safi gelirleri ve isimleri yazılı olan birinci sınıf Bakırköy Sekizinci Noterliği 21 Aralık 2010 tarihinde, Beykoz Birinci Noterliği, Antalya Altıncı Noterliği, Bakırköy Yirminci Noterliği, Altındağ Sekizinci Noterliği, Antalya İkinci Noterliği, Gaziantep İkinci Noterliği, Gaziantep Dördüncü Noterliği 1 Ocak 2011 ve Ankara Ellidokuzuncu Noterliği 2 Ocak 2011 tarihlerinde yas tahdidi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince BİRİNCİ SINIF NOTERLERDEN bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Keyfiyet Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

Sıra No	Noterliğin Adı	2009 Yılı Gayrisafi Gelirleri
1	ALTINDAĞ SEKİZİNCİ NOTERLİĞİ	800.731,00.-TL.
2	ANKARA ELLİDOKUZUNCU NOTERLİĞİ	1.286.129,30.-TL.
3	ANTALYA İKİNCİ NOTERLİĞİ	1.004.105,74.-TL.
4	ANTALYA ALTINCI NOTERLİĞİ	925.664,72.-TL.
5	BAKIRKÖY SEKİZİNCİ NOTERLİĞİ	841.783,23.-TL.
6	BAKIRKÖY YİRMİNCİ NOTERLİĞİ	1.370.779,27.-TL.
7	BEYKOZ BİRİNCİ NOTERLİĞİ	1.263.003,88.-TL.
8	GAZİANTEP İKİNCİ NOTERLİĞİ	1.160.631,36.-TL.
9	GAZİANTEP DÖRDÜNCÜ NOTERLİĞİ	1.483.141,56.-TL.

8418/1-1

#### MÜNHAL NOTERLİKLER

2009 yılı gayri safi gelirleri ve isimleri yazılı olan ikinci sınıf Niğde Dördüncü Noterliği 1 Ocak 2011, Bandırma Birinci Noterliği 6 Ocak 2011 tarihlerinde yaş tahdidi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince BİRİNCİ SINIF VE İKİNCİ SINIF NOTERLERDEN bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Keyfiyet Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

Sıra No	Noterliğin Adı	2009 Yılı Gayrisafi Gelirleri
1	BANDIRMA BİRİNCİ NOTERLİĞİ	347.957,14.-TL.
2	NİĞDE DÖRDÜNCÜ NOTERLİĞİ	373.248,99.-TL.

[R.G. 2 Kasım 2010 – 27747]

 İçindekilere dön

#### Adalet Bakanlığından :

Mut Kadastro Mahkemesinin 1997/135 Esas, 1998/50 Karar sayılı dosyanın zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

Bala Sulh Hukuk Mahkemesinin 2001/593 Esas sayılı dosyasının 18/10/2001 tarihli tensip tutanağı da dahil olmak üzere 24/05/2007 tarihleri arasında yapılan duruşmalara ait zabıtlarının kayıp/zayi olduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylâp veya Heyelân Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için uygulanmasına ve anılan Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 4 Kasım 2010 – 27749]

 [İçindekilere dön](#)

**Adalet Bakanlığında :**

#### MÜNHAL NOTERLİKLER

2009 yılı gayri safi gelirleri ve isimleri yazılı olan birinci sınıf Eskişehir Sekizinci Noterliği 12 Ocak 2011, Antalya Onikinci Noterliği 16 Ocak 2011 ve Gaziosmanpaşa Sekizinci Noterliği 22 Ocak 2011 tarihlerinde yaş tahdidi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince BİRİNCİ SINIF NOTERLERDEN bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Keyfiyet Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

SIRA NO: NOTERLİĞİN ADI : 2009 YILI GAYRİSAFİ GELİRLERİ

1- ANTALYA ONİKİNCİ NOTERLİĞİ 1.247.421,25.-TL.

2- ESKİŞEHİR SEKİZİNCİ NOTERLİĞİ 764.155,72.-TL.

3- GAZİOSMANPAŞA SEKİZİNCİ NOTERLİĞİ 938.382,30.-TL.

[R.G. 12 Kasım 2010 – 27757]

 [İçindekilere dön](#)

**EKİM / 2010**

**A) VEFAT EDEN HÂKİM VE SAVCILAR**

1-	26227	Oktay YILMAZ	Trabzon Cumhuriyet Savcısı	04.10.2010
2-	20251	Önder ERSÖZ	Karşıyaka Cumhuriyet Savcısı	06.10.2010

**B) İSTİFA EDEN VEYA MESLEKTEN AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR**

1-	37816	Mustafa DOĞAN	Danıştay Tetkik Hâkimi	13.10.2010
----	-------	---------------	------------------------	------------

**C) İSTEĞİ ÜZERİNE EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR**

1-	24556	Hüseyin TÜRKER	İzmir Cumhuriyet Savcısı	18.10.2010
2-	26624	Mustafa BARAKLI	İzmir Vergi Mahkemesi Başkanı	18.10.2010
3-	29323	Yıldız Gönüm TARHAN	İzmir Hâkimi	18.10.2010
4-	20881	Sadi YOLDAŞ	İstanbul Cumhuriyet Savcısı	25.10.2010

**D) YAŞ HADDİNDEN EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR**

1-	20645	Mehmet ÖZTOSUN	Bakanlık Yüksek Müşaviri	22.10.2010
2-	26359	Oğuz ÖZKAN	İstanbul İdare Mahkemesi Başkanı	28.10.2010